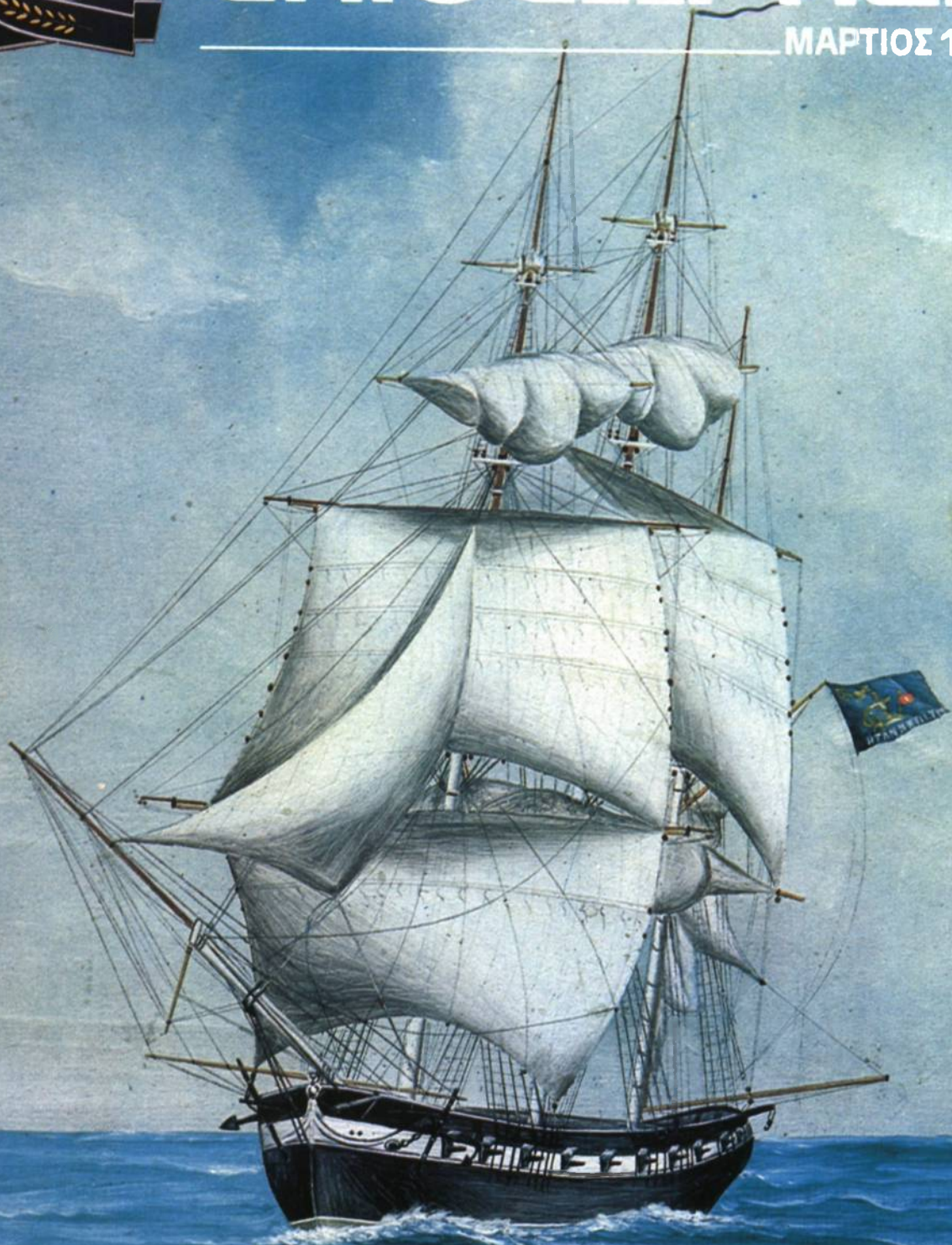
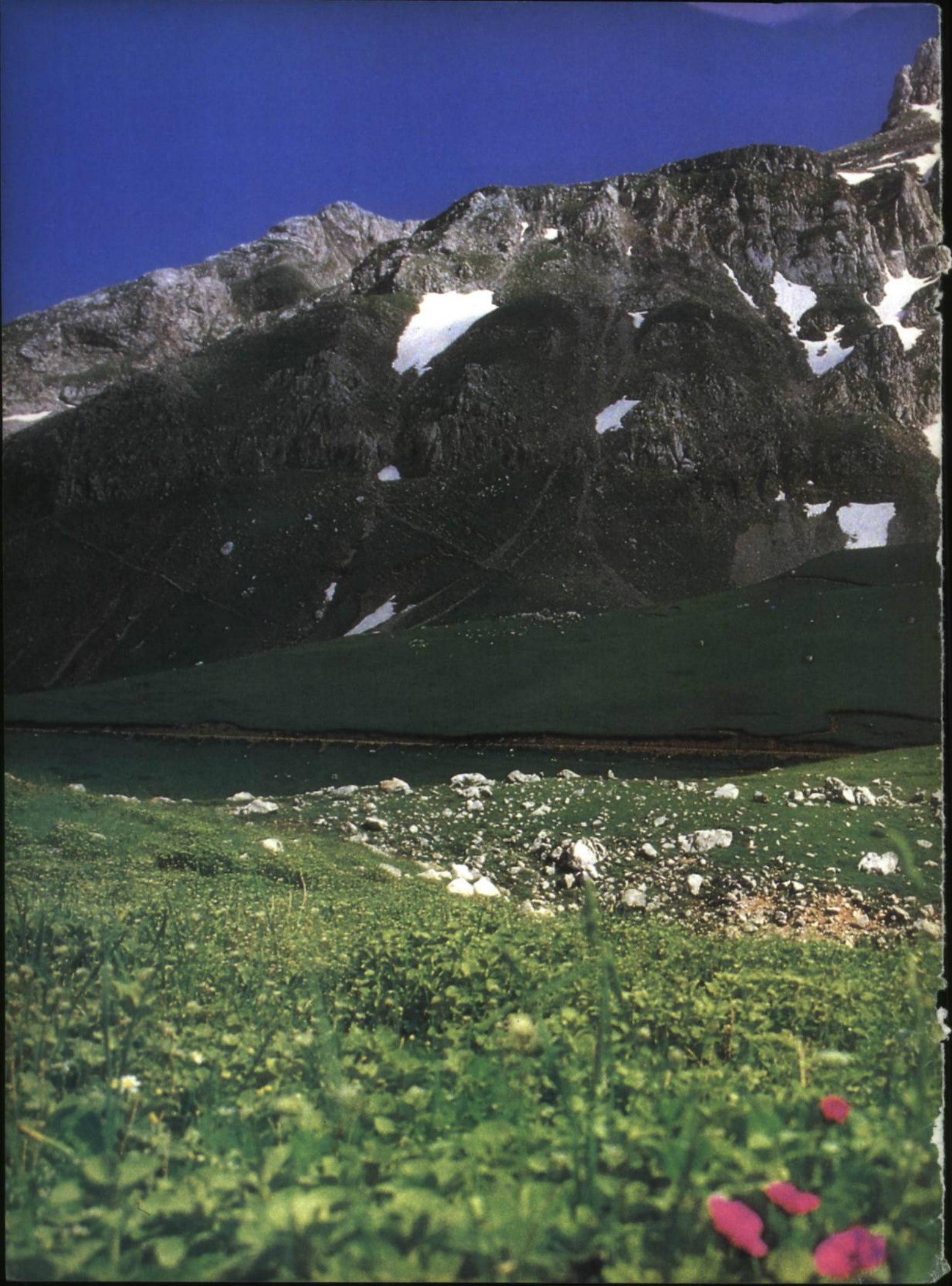

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1994

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

☐ AIDS και Ποινικό Δίκαιο.....	140
☐ Αρχαίο Ελληνικό Ποινικό Δίκαιο	146
☐ Εκκλησία και Έθνος εορτάζουν	150
☐ Οι "Χαιρετισμοί"	152
☐ Οικονομική ανάπτυξη και Εκπαίδευση	154
☐ Η ιστορία των νομισμάτων της Ευρώπης	158
☐ Με τους 16.000 Ναυτικούς και τα 5.152 πυροβόλα	162
☐ Το όραμα της Ελευθερίας στο Ρήγα Φεραίο και το νόημά της στις ημέρες μας.....	166
☐ Επισημάνσεις	170
☐ Γυναίκες στην Εξουσία	175
☐ Αντικειμενικότητα της γνώσης.....	178
☐ Αστυνομίοι εναντίων "χοίρων" στην Αθήνα του 1850.....	182
☐ Αστυνομία και Πολίτης.....	186
☐ Ο Ελληνισμός του Πόντου	188
☐ Η Επανάσταση του Θερίσου (10 Μαρτίου 1905)	192
☐ Επικοινωνία	193
☐ Βιβλιοπαρουσίαση	194
☐ Υπηρεσιακά Νέα	195
☐ Γεγονότα και Συμβάντα.....	198
☐ Ζαγόρια	200
☐ Για τις ελεύθερες ώρες	202

Το εξώφυλλό μας: Ο "Ιάσων" του Βασιλείου Μπουντούρη (Υδρα).
Από τη συλλογή Ξανθής Κηρύκου, το γένος Β. Μπουντούρη.
Εσώφυλλο: Βαρδούσια - θέση "Σταυρός".

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Μηνιαίο Περιοδικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης
Αριστοτέλους 175, Αθήνα, 112 51

Διευθυντής: 8672 573, Αρχιουντάκης: 8654 654, Διαχείριση: 8655 505,
Γραμματεία: 8676 401, Διεκπεραίωση: 8677 074, Fax: 8676 633

Φίλμς - Μοντάζ: ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ Α.Ε.Β.Ε., Αυλώνας 152, Αθήνα

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε., Ηρακλείου 145, Περισσό

Τα άρθρα που δημοσιεύονται απηχούν γνώμες και απόψεις του συντάκτη
και δεν αποτελούν επίσημη θέση του Υ. Δ.Τ. Κείμενα που δημοσιεύονται ή
όχι δεν επιστρέφονται.

AIDS

και Ποινικό Δίκαιο

Εισήγηση του καθηγητή κ. Λάμπρου Μαργαρίτη στη "Στρογγυλή Τράπεζα"
του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Εταιρείας Κοινωνικής Αμυνας (25.5.1993)

Η μετάδοση μιας νόσου αποτελεί βλάβη της υγείας αυτού στον οποίο μεταδίδεται.
Επομένως, αν κάποιος με πράξη του μεταδώσει μια νόσο σε άλλον,

διαπράττει σωματική βλάβη κατά το άρθρο 308 Π.Κ.

Πρόκειται για αντίληψη που κυριαρχεί τόσο στη θεωρία (1) όσο και στη νομολογία (2).

Στα πλαίσια του συγκεκριμένου ζητήματος ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει
το ειδικότερο πρόβλημα της ποινικής αξιολογήσεως της μεταδόσεως της ασθένειας του AIDS (3).

Με τούτο θα ασχοληθούμε στη συνέχεια, τονίζοντας από τώρα ότι η σχετική παρουσίαση
έχει περισσότερο το νόημα καταγραφής των κρίσιμων παραμέτρων του θέματος
και λιγότερο την έννοια της αναζητήσεως έτοιμων λύσεων.

Το σύνδρομο του AIDS, δηλαδή το σύνδρομο της επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας, παρουσιάζει, σε σχέση με τις υπόλοιπες ασθένειες, ορισμένες ιδιαιτερότητες τόσο ως προς τον τρόπο μεταδόσεώς του όσο και ως προς τη συμπτωματολογία του και την εξέλιξή του. Αναλυτικότερα, μεταδίδεται: με τη σεξουαλική επαφή (από άνδρα σε γυναίκα, από γυναίκα σε άνδρα και από άνδρα σε άνδρα), με την έκθεση σε μολυσμένο αίμα (μεταγγίσεις ή χρήση βελόνων, συρίγγων ή άλλων οργάνων μολυσμένων με αίμα) καθώς και από μολυσμένα όργανα ή σπέρμα δωρητών, και από τη μολυσμένη μητέρα στο παιδί της. Στα εξελικτικά χαρακτηριστικά επισημαίνεται ότι: α. από τη μόλυνση μέχρι την εκδήλωση σαφών συμπτωμάτων μπορεί να περάσει ένα μακρό χρονικό διάστημα, του οποίου η διάρκεια δεν μπορεί ακριβώς να προβλεφθεί, β. μεγάλος αριθμός ατόμων απ' αυτά που μολύνονται εκδηλώνουν τελικά διάφορες σοβαρές ασθένειες και πολλή μεγαλύτερο ποσοστό από τούτους οδηγείται στο θάνατο, γ. πολλὰ από τα συ-

μπτώματα των ασθενειών αποτελούν σοβαρές παθήσεις (όπως σοβαρή πάθηση αποτελεί και η ίδια η εξασθένηση ή καταστροφή του ανοσοποιητικού συστήματος του οργανισμού), δ. για τους μολυσμένους που παραμένουν χωρίς συμπτώματα για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι δεν θα αναπτύξουν τέτοια στο προσεχές ή στο απώτερο μέλλον (4). Η ως άνω εισαγωγική αναφορά έγινε με σκοπό τη διευκρίνιση του πραγματικού υλικού που υπάρχει για ποινική αξιολόγηση.

Η μετάδοση μιας ασθένειας μπορεί να συνιστά είτε έγκλημα βλάβης είτε έγκλημα διακινδυνεύσεως. Στην πρώτη κατηγορία ανήκει η σωματική βλάβη (σ' όλες τις μορφές) και η ανθρωποκτονία, ενώ στη δεύτερη η παραβίαση μέτρων για την πρόληψη ασθενειών (: άρθρο 284 Π.Κ.) και η επικίνδυνη για την υγεία συνάφεια (: άρθρο 425 Π.Κ.). Ξεκινάμε με τα εγκλήματα διακινδυνεύσεως:

Προϋπόθεση καταφάσεως του αξιοποίνου σύμφωνα με το άρθρο 284 Π.Κ. είναι η ύπαρξη νομικής διατάξεως, η ο-

ποία να έχει τεθεί για την αποτροπή της εισβολής ή της διαδόσεως μεταδοτικής νόσου και να επιβάλλει ορισμένα μέτρα (5). Εται, το ερώτημα που τίθεται είναι αν υπάρχει νόμος ή κανονιστική αρμόδιας αρχής πράξη που να επιβάλλει μέτρα για την αποτροπή της μεταδόσεως του AIDS. Στο ερώτημα αυτό αρνητική αρμόζει απάντηση. Ο ν. 1193/1981 "περί προστασίας εκ των αφροδισίων νοσημάτων και συναφών θεμάτων" στο άρθρο 2 απαριθμεί τα νοσήματα που θεωρούνται αφροδίσια για τους σκοπούς εφαρμογής του και προβλέπει την επέκταση της εφαρμογής αυτής και σε άλλα με υπουργικές αποφάσεις. Μέχρι στιγμής οι αρμόδιες αρχές του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας δεν έχουν εκδώσει τέτοια απόφαση που να αφορά το AIDS (6). Εται, για την εφαρμογή του άρθρου 284 Π.Κ. σε περιπτώσεις μεταδόσεως του AIDS ο ν. 1193/1981 δεν ενδιαφέρει. Το ίδιο ισχύει και για το ν.δ. της 13-11-1950 "περί μέτρων προς καταπολέμηση επιδημικών νόσων και υποχρεωτικής δηλώσεως αυτών", το οποίο έχει εκδοθεί κατ' εξουσιο-

δότηση του α.ν. 2520/1940 "περί υγειονομικών διατάξεων". Και τα μέτρα που προβλέπονται στο νομοθέτημα τούτο έχουν εφαρμογή σε ορισμένες, ρητά απαριθμούμενες, νόσους, ενώ προβλέπεται διαδικασία προσθήκης με υπουργική απόφαση και άλλων στο σχετικό κατάλογο. Το AIDS δεν έχει περιληφθεί μέχρι σήμερα σ' αυτό, τουλάχιστον με ξεκάθαρο τρόπο (7). Λύση, τέλος, δεν φαίνεται να δίνεται ούτε από τις σχετικές με την αιμοδοσία διατάξεις του ν. 1820/1988 και του ν.δ. 4026/1959, αφού σε τούτες δεν αναφέρεται ως απαραίτητη εργαστηριακή εξέταση για το ηπαθέν αίμα και τα παράγωγά του η διενέργεια τεστ ανιχνεύσεως του AIDS (8). Το συμπέρασμα (9) από τα παραπάνω είναι ότι το άρθρο 284 Π.Κ. μάλλον (10) δεν εφαρμόζεται σε περιπτώσεις μεταδόσεως του AIDS.

Αντίθετα, η διάταξη του άρθρου 425 Π.Κ. έχει έδαφος εφαρμογής προκειμένου περί μεταδόσεως του συνδρόμου του AIDS (11). Και τούτο διότι συντρέχουν τα απαιτούμενα απ' αυτήν στοιχεία, ήτοι το να πάσχει κάποιος από (οποιοδήποτε) μεταδοτική ασθένεια και να έλθει σε

προσωπική συνάφεια με άλλον, από την οποία να μπορεί αμέσως να μεταδοθεί η ασθένεια. Εκείνο που εδώ προβληματίζει (12) είναι το χαμηλό ύψος της απειλούμενης ποινής (:κράτηση μέχρι πέντε μηνών ή πρόστιμο) που οφείλεται, βέβαια, στον πταισματικό χαρακτήρα της συγκεκριμένης παραβάσεως.

Απομένει να τονιστεί τούτο: Το έγκλημα διακινδυνεύσεως (13) που προέβλεπε το άρθρο 14 περ. β' ν.δ. 4095/1960 σχετικά με την έκθεση σε κίνδυνο μοιήσεως από αφροδίσια νοσήματα δεν υφίσταται σήμερα. Το ν.δ. 4095/1960 καταργήθηκε με το ν. 1193/1981, ο οποίος διατήρησε (:άρθρο 13 & 12 εδ. στ') μόνον την ευθύνη της πάσχουσας μητέρας ή τροφού που θηλάζει βρέφος (14).

Στο χώρο της βλάβης τα εγκλήματα που μπορούν να στοιχειοθετηθούν με τη μετάδοση του AIDS είναι εκείνα της ανθρωποκτονίας και της σωματικής βλάβης. Σ' αυτό το πεδίο αποτυπώνεται ανάγλυφα η στενή σχέση των δύο αξιόποινων πράξεων, σε σημείο μάλιστα τέτοιο που η επιλογή της μιας ή της άλλης να μην είναι δυνατόν να περιβληθεί απόλυ-

τα τα απαραίτητα εχέγγυα αντικειμενικότητας. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου η αντικειμενική πολυσημαντικότητα της σχετικής δραστηριότητας αναγορεύει σε κυρίαρχο στοιχείο την υποκειμενική υπαιτιότητα προκειμένου να γίνουν βήματα προς την ορθή ποινική αξιολόγηση συγκεκριμένου πραγματικού. Οι τελευταίες σκέψεις φαίνεται να επιβεβαιώνονται από άποψη βασιμότητας, αν δει από κοντά κανείς τις πιθανές εκδοχές διαμορφώσεως του υλικού σε μιά περίπτωση μεταδόσεως του ιού του AIDS. Αναλυτικότερα:

Ακραία και ταυτόχρονη τραγική συνέπεια της μεταδόσεως του AIDS μπορεί να είναι ο θάνατος του θύματος. Εδώ, το είδος της υπαιτιότητας του δράστη θα κατευθύνει την αξιολόγηση της συμπεριφοράς. Η πράξη αποτελεί ανθρωποκτονία με πρόθεση (άρθρο 299 Π.Κ.) στην περίπτωση που αυτός, όταν μετέδιδε την ασθένεια, ήξερε ότι τούτη ήταν θανατηφόρα και ήθελε να πεθάνει το θύμα (15). Αν ήθελε να προξενήσει μόνο ασθένεια στο θύμα και δεν αποδεχόταν το θανατηφόρο αποτέλεσμα, υπήρχε, όμως, αμέλειά του ως προς αυτό, η πράξη του θα τιμωρηθεί ως θανατηφόρα σωματική βλάβη (: άρθρο 311 Π.Κ.) με ποινή καθείρξεως ανάληψη με την κατεύθυνση του δόλου του υπαιτίου (16). Τέλος, εάν ο δράστης μετέδωσε την ασθένεια στο θύμα από αμέλεια, υπάρχει ανθρωποκτονία από αμέλεια (: άρθρο 302 Π.Κ.).

Είναι ενδεχόμενο το πρόσωπο στο οποίο μεταδόθηκε ο ιός του AIDS να μην πέθανε αλλ' να προσβλήθηκε με διάφορες σοβαρές ασθένειες. Η σχετική συμπεριφορά του δράστη μπορεί να χαρακτηριστεί: είτε ως απόπειρα ανθρωποκτονίας (άρθρα 299 και 42 Π.Κ.), είτε ως σκοπούμενη βαριά σωματική βλάβη (άρθρο 310 & 3 Π.Κ.), είτε ως βαριά σωματική βλάβη με ενδεχόμενο δόλο (άρθρο 310 & 1 Π.Κ.), είτε ως βαριά σωματική βλάβη στη μορφή που αυτή αποτελεί έγκλημα εκ του αποτελέσματος (άρθρο 310 & 1 Π.Κ.), είτε ως βαριά σωματική βλάβη από αμέλεια (άρθρο 314 & 1 Π.Κ.), ανάλογα με το αν ο υπαίτιος ήθελε το θάνατο, επεδίωκε το αποτέλεσμα που προκλήθηκε, αποδεχόταν έστω και ως

ενδεχόμενο το αποτέλεσμα που επήλθε, είχε δόλο απλής σωματικής βλάβης αλλιώς απ' αυτή παρήχθη βαριά βλάβη ως παραπέρα αποτέλεσμα οφειλόμενο σε αμέλεια, είχε μόνο αμέλεια ως προς το αποτέλεσμα.

Δεν αποκλείεται μόνη συνέπεια της δραστηριότητας του υπαίτιου να είναι η μόλυνση του θύματος με τον ιό του AIDS. Εδώ έχουμε είτε απόπειρα ανθρωποκτονίας, είτε απόπειρα (σκοπούμενη ή μη ενδεχόμενο δόλο) βαριάς σωματικής βλάβης, είτε επικίνδυνη, είτε απλή σωματική βλάβη, είτε σωματική βλάβη από αμέλεια, ανάλογα με το αν ο δράστης: ήθελε το θάνατο, επεδίωκε ή αποδεχόταν βαριά σωματική βλάβη, είχε δόλο απλής σωματικής βλάβης γνωρίζοντας την επικινδυνότητα του τρόπου δράσεώς του, είχε δόλο απλής σωματικής βλάβης αγνοώντας την επικινδυνότητα του τρόπου τελείσεως του εγκλήματος, είχε μόνον αμέλεια. Οι λύσεις τούτες τελούν υπό την προϋπόθεση ότι δεν συνιστά βαριά απλή απλή σωματική βλάβη η μόλυνση χωρίς άμεσα συμπτώματα (17).

Οι τελευταίες αξιολογήσεις ισχύουν

και για την περίπτωση όπου τελικά το θύμα δεν μολύνθηκε καν από τον ιό του AIDS.

Είναι αλήθεια ότι το παραπάνω ιδιαίτερα διευρυμένο πεδίο των δυνατοτήτων αξιολογήσεως αφορά γενικά τη σχέση ανθρωποκτονίας - σωματικής βλάβης και όχι ειδικά τα προβλήματα που δημιουργούνται από τη μετάδοση του συνδρόμου του AIDS. Οι ιδιομορφίες της συγκεκριμένης ασθένειας, ωστόσο, προσθέτουν νέες δυσκολίες σε επιμέρους ζητήματα. Ως τέτοιες θα μπορούσαν, σε γενικές γραμμές, να επισημανθούν εκείνες που αφορούν:

- Την εξακρίβωση της αιτιώδους συνάφειας ανάμεσα στη συμπεριφορά του μολυσμένου ατόμου και τη μόλυνση του αρχικά υγιούς.

Η άμεση διακινδύνευση του θύματος που καταλήγει σε σωματική βλάβη με τη μετάδοση της ασθένειας μπορεί να θεωρηθεί ως πράξη του δράστη. Μπορούν, όμως, να χρεωθούν σ' αυτόν και οι παραπέρα, κάποτε και χρονικά απομακρυσμένες, θανατηφόρες συνέπειες της ασθένειας, όταν τούτες ιδωθούν υπό το

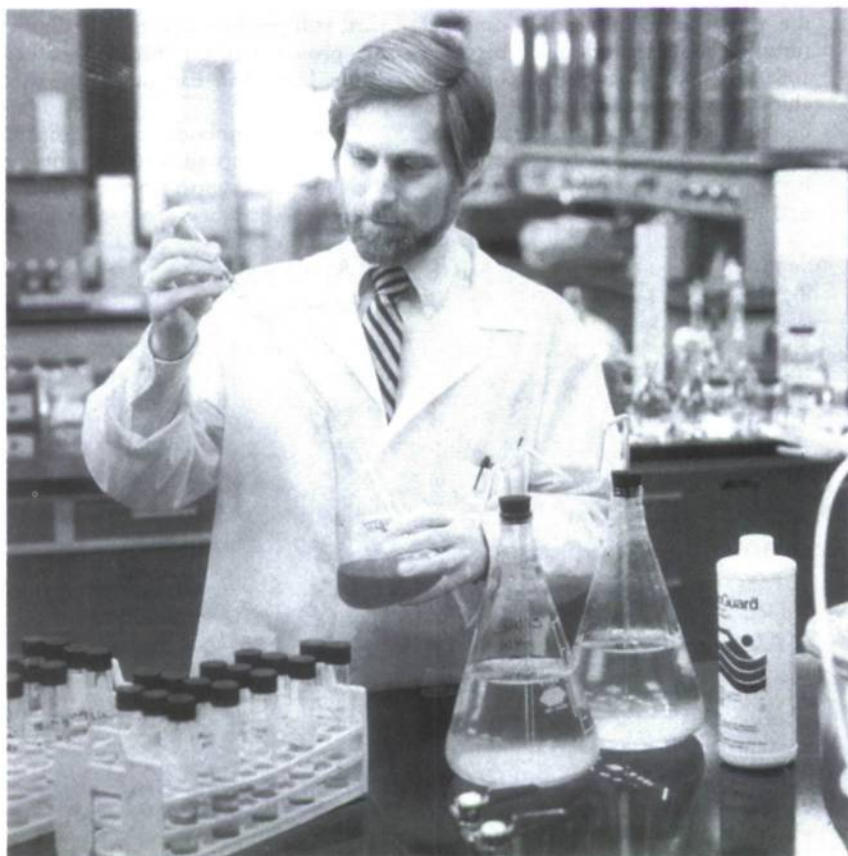
πρίσμα ενός συμβάντος περισσότερο καθοριζόμενου από την τύχη και λιγότερο (αν όχι καθόλου) διαμορφούμενου από το δράστη; Το δογματικό ερώτημα, δηλαδή, που πλανιέται είναι κατά πόσο θα μπορούσε να νοηθεί ως πράξη του δράστη η όλη διαδικασία από τη μετάδοση της ασθένειας μέχρι και του θανατηφόρου αποτελέσματός της, εν όψει του ότι αυτός δεν κυριαρχεί σε τούτη από ένα σημείο και μετά (18). Αλήθια και σε διαπιστωτικό - πραγματικό επίπεδο, ο εντοπισμός και η επιλογή της μιας πηγής μόλυνσεως κατά κανόνα θα συνυφάνεται με ότι εύκολα υπερβάσιμα εμπόδια.

- Την κατάφαση της βλάβης της υγείας με μόνη τη μόλυνση με HIV και χωρίς να εμφανιστούν συμπτώματα κλινικού AIDS.

Η θετική στάση φαίνεται να ενισχύεται από μια σειρά σκέψεων, όπως (19): α. η εμφάνιση του HIV είναι η απαρχή μιας διαδικασίας που σε μεγάλο ποσοστό περιπτώσεων μπορεί να καταλήξει σε εκδήλωση συμπτωμάτων και στο θάνατο, β. η μόλυνση έχει ισόβια διάρκεια, γ. ο προσβληθείς μπορεί να μεταδώσει τον ιό παραπέρα, γεγονός που τον οδηγεί σε περιορισμό της σεξουαλικής του δραστηριότητας. Δεν έληψε, όμως, και ο αντίλογος (20): η απλή μόλυνση με HIV δεν συνιστά βλάβη της υγείας, αφού κατά τη διάρκεια της επώδυνης το θύμα δεν παρουσιάζει κανένα οργανικό σύμπτωμα, θα αποτελούσε δε υπερβολική διεύρυνση του λεκτικού νοήματος του όρου "σωματική βλάβη", η υπαγωγή σ' αυτόν των κοινωνικών και ψυχικών συνεπειών που υφίσταται ο μολυσμένος με τη γνώση της καταστάσεώς του.

- Την ποινική αξιολόγηση της συμπεριφοράς του παθόντος.

Εδώ ο προβληματισμός έχει δύο σκέλη: την αυτοδιακινδύνευση (αυτοπροσβολή) και τη συναίνεση. Πραγματικά, σε περιπτώσεις όπου δράστης και θύμα συμφώνησαν να έχουν σεξουαλική επαφή, τα ερωτήματα που τίθενται και πολλά και δυσπρόσιτα είναι: πρόκειται για απλή (ατιμώρητη) βοήθεια του δράστη σε (ατιμώρητη) αυτοδιακινδύνευση του θύματος ή για τιμωρητή συναυτουργία στη διακινδύνευση με συμπεριφορά

και του ενός και του άλλου (21); Καταφύσσεται η τέλεση του εγκλήματος με έμμεση αυτουργία, όταν η απόφαση του θύματος να συμμετάσχει στη σεξουαλική επαφή προκλήθηκε αιτιωδώς επειδή ο δράστης απέκρυψε το γεγονός ότι ήταν μολυσμένος; Ο περιορισμός της λειτουργίας της συναίνεσης, που εισάγει το άρθρο 308 & 2 Π.Κ., αφορά και τη συναίνεση σε διακινδύνευση (22);

- Τον τελικά άδικο ή όχι χαρακτήρα της πράξεως.

Σε τούτο το χώρο, πέρα από την αξία της συναίνεσης, κυρίαρχο είναι το ερώτημα: Μήπως οι σχετικές πράξεις μπορούν να δικαιολογηθούν, θεωρούμενες ως επιτρεπόμενες διακινδυνεύσεις ή κοινωνικά πρόσφορες συμπεριφορές (23);

- Την αποδοχή της προθέσεως και ιδιαίτερα του ενδεχόμενου δόλου (24).

Στο δικό μας δίκαιο ακολουθείται η άποψη της επιδοκιμασίας ή αποδοκιμασίας του αποτελέσματος. Η απλή αποδοχή του κινδύνου, όσο σοβαρός κι αν είναι, με αδιαφορία, όμως, ως προς το αποτέλεσμα, δεν αρκεί για τη θεμελίωση της υποκειμενικής υποστάσεως των εγκλημάτων βλάβης. Πότε, λοιπόν, θα πρόκειται για αποδοχή βλάβης και πότε για αποδοχή κινδύνου;

Οι τονιζόμενες παραπάνω γενικές και ειδικές δυσχέρειες ποινικής αξιολογήσεως της μεταδόσεως του AIDS μας φέρνουν κοντά στο ακόλουθο ζήτημα:

το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο αρκεί για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων ή μήπως είναι αναγκαία η θέσπιση νέων διατάξεων; Η συνοδική εκτίμηση όλων των παραμέτρων οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι αυτή τη στιγμή καμιά νομοθετική μεταβολή δεν είναι σκόπιμη και αναγκαία, για τέσσερες λόγους: Πρώτον, διότι συστήματα ρυθμίσεων των οποίων η αποτελεσματικότητα και ανθεκτικότητα δεν δοκιμάστηκαν καν σε πρακτικό επίπεδο δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο μεταρρυθμίσεως και μάλιστα εσπευσμένης. Δεύτερον, γιατί το ποινικό δίκαιο είναι το έσχατο διαθέσιμο μέσο και έτσι η δύναμη της καταστολής του δεν μπορεί να υποκαταστήσει την απαραίτητη σε πρώτη φάση για την αποτροπή της μετάδοσης της ασθένειας αγωγή και διαφώτιση. Τρίτον, επειδή μια κυριαρχούμενη από τον πανικό αλληλαγή θα δικαιώνει τον αναπτυσσόμενο κοινωνικό ρατσισμό σε σχέση με τα άτομα που ήδη πάσχουν από τη συγκεκριμένη ασθένεια (25). Τέταρτον, διότι η όποια μεταβολή δεν θα υπερηκοδούσε οριστικά τις σχετικές δυσχέρειες, αφού έτσι ή αλλιώς οι διατάξεις για την ανθρωποκτονία και τη σωματική βλάβη θα αξίωναν εφαρμογή, έστω και επικουρικά, σε σχέση με την καινούργια πρόβλεψη.

Τα συναπτόμενα, λοιπόν, με τη μετάδοση του AIDS δογματικά προβλήματα θα πρέπει σε τούτο το στάδιο να αντιμε-

τωπιστούν στα πλαίσια των θεσπισμένων ήδη διατάξεων (26). Όσο η επιστήμη και η νομολογία θα προτιμούν το δημοκρατικό χαρακτήρα της πολιτείας και θα απορρίπτουν τα μέτρα ευρείας αστυνομείσεως των πολιτών, ο Ποινικός μας Κώδικας μπορεί να παρέχει λύσεις που ούτε την απαξία της πράξεως θα αγνοούν ούτε την αυθαιρεσία θα ευνοούν. Η ανάγκη για στήριξη του δόλου σε αντικειμενικά περιστατικά, η εφαρμογή του αξιώματος *In dubio pro reo*, η διαστολή βλάβης και κινδύνου και ο διαχωρισμός των διαφόρων μορφών μεταδόσεως της ασθένειας ώστε να παρουσιάζεται καθαρότερο το θέμα της αυτοπροσοβλής και ετεροπροσοβλής, μπορούν να αναδείξουν σε κυρίαρχες για το ζήτημά μας τις διατάξεις των άρθρων 425, 309, 310 και 308 Π.Κ., με όλες τις συνέπειες που η επικέντρωση αυτή έχει.

Σημειώσεις:

1. Βλ. Ανδρουθάκη, Ποινικών Δίκαιον, Ειδικόν Μέρος, 1974, σ.126, Γάφου, Ποινικών Δίκαιον, Ειδικόν Μέρος, τευχ. Δ', 1963, σ.99, Καρανίκα, Εγχειρίδιον Ποινικού Δικαίου, Ειδικόν Μέρος, том Γ', 1962, σ.7, Κονταξή, Ποινικός Κώδικας, том Β', 1987, σ.1507, Μπουρόπουλου, ερμηνεία Ποινικού Κώδικος, том Β', Ειδικόν Μέρος, 1960, σ.504, Τούση-Γεωργίου, Ποινικός Κώδικς, 1967, σ.800, Φιλιππίδη, Μαθήματα Ποινικού Δικαίου, Ειδικόν Μέρος, τευχ. Β', 1981, σ.180.

2. Η νομολογία μας λίγες φορές έλαβε αφορμή να ασχοληθεί με τη μετάδοση νόσου ως περίπτωση σωματικής βλάβης. Αυτό συνέβη σε περιπτώσεις που οι πράξεις αυτές συνέρρεαν με εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας: ΑΠ 217/1974, Ποιν. Χρον. 1974 529, ΜικτορκδικΕδ 4-7/1978, ΠοινΧρον 1978 825. Οι δύο τούτες αποφάσεις δέχονται αληθινή συρροή του εγκλήματος του άρθρου 308 ΠΚ με το έγκλημα του άρθρου 14 & 1β του (καταργημένου νιδ) ν.δ. 4095/1960, το οποίο τιμωρούσε όποιον γνωρίζει ή οφείλει να υποπτευθεί ότι πάσχει από αφροδίσιο νόσημα και έρχεται παρόδη αυτό σε γενετήσια επαφή. Οι συγκεκριμένες δικαιοδοτικές κρίσεις είναι εσφαλμένες, στο βαθμό που θεωρούν αρκετό για την κατάφαση της υποκειμενικής υπαιτιότητας και στο άρθρο 308 ΠΚ το γεγονός ότι ο δράστης οφείλει να υποπτευθεί ότι πάσχει από αφροδίσιο νόσημα.

3. Η ελληνική νομοθεσία δεν φαίνεται να έχει ασχοληθεί μέχρι σήμερα με το θέμα. Από τη θεωρία βλ. Καϊάφα-Γκμπάντι. Κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα, άρθρα 264-289 ΠΚ, α.432-442 (ειδικό κεφάλαιο με τίτλο: η παραβίαση των μέτρων πρόληψης ασθενειών και η απειλή της μετάδοσης της ασθένειας του Aids), Κονταξή, Aids και Ποινικό Δίκαιο, ΝοB 1989.840 επ., Ντουράκη, πολιτική και κοινωνική διάσταση του Aids, ΝοB 1989, 861 επ., Σπινέλλη, Μετάδοση του Aids και Ποινικό Δίκαιο - Προβλήματα εφαρμογής ποινικών διατάξεων τα οποία δημιουργούν οι μεταδοτικές ασθένειες και ιδίως το Aids, ΝοB 1989.1173 επ., Χαραλαμπίδης, Το πρόβλημα του Aids από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου, Πονχρον 1990.497 επ.

4. Για τα παραπάνω βλ. Σπινέλλη, ο.π., Καϊάφα-Γκμπάντι, ο.π., Κοντάκη, Επιδημιολογία του Aids-Ιός της Επίκτητης Ανοσοθιτικής Ανεπάρκειας, Υποεπιτροπή εκπαίδευσης της εθνικής επιτροπής, 1989, σ.9 επ., Χαραλαμπίδης, ο.π., Buchborn, Arztliche Erfahrungen und rechtliche Fragen Bei Aids, MedR 1987.260 ε.π.

5. Κατά την αναφορά αυτή το άρθρο 284 ΠΚ αποτρέπει "θευκό" ποινικό νόμο, αφού τα στοιχεία της αντικειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος που τυποποιεί βρίσκονται σε άλλους νόμους ή κανονιστικές πράξεις, βλ. Καϊάφα-Γκμπάντι, ο.π., σ.409 (και τις εκεί παραπομπές σε: Γάφο, Δέδε, Κονταξή και Μπουρόπουλο), Σπινέλλη, ο.π.

6. Ο Σπινέλλης (ο.π.) παρατηρεί ότι η νομοθετική αυτή πολιτική ακολουθήθηκε λόγω των ιδιομορφιών του Aids και κυρίως του γεγονότος ότι είναι για την ώρα ανίατη αρρώστια. Οι πιο πολλές από τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν οι διατάξεις του ν. 1193/1981 -ιδιαίτερα υποχρέωση θεραπείας- θα ήταν χωρίς αντικείμενο.

7. Ειδικά για το Aids έχει εκδοθεί η Α1/6122/16-7/19-9-1986 απόφαση του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που προβλέπει αφ' ενός την υποχρεωτική δήλωση κάθε κρούσματος Aids από τον ιατρό που διαγιγνώσκει τη νόσο στον προϊστάμενο ιατρό της Αρμόδιας Διευθύνσεως του Υπουργείου και αφ' ετέρου την αυστηρή κάλυψη της δηλώσεως από το ιατρικό απόρρητο. Η γραμματική διατύπωση της αποφάσεως ("...πέρα από τα μέτρα που προβλέπονται από το β.δ. της 13-11-1950...") οδηγεί στην άποψη ότι ισχύουν και για το Aids όλα τα αναφερόμενα στο β.δ. της 13-11-1950 μέτρα, ωστόσο

πρόθεση των συντακτών της αποφάσεως ήταν η καθιέρωση της υποχρεώσεως δηλώσεως αντί οποιουδήποτε άλλου μέτρου του ως άνω β.δ./τος, βλ. σχετικά Σπινέλλη, ο.π.

8. Βλ. Καϊάφα-Γκμπάντι ο.π.

9. Στο ίδιο τελικό συμπέρασμα καταλήγουν και οι: Καϊάφα-Γκμπάντι (ο.π.) και Σπινέλλης (ο.π.)

10. Το "μόρθον" έχει σχέση με την ερμηνεία που δοθεί στην Α1/6122/16-7/19-9-1986 απόφαση του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

11. Σύμφωνα και οι: Καϊάφα-Γκμπάντι (ο.π.) και Σπινέλλης (ο.π.).

12. Βλ. και Σπινέλλη (ο.π.).

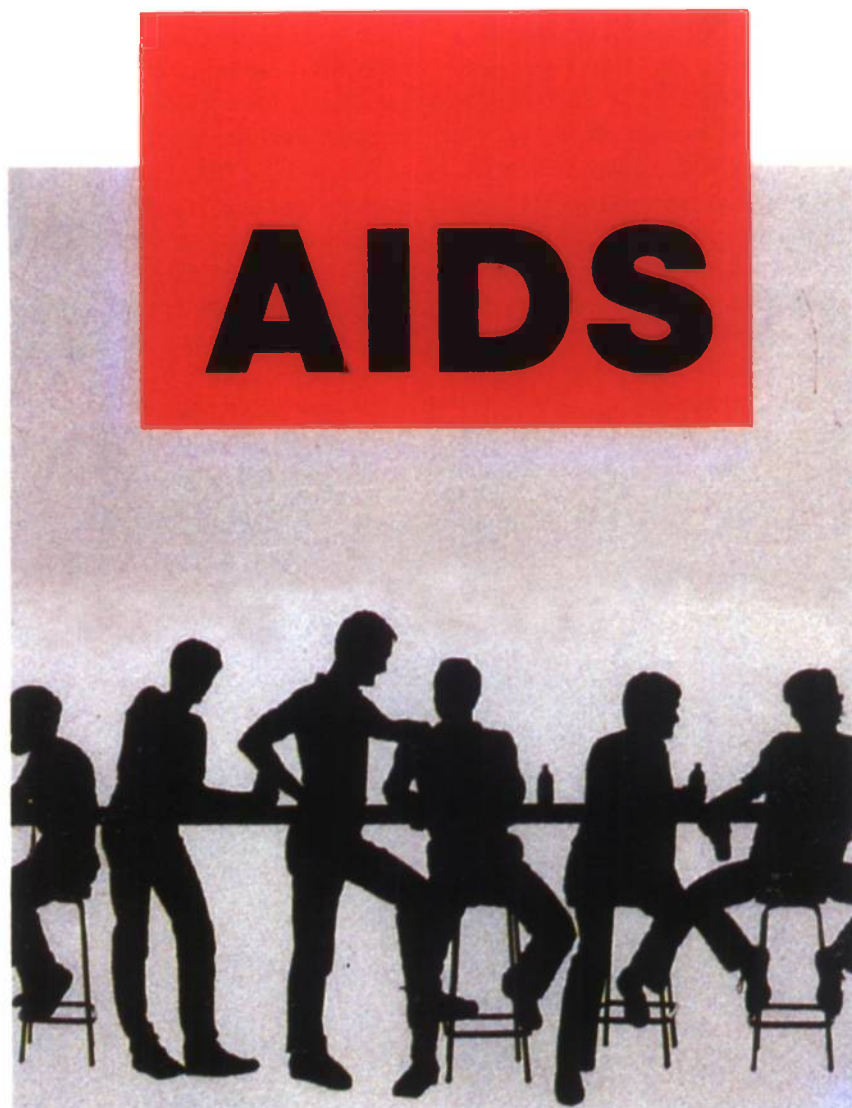
13. Για το αν η διακινδύνευση αυτή ήταν αφηρημένη ή συγκεκριμένη βλ. Καϊάφα-Γκμπάντι, ο.π., Παπαδογιάννη, Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι, τομ. Ι, σ.504.

14. Βλ. και Σπινέλλη, ο.π.

15. Βλ. και το παρατιθέμενο από το Σπινέλλη (ο.π.) παράδειγμα.

16. Όταν ο δράστης επεδίωκε βαριά σωματική βλάβη η πονή είναι κάθετη (άρθρο 311 εδ. β' ΠΚ) διαφορετικά, η πονή είναι κάθετη μέχρι δέκα χρόνια (: άρθρο 311 εδ. α' ΠΚ).

17. Θα μπορούσε κανείς να φτάσει στη βαριά σω-

ματική από μόνη τη μόλυνση, θεωρώντας ως σοβαρή πάθηση την εξασθένηση ή καταστροφή του ανοσοποιητικού συστήματος του οργανισμού, που αποτελεί πρωτογενή αιτία άλλων παθήσεων.

18. ΒΑ. Καϊάφα-Γκυνάντι, ο.π., Herzberg, Bedingter Vorzanz und objektive Zurechnung beim Geschlechtsverkehr des Aids-infizierten, Jus 1987.777 ε.π. του ίδιου, Die Strafdrohung als Waffe im Kampf gegen Aids? NJW 1987.1461 ε.π., Jung, Aids im Blickfeld des Strafrechtsw, σε Jung-Bauer, Problemkreis Aids, 1988, σ.16 ε.π., πρβλ. Bruns, Aids, Alltag und Recht, MDR 1987.353 ε.π., Herzog und Nestler-Tremel, Aids und Strafrecht - Schreckensverbreitung oder Normstabilisierung?

Strafverleumdung, 1987, σ. 360 ε.π., Zuck, Aids, MDR 1987.460 ε.π., Frisch, Risikant Geschlechtsverkehr eines HIV-Infizierten als Straftat? Jus 1990.362 ε.π.

19. ΒΑ. Σινιέρη, ο.π., και εκεί παραπομπές σε σύμφωνη γερμανική θεωρία και νομοθεσία.

20. ΒΑ. AG Kempten 1.7.88, NJW 1988.2313 (αναφέρεται από το Σινιέρη, ο.π.).

21. ΒΑ. Σινιέρη, ο.π., Χαραλαμπίδης, ο.π., Helgerth, Aids-Einwilligung in infektiösen Geschlechtsverkehr, NSTZ 1988.261 ε.π., LG Kempten, NJW 1989.2968, BayObLG, NJW 1990.131.

22. ΒΑ. Καϊάφα-Γκυνάντι, ο.π., Σινιέρη, ο.π., Dolling, GA 1984.90 ε.π., Helgerth, ο.π.

23. ΒΑ. Σινιέρη, ο.π., Geppert, Jura 1987.671, Eberbach, Aids-rechtliche Verantwortung und Vertrauen, ZAP 1987.395 ε.π., Herzberg, ο.π.

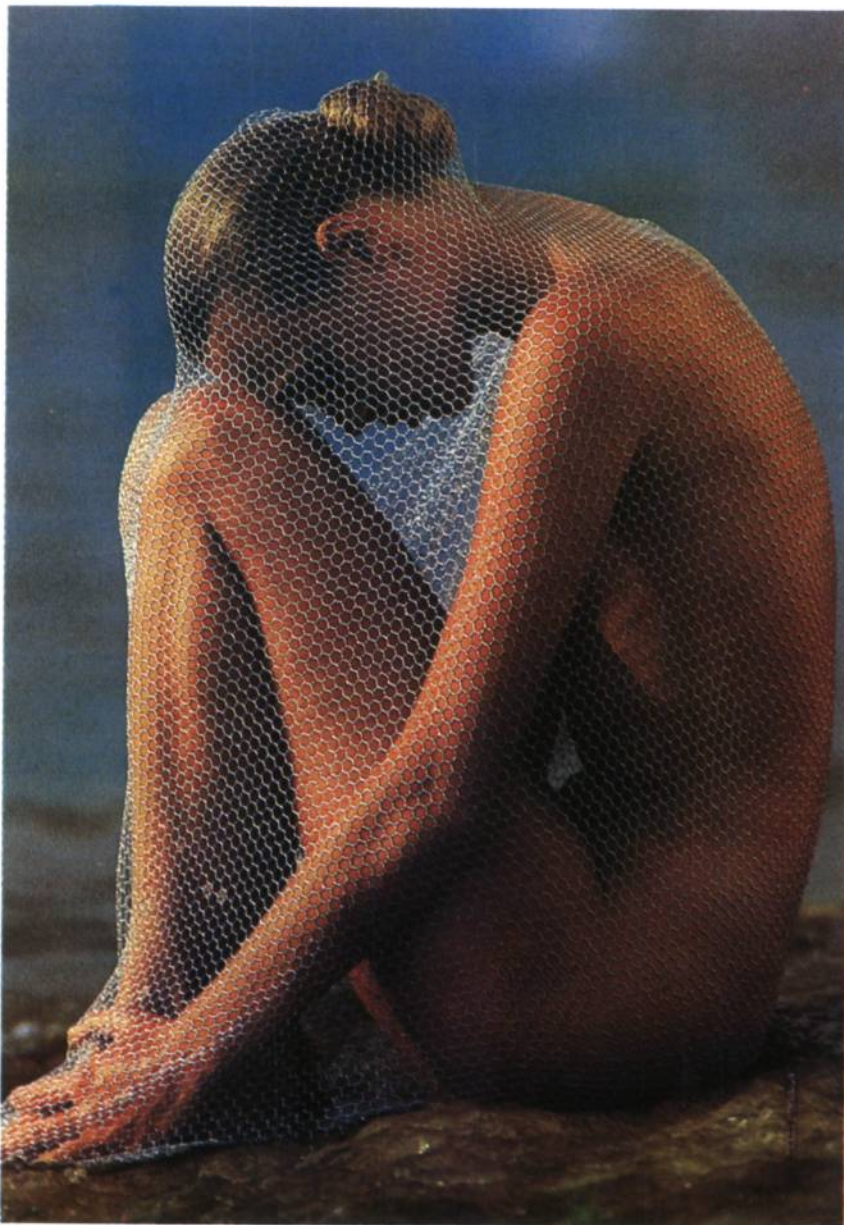
24. ΒΑ. για το πρόβλημα αυτό βλ. Σινιέρη, ο.π.,

Χαραλαμπίδης, ο.π., Brammsen, JZ 1989.71 ε.π., Herzberg, Das Wollen Beim Vorsatzdelikt und dessen Unterscheidung vom Bewusst fahrlässigen Verhalten-Teil 1, JZ 1988.573 ε.π., Bottke, Strafrechtliche Probleme von Aids und der Aids-Bekämpfung, σε: Schunemann-Pfeifer, Die Rechtsprobleme von Aids, 1988, σ. 171 ε.π.

25. ΒΑ. Καϊάφα-Γκυνάντι, ο.π., Μόνου, Κοινωνικές επιπτώσεις του Aids, Έκδοση της Υποεπιτροπής Εκπαίδευσης της Εθνικής Επιτροπής Aids, 1989, σ. 123 ε.π., Bruns, ο.π., Herzog-Nestler-Tremel, ο.π., Kathke, AfO, 1986.665.

26. Σύμφωνη η Καϊάφα-Γκυνάντι (ο.π.) ο Σινιέρη.

της (ο.π.) τάσσεται υπέρ της θεοσίσεως νέας διάταξης με τα εξής χαρακτηριστικά: α) Να τιμωρείται η προσωπική συνάφεια από την οποία μπορεί αμέσως να μεταδοθεί ειδικά το AIDS, β) Ως προσωπική συνάφεια πρέπει να θεωρείται όχι μόνον η άμεση αλληλ και η έμμεση επαφή, γ) Η πράξη να τιμωρείται καταρχήν όταν τελεφεί με δόλο και ηπιότερα όταν τελεφεί από αμέλεια, δ) Μπορεί να θεωρηθεί ως μη άδικο η γενετήσια επαφή είτε ειδικά μεταξύ συζύγων, όταν υπάρχει συναίνεση και πλήρης ενημέρωση του υγιούς από το μολυσμένο, είτε γενικά, όταν γίνεται με τη χρήση προφυλακτικού και ύστερα από πλήρη ενημέρωση του υγιούς από το μολυσμένο σύντροφο ως προς την κατάσταση του. □

ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Από την αντεκδίκηση στην ποινή

του Arnaldo Biscardi*

Παρόλο που το ενδιαφέρον των μελετητών του δικαίου έχει τις τελευταίες δεκαετίες στραφεί κυρίως στην έρευνα από τη μια πλευρά του συστήματος του κλασικού ελληνικού αστικού και οικονομικού δικαίου και, από την άλλη, στη μελέτη της οργάνωσης των πόλεων, δεν έληξαν τα τελευταία χρόνια και ορισμένες αξιοπρόσεκτες προσπάθειες αναδόμησης του ποινικού δικαίου. Χάρη σ' αυτές τις τελευταίες, είναι δυνατόν σήμερα να έχουμε επιτέλους (όσο και αν μερικές περιοχές του εξακολουθούν να παραμένουν στη σκιά) μια εικόνα σχεδόν πλήρη της ποινικής καταστολής και της ιστορίας της στον ελληνικό κόσμο.

Ξεκινώντας από μια αντίληψη που συνέδεε τη δίωξη των αδικημάτων προς την ιδιωτική αντεκδίκηση (τη "βεντέτα") ο ελληνικός κόσμος έφτασε αρκετά γρήγορα σε μια περίοδο, για της οποίας την πρώτη φάση γίνεται λόγος στον Όμηρο (ακριβέστερα σ' ένα χωρίο του που φαίνεται ότι αντανάκλα τη δομή των ελληνικών κοινωνιών του Η' αι.) κατά τη διάρκεια της οποίας ο ελληνικός κόσμος άρχισε να πιστεύει ότι η αντεκδίκηση έπρεπε να αποσπασθεί από την ιδιωτική πρωτοβουλία και να τεθεί κάτω από τον έλεγχο της κοινότητας. Με άλλα λόγια, οι ομηρικές κοινότητες στις οποίες εντοπίζονται, αν και σε εμβρυϊκή ακόμη μορφή, τα όργανα που αργότερα υπήρξαν τα πλείον χαρακτηριστικά της πόλεως, περιεβλήθησαν για πρώτη φορά στην ελληνική τεκμηριωμένη ιστορία, το δικαίωμα να ελέγχουν το κατά πόσο αυτοί που ασκούσαν τη "βεντέτα", το έκαναν σεβόμενοι τους πανάρχαιους εθιμικούς κανόνες, που ρύθμιζαν τον τρόπο της ασκήσεώς της.

Το κείμενο στο οποίο αντανάκλαται η τόσο βασικής σημασίας στιγμή αυτή της ανέλιξης του ελληνικού ποινικού δικαίου, είναι το πάρα πολύ γνωστό χωρίο (στίχοι 497-508) της 18ης ραψωδίας της Ιλιάδας, στο οποίο γράφεται ότι σ' ένα σημείο της ασιδίας του Αχιλλέως ήταν σκαλισμένη η σκηνή μιας δίκης: "ἥσσι δ' εἰν ἀγορή ἔσαν ἀθρόοι, ἐνθα δὲ νεῖκος/ ὠρώρει, δύο δ' ἄνδρες ἐνεῖκεον εἵνεκα ποινῆς/ ἀνδρός ἀποφθιμένου, ὁ μὲν εὐχετο πάντα ἀποδοῦναι/ δῆμῳ πι-

φύσων, ὁ δ' ἀναίνετο μηδὲν εἰλῆσθαι/ ἄμφω δ' ἰέσθην ἐπὶ ἵστορι πείραρ εἰλῆσθαι/ ἥσσι δ' ἀμφοτέροισιν ἐπήρουν, ἀμφὶς ἀρωγοί/ κήρυκες δ' ἄρα ἥσιν ἐρήτυον, οἱ δὲ γέροντες/ ἦσσι ἐπὶ ξεστοῖσι ἥϊθοις ἱερῶ ἐνὶ κύκλῳ,/ σκήπτρα δὲ κηρύκων ἐν χερσὶ ἔχον περοφώνων/ τοῖσιν ἐπέειπ' ἥϊσσαν, ἀμοιβῆδ' εἰ δὲ δίκασον/ κείτο δ' ἄρ' ἐν μέσσοις δύο χρυσοῖο τάβαντα,/ τῷ δόμεν ὅς μετὰ τοῖσι δίκην ἰθύντα εἶποι" (1).

Το παραπάνω κείμενο, ένα από τα πιο συζητημένα στο χώρο του αρχαίου ελληνικού δικαίου, θέτει μια καθόλου αμελητέα σειρά από προβλήματα. Πρώτα - πρώτα ποιο ήταν το αντικείμενο της δίκης; Κατά δεύτερο λόγο, ερωτάται πώς είχε συγκροτηθεί το δικαστήριο; Η απόφαση που θα αποτελούσε την κατάληξη της, μήπως θα μπορούσε να θεωρηθεί ως απόφαση διαιτητῶν; Ποιος ήταν ο "ἵστωρ" που αναφέρεται στο στίχο 501 και ποιές πρέπει να ήταν οι σχέσεις του με τους γέροντες για τους οποίους γίνεται λόγος στο στίχο 503; Ποιός ἴσκειν τη διαφορά; Και, τέλος τι αντιπροσωπεύουν και για ποιόν προορίζονται τα δύο τάβαντα τα οποία αναφέρονται στους στίχους 507 και 508;

Αφήνοντας κατά μέρος τη συζήτηση για το ποιες άλλες ερμηνείες του παραπάνω χωρίου θα μπορούσαν ίσως να προταθούν (2), η σκηνή της ασιδίας καθώς και τα προσηγμένα απ' αυτήν πρέπει κατά τη γνώμη μου να είχαν ως εξής: ύστερα από τη διάπραξη μιας ανθρωποκτονίας, τα μέλη της ομάδας του φονευθέντος επιζητούσαν να εκδικηθούν τον φονέα κατοφεύγοντας σε βεντέτα. Όμως αυτός ο τελευταίος, στην αγορά και ε-

* Ο Arnaldo Biscardi, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου του Μιλάνου, είναι ένας από τους λίγους Ευρωπαίους ειδικούς στο χώρο του Αρχαίου Ελληνικού (ιδίως του Αττικού) Δικαίου. Το κείμενο που ακολουθεί προέρχεται από το βιβλίο του "Αρχαίο Ελληνικό Δίκαιο" (Μεταφρασμένο Παν. Δημάκης, εκδόσεις "Παπαδήμα").

μπρός στους για το σκοπό αυτό προσκα-
 λισμένους γέροντες αλλήλ και στο συ-
 γκεντρωμένο για να παρακολουθήσει τη
 δίκη λαό, υποστηρίζει ότι κατέβαλε ήδη
 την ποινή του, ότι έχει πλέον δώσει ικα-
 νοποίηση στην ομάδα του θύματος και ε-
 πομένως δεν έχουν κανένα δικαίωμα να
 κινήσουν εναντίον του τη διαδικασία της
 βεντέτας. Από την άλλη πλευρά, τα μέλη
 της οικογένειας του φονευθέντος ισχυ-
 ρίζονται ότι δεν εισέπραξαν κανένα ποσό
 και γι' αυτό υποστηρίζουν ότι έχουν το
 δικαίωμα να καταδιώξουν, αντεκδι-
 κούμενοι, το φονέα. Οι γέροντες βασιζό-
 μενοι στα στοιχεία της ανάκρισης που
 την είχε αναλάβει ο ίστωρ (που φαίνεται
 τον είχαν επιλέξει από κοινού τα αντιδι-
 κούντα μέρη) πρόκειται να εκδώσουν μια
 απόφαση, με την οποία θα διαπιστωνό-
 ταν επίσημα αν η ποινή καταβλήθηκε ή
 όχι. Επίσης θα αποφαιζόταν η παράδο-
 ση των δύο ταλάντων (που είχαν προη-
 γουμένως προσφερθεί από τους διαδί-

κους - ένα ο καθένας) σε εκείνον από
 τους αντιδίκους, που βάσει των στοι-
 χείων που είχαν προκύψει από την ανά-
 κριση, θα αποδεικνυόταν ότι είχε πει την
 αλήθεια.

Η απόφαση που επρόκειτο, λοιπόν, να
 εκδοθεί θα ήταν τυπικά απόφαση βε-
 βαιωτική όμως, θα υπέκρυπτε επίσης και
 μια επικύρωση καθώς και μια διαταγή.

Σύμφωνα με μια πολύ παλιά πρακτική,
 όπως είναι βέβαια γνωστό και όπως το ε-
 τονίσαμε ήδη, η απάντηση σε μια βλάβη

που κάποιος υφίστατο ήταν η ιδιωτική α-
 ντεκδίκηση, που κατά ένα τρόπο και του-
 λάχιστο κατά μία πρώτη φάση ήταν κάτι
 περισσότερο από δικαίωμα: καθήκον που
 αυτός που είχε υποστεί την προσβολή ό-
 φεικε να το εκπληρώσει, αν βέβαια ήθε-
 λε να διατηρήσει το κοινωνικό του κύρος
 (την τιμή του).

Πάντως, από μια πολύ παρωχημένη ε-
 ποχή είχε γίνει δεκτό, στην καθημερινή
 πρακτική, ότι ο δράστης μπορούσε να α-
 ποφεύγει τις αντεκδικήσεις (τη βεντέτα)
 καταβλήνοντας στο θύμα μια ορισμένη
 αποζημίωση *in naturam* ή σε χρήμα
 (αυτή ήταν η ποινή), που επιμετρώταν με
 βάση την προκληθείσα ζημία και την κοι-
 νωνική θέση του θύματος. Σύμφωνα με
 έναν πολύ παλιό κανόνα εδραιωμένο,
 επίσης, στην πράξη, η αποδοχή της
 ποινής από το θύμα ή τους συγγενείς
 του, εσήμαινε ότι στο μέλλον θα απέ-
 φευγαν κάθε ενέργεια αντεκδίκησης. Με
 άλλα λόγια η ποινή λειτουργούσε σαν υ-

ποκατάστατο της βεντέτας. Αν αυτοί, λοιπόν, ήταν οι παλιοί εθιμικοί κανόνες που ερρύθμιζαν την αντεκδίκηση, πώς εντάχθηκε στα πλῆαίά τους η νέα δικαιοδοσία των γερόντων και ποιά υπήρξε η σημασία της μέσα στην ιστορική ανέλιξη του ελληνικού ποινικού δικαίου;

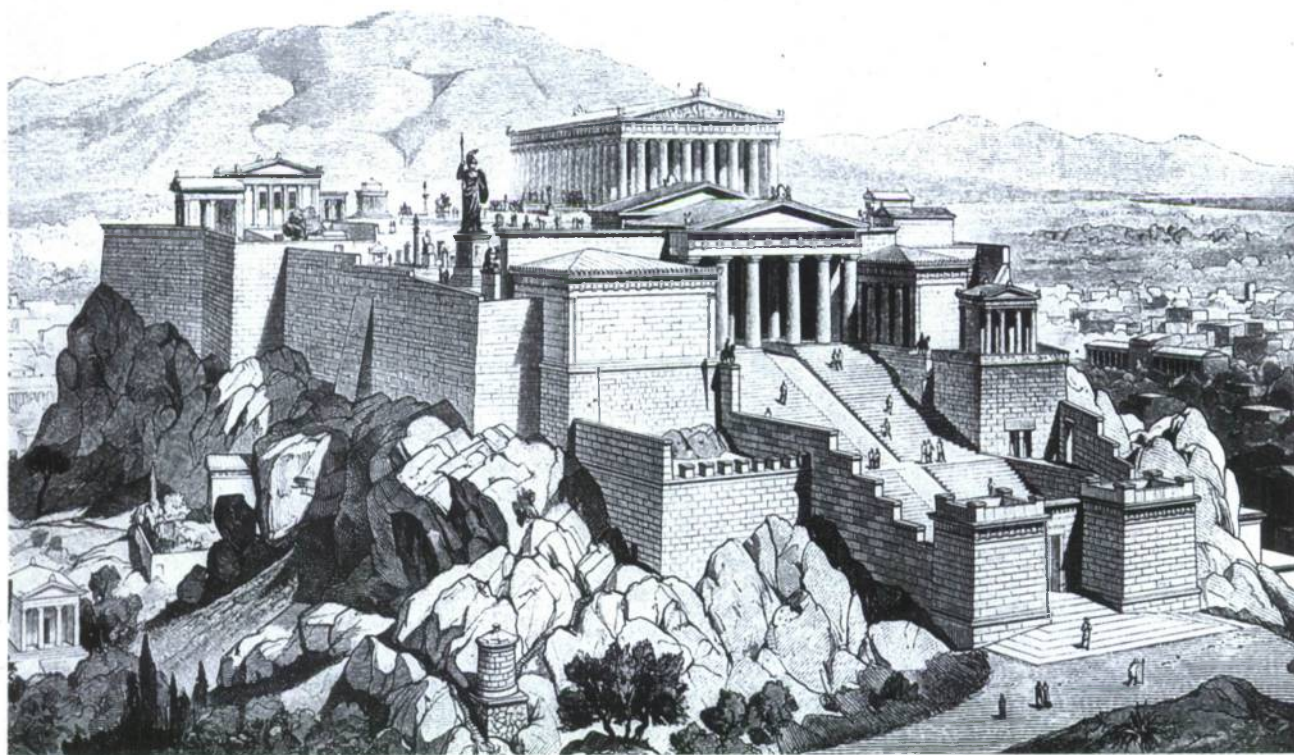
Όπως ευθύς πιο πάνω είπαμε, με τη βεβαιωτική απόφασή τους έθεταν έμμεσα έναν κανόνα δικαίου: εάν δέχονταν ότι η ποινή είχε πράγματι καταβληθεί, στην ουσία δέχονταν ότι η βεντέτα που τυχόν είχε αρχίσει ήταν παράνομη, έτσι έμμεσα απαγόρευαν σ' αυτόν που την ασκούσε ήδη, να την φέρει στο τέλος της. Εάν, αντίθετα, διαπίστωναν ότι δεν είχε καταβληθεί, έμμεσα πάλι αποφαίνονταν ότι ήταν νόμιμη και επέτρεπαν τη συνέχισή της.

Η βεντέτα είχε πάψει να αποτελεί ιδιωτική υπόθεση. Οποιος την ασκούσε δεν καταδίωκε με τις φυσικές του δυνάμεις για δικό του λογαριασμό κάποιον,

αλλά ως εκπρόσωπος της κοινότητας. Η αντεκδίκηση, με άλλα λόγια, άρχισε έτσι να αποτελεί την άσκηση μιας δημόσιας εξουσίας, που η κοινότητα των πολιτών ανέθετε, τρόπον τινά, στην πλειυρά που υπέστη τη ζημία (μία και δεν υπήρχε άλλο αρμόδιο όργανο για το σκοπό αυτό). Έτσι πραγματοποιήθηκε το πρώτο βήμα προς μία νέα αντίληψη της ποινής: αποτελούσε κάτι κακό που επέβαλλε η κοινότητα στο συνοδό της σε όποιον παραβίαζε βασικούς κανόνες συμπεριφοράς.

Εναν περίπου αιώνα αργότερα συνετελέσθη και ένα άλλο βήμα που σήμανε τη γένεση του ποινικού δικαίου της πόλης. Πράγματι, κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 2' αιώνα π.Χ., περίπου εκατό χρόνια μετά την οριστικοποίηση των ομνηκίων ραψωδιών, ήρθε ένα κείμενο μεγάλης σημασίας για να μας θέσει εμπρός σε μια νέα ρύθμιση των σχετικών με την ανθρωποκτονία θεμάτων, που διέφερε βασικά από εκείνη που είδαμε

στην προηγούμενη παράγραφο, ρύθμιση θεμελιώδη για την ιστορία της ανέλιξης του δικαίου στην αρχαϊκή Ελλάδα.

Το κείμενο περιλαμβάνει ένα νομοθέτημα του Δράκοντα που αποδεικνύει ότι το "κράτος" του Ζ' αιώνα είχε πια αναλάβει οριστικά το έργο να τιμωρεί, αυτό το ίδιο κατ' αποκλειστικότητα, τους φονείς. Η ανθρωποκτονία, με άλλα λόγια, πήρε το ένδυμα του με τη σημερινή έννοια εγκλήματος, μιας πράξης δηλαδή απαγορευμένης και υποκείμενης σε ορισμένη ποινή, που επιβάλλεται από τα αρμόδια προς τούτο όργανα του κράτους.

Δύσκολο είναι να πει κανείς αν ο νόμος αυτός του Δράκοντα αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια ρύθμισης εκ των άνω του κολλασμού της ανθρωποκτονίας ή αν πριν απ' αυτήν είχαν γίνει και άλλες ανάλογες ρυθμίσεις.

Πάντως, χωρίς αμφιβολία, ο νόμος του Δράκοντα θα πρέπει να ενταχθεί μέσα στα πλαίσια μιας γενικότερης κίνησης που παρουσιάστηκε τον Ζ' αιώνα και ώ-

θησε πλείστες ελληνικές πόλεις της Ανατολής και της Δύσης να αποκτήσουν γραπτές νομοθεσίες, ικανοποιώντας το κοινό αίτημα για μια κωδικοποίηση που θα είχε σαν αποτέλεσμα να απαλλοτριώσει τη ρύθμιση των διαπροσωπικών σχέσεων από τις αυθαιρεσίες των δικαστών και να την υπαγάγει σε μια δικαιοδοτική δικαιοσύνη συνδεδεμένη με την εφαρμογή γενικών και προκαθορισμένων κανόνων δικαίου.

1. Κατά τη μετάφραση της Οθγας Κομνηνού-Κακριδής (Ομήρου Ιλιάς, έκδοση Ζαχαροπούλου, Αθήνα 1954). "Οι άντρες ήταν στην αγορά μαζεμένοι όλοι. Εκεί όμως είχε σηκωθεί καυγός, δύο άνδρες μάθωναν για την εξαγορά κάποιου σκοτωμένου. Ο ένας υποστήριζε και βεβαίωνε τον κόσμο πως τα έχει ξεπληρώσει όλα, ο άλλος πάρα αρνιόταν και έλεγε πως δε επήρε τίποτε, και θέλανε και οι δύο να πάνε στο δικαστή να βγάλλει απόφαση. Οι άνθρωποι φώναζαν επιδοκιμαστικά και για τους δύο, μισοί με το μέρος του ενός, μισοί με του άλλου. Οι κράττες πάρα προσπαθούσαν να κρατήσουν τον κόσμο. Και οι γέροντες κάθονταν πάνω σε λαξεμένες πέτρες, μέσα στον ιερό κύκλο, και κρατούσαν στα χέρια τους τα ραβδιά των κηρύκων, που η φωνή τους έφτανε ως τον αιθέρα. Σ' αυτά ακουμπισμένοι ύστερα σηκώνονταν και δίκαν, καθένας με τη σειρά του. Στη μέση ήταν ακουμπισμένα δύο τάλαντα χρυσάφι, για να δοθούν σ' αυτόν που ανάμεσά τους θα έβγαζε την πιο δίκαιη κρίση".

2. Βλ. σχετικά το άρθρο της E. CANTARELLA, Lo Scudo di Achille: con siderazione sul processo nei proemi omerici στο περιοδικό RIGS, σειρά 3η τομ. 16 (1972) σελ. 247 επ., εκεί και πλούσια βιβλιογραφία. □

Εκκλησία και Έθνος εορτάζουν

Αρχιμ. Ευσεβίου Πιστολή, Προϊσταμένου Θρησκευ. Υπηρεσίας

**Σε δύσκολους και προβληματικούς καιρούς
ανατέλει και πάλι η μεγάλη διπλή γιορτή
ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου
και ο Ευαγγελισμός του Ελληνισμού.**

Η Ορθόδοξη Εκκλησία γιορτάζει τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου. Μπροστά στην αγνή Παρθένο Μαρία στάθηκε ο άγγελος Γαβριήλ και της απηύθυνε το "Χαίρε κεχαριτωμένη". Και άρχισε από το σημείο αυτό να πραγματώνεται το πιο βαθύ, το πιο υψηλό και το πιο απρόσιτο στο λογικό του ανθρώπου μυστήριο.

Ο Θεός γίνεται άνθρωπος χωρίς να παύσει να είναι Θεός. Η Παρθένος γίνεται Μητέρα χωρίς να παύσει να είναι παρθένος.

Μυστήρια μοναδικά που έκαμε ο Θεός για να φυτρώσει το ανθρώπινο γένος από τον σκληρό και αιώνιο ζυγό της αμαρτίας και του θανάτου και να του δώσει νέα ζωή, ελευθερία, ζωή χάριτος και αληθείας.

Την ίδια μέρα ο εθνικός Ευαγγελισμός. Η αποχή της εθνικής μας αναγεννήσεως. Από την Ιερά Μονή της Αγίας Λαύρας ο Πατριάρχης Πατρών Γερμανός ύψωσε το λάβαρο της εθνικής Παλιγγενοσίας και ευλόγησε τα όπλα της επαναστάσεως, κατά της σκλαβιάς τετρακοσίων χρόνων, στέλνοντας το μήνυμα της εξέγερσεως στα πέρατα της Ελλάδος.

Το σύνθημα των σκλάβων είναι ένα και μοναδικό: "ελευθερία ή θάνατος".

Αυτό το μήνυμα βρίσκει ανταπόκριση στις καρδιές των υπόδουλων Ελλήνων όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο Γέρος του Μωριά:

"Ως μια βροχή έπεσε εις όλους μας η επιθυμία της ελευθερίας μας και όλοι, και ο κλήρος μας και οι προεστοί μας και οι καπαεταναίοι και οι πεπαιδευμένοι και οι έμποροι, μικροί και μεγάλοι, όλοι εσυμφωνήσαμε εις αυτόν τον σκοπό και εκάμαμε την επανάσταση" και συνεχίζει "Ελληνες

θα νικήσουμε. Είναι θέλημα του Θεού, είναι κοντά μας και μας βοηθάει, γιατί πολεμάμε για την πίστη μας, για την πατρίδα μας τη λευτεριά μας. Και όταν ο δικαίος Θεός μας βοηθάει, ποιάς εχθρός μπορεί να μας κάνει καλή;"

Η Ελληνική Επανάσταση δεν ήταν εργα-

τική εξέγερση, ή κατακτητικός πόλεμος. Ήταν η ακύπνιση μιας ταλαιπωρημένης φυλής, με στόχο την ανάκτηση του υπέρτιμου αγαθού της ελευθερίας.

Ήταν αγώνας για την υπεράσπιση και διαφύλαξη δύο υψηλών ιδανικών: της πίστεως και της πατρίδος, όπως λέγει και ο

εθνικός ποιητής "για του Χριστού την πίστη την αγία και της πατρίδος την ελευθερία".

Ήταν ο ζωντανός πόθος για την ανεξαρτησία. Ήταν το αποτέλεσμα σκληρών αγώνων της ορθόδοξου Εκκλησίας, η οποία από την ημέρα της αιώσεως της Βασιλεύουσας ανέλαβε ρόλο εθνικό. Ανέλαβε την πνευματική και εθνική διαπαιδαγώγηση των υπόδουλων Ελλήνων.

Η Εκκλησία ήταν η κιβωτός της εθνικής ιδέας. Οι διδασκαλίες του Γένους, οι ταπεινοί και αφανείς κληρικοί και μοναχοί, διατήρησαν και ματαλημπάδευσαν αιώνια τα εθνικά ιδεώδη από γενεά σε γενεά και με το αίμα τους πότισαν το δένδρο που καρποφόρησε την ελευθερία.

Τα μοναστήρια έγιναν κέντρα όχι μόνο της ορθόδοξης πίστεως αλλά και της εθνικής αγωγής και διεφύλαξαν τα έργα των αρχαίων και των βυζαντινών συγγραφέων σε χειρόγραφους κώδικες και βιβλία, σώζοντάς έτσι από την καταστροφή.

Τα "κρυφά σχολεία" κάτω από τους θό-

λους των ναών ή στο σκοτάδι του νάρθηκα και του γυναικωνίτη, υπό το θαμπό φως των κανδηλιών, και τα γράμματα, την ελληνορθόδοξη παράδοση και την ελπίδα στην ανάσταση του Γένους. Η προαρχία της Εκκλησίας δεν ήταν μόνο μορφωτική ή πολεμική ή σε αίμα. Ήταν και οικονομική. Εφθασε σε σημείο να πουλήσει ιερά σκεύη, προκειμένου να ενισχύσει το αγωνιζόμενο έθνος. Με χρήματα της Εκκλησίας αγοράζονταν πολεμοφόδια, εξαγοράζονταν αιχμάλωτοι, συντηρούνταν χήρες και ορφανά του πολέμου και διατηρούνταν σχολές που μόρφωναν τα Ελληνόπουλα.

Η οθωμανική αυτοκρατορία επί 400 χρόνια δεν μπόρεσε να θλιώσει την αθάνατη και αδοίωτη και ακατάβλητη ελληνική ψυχή και να κάμψει το πατριωτικό φρόνημα των αγωνιζόμενων, που όπως έλεγε ο Μακρυγιάννης "γλυκύτερον πράγμα δεν είναι άλλο από την Πατρίδα και τη θρησκεία..."

Σήμερα που έχουν συσσωρευθεί απειλητικά νέφη στον ορίζοντα των βορείων

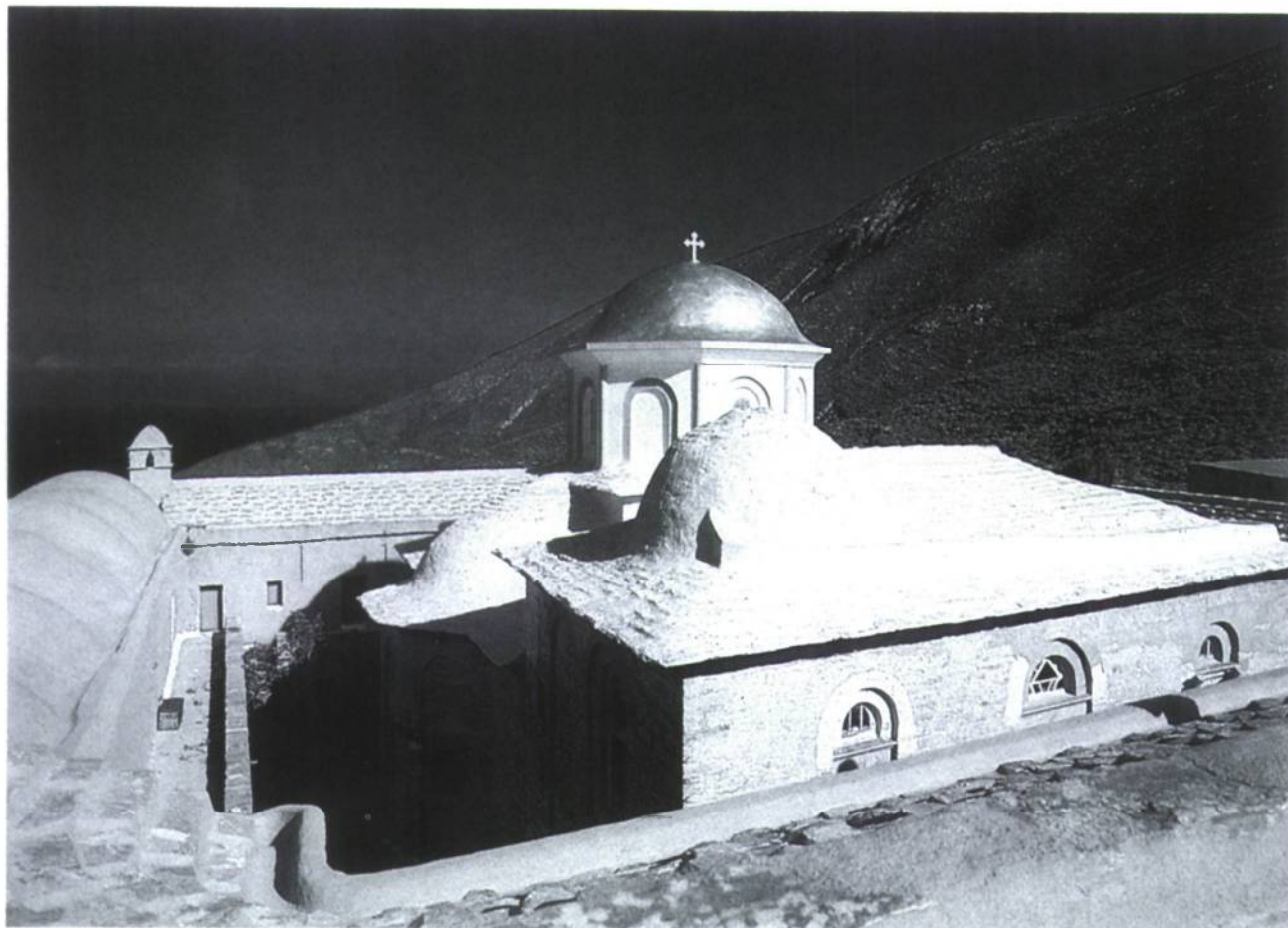
συνόρων της πατρίδος μας, καλούμεθα να αναβαπτισθούμε στην πνευματική κολυμβήθρα των μαρτύρων, των ηρώων και των αγωνιστών του 1821.

Το Έθνος μας μεγαλιούργησε και οι Έλληνες νίκησαν τον κατακτητή, γιατί πίστευαν στο Θεό, στηρίζονταν στην Εκκλησία και ήταν ενωμένοι και ομνοούντες.

Μόνο με το Χριστό και την ορθόδοξη πίστη, με την εθνική και ψυχική ενότητα και ομόνοια θα μπορέσουμε να αναδειχθούμε αντάξιοι απόγονοι των ενδόξων του 1821.

Και δεν πρέπει να ξεχνούμε τον επίκαιρο λόγο που είχε πει ο αγνός νεοέλληνας Μακρυγιάννης:

"Η τύχη μας έχει τους Έλληνες πάντοτε ολίγους. Στι αρχή και τέλος, παλαιόθεν και ως τώρα, όλα τα θεριά πολεμούν να μας φάνε και δεν μπορούνε τρώνε από μας και μας μένει και μαγιά. Και οι ολίγοι αποφασίζουν να πεθάνουν και όταν κάνουν αυτήν τη σκέψη, λίγες φορές χάνουν και πολλές κερδαίνουν". □

ΟΙ "ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ"

Του Δημ. Σ. Λουκάτου, Καθηγητού Λαογραφίας

Είναι η σειρά των αλλεπάλληλων 'χαίρε',
που απευθύνονται στην Παναγιά,
όλες σχεδόν τις Παρασκευές της Σαρακοστής,
όπως τα διατυπώνει ποιητικότερα ο λεγόμενος 'Ακάθιστος Ύμνος'.

Κατά την παράδοση ο Ακάθιστος Ύμνος πρωτοαπευθύνθηκε στη Θεοτόκο τον 7ο αιώνα, στην Κωνσταντινούπολη, όταν η Πόλη σώθηκε από τους Αβάρους κι ο λαός την ευχαρίστησε με ακάθιστη ολονυχτία. Να πώς το Τριώδιο (του Ε' Σαββάτου) αφηγείται τα σχετικά περιστατικά:

"Ηρακλείου του αυτοκράτορος Ρωμαίους αρχήν διέποντος (και ενώ απουσίαζε παλημώντας τους Πέρσες), Χαγάνος ο των Μουσών και Σκυθών αρχηγός... μυριάδων επαγόμενος..., εισβάλλει εις την Κωνσταντί-

νου (πόλιν)... Σέργιος δε ο Πατριάρχης, πολλὰ τον λαόν παρεκάλει μη καταπίπτειν, ἀλλὰ πᾶσαν την εὐχήν εἰς Θεὸν ἀναφέρειν καὶ εἰς την αὐτοῦ Μητέρα..."

Ετσι έγινε η απόκρουση των Αβάρων, οπότε "ὀρθοστάδην πας ὁ λαὸς κατὰ τὴ νύκταν ἐκείνην, τὸν ὕμνον τῆ τοῦ Λόγου Μητρὶ ἐμεῖψαν". Ο ὕμνος είναι, κατὰ το Τριώδιο, ποίημα Σεργίου Πατριάρχου, ἡ Γεωργίου Πισίδου.

Φαίνεται ὅμως οἱ Χαιρετισμοί, ὡς ὕμνος πρὸς τὴν Παναγία, εἶναι παλιότεροι ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ηρακλείου. Αναφέ-

ρονται γενικότερα στὸν Εὐαγγελισμό, στὴ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ, στὴν ἐνανθρώπιση Του καὶ στὴν ἀποθέωση τῆς Μητέρας Του, καὶ μόνο ὅταν τοὺς ἐψάλλαν οἱ οὐνύκτια, "ὀρθοστάδην" ὡς "ευχαριστήρια" γιὰ τὴ σωτηρία τῆς Πόλης, ὁργανώθηκαν σὲ Ἀκοιουθία, με τὴν προσθήκη τοῦ "Τῆ Ὑπερμάχῳ", με τὸ πηλασίωμα ἀπὸ τὸν Κανόνα τοῦ Ὑμνογράφου Ἰωσήφ καὶ με τὸ ὄνομα "Ακάθιστος". Ἐνδιαφέρει κι ἡ ἀγιογραφικὴ τέχνη τῶν 24 σκηνῶν τοῦ ἀσφαβήτου τοῦ Ὑμνου αὐτοῦ ⁽¹⁾.

Βασική ημέρα ολόκληρης της Ακολουθίας του Ακαθίστου είναι η Παρασκευή της Ε' Εβδομάδας των Νηστειών (παραμονή του εορταστικού Σαββάτου), οπότε ψάλλονται οι Εικοσιτέσσαρες Οίκοι. Καθιερώθηκε, όμως, οι Οίκοι αυτοί να πρωτοψάλλονται με δόσεις, στις τέσσαρες πρώτες Παρασκευές της Σαρακοστής (από 6 την κάθε φορά) κι ύστερα να λέγονται όλοι μαζί. Ο λαός τους ονομάζει "Χαιρετισμούς της Παναγίας", από τα επαναλαμβανόμενα "Χαίρε", ή τους λέει "Εικοσιτέσσαρες ήχους", επειδή δεν κατανοεί το "οίκους" (στην Καππαδοκία τους έλεγαν "της Παναγίας τα γράμματα").

Είναι από τις δημοφιλέστερες βραδινές ακολουθίες της Εκκλησίας μας, γιατί, εκτός από τη χαρούμενη ποίηση και την πολυφωνική ψαλτική των τροπαρίων τους (ο λαός δείχνει πάντα προτίμηση στο εναρμόνιο μέλος), πέφτουν μέσα στην ανοιξιάτικη ατμόσφαιρα των ελλη-

νικών δειλινών. Στα απόμερα -με δύσκολες κοινωνικές χαρές- χωριά μας (καθώς και στα γραφικά Μοναστήρια) αλλήα και στις συνοικιακές ενορίες των πόλεων, οι εκκλησιασμοί των Χαιρετισμών έχουν μαζί θρησκευτικό και ειδυλητικό χαρακτήρα. Αφθονα την εποχή αυτή τα ρουλούδια και η μωσκοβολιά τους. Ακούονται τότε εκεί πιο ευχάριστα τα ρυθμικά (τραγουδιστά) τροπάρια του Κανόνα, το γνωστό κοντάκιο "τη Υπερμάχω" και οι ζευγαρωτοί στίχοι των Χαιρετισμών.

Εντυπωσιάζει πάντα το λαό μας αυτή η αντιζυγία των στίχων του Ακαθίστου, με τις ποιητικές μεταφορές και τα αντίστοιχα ομοιοκατάληκτα "χαίρε".

*"Χαίρε δι' ης νεουργείται η Κτίσις,
χαίρε δι' ης βρεφουργείται ο Κτίστης,
χαίρε νύμφη ανύμφευτε."* ⁽²⁾

Τον εντυπωσίασε όμως περισσότερο

η αλφαριθμητική πορεία των "ήχων" και των στροφών, που την εμιμήθηκε και στα δικά του δημιουργήματα: στους ποιητικούς "αλφάβητους" της αγάπης, της συμβουλής (ηθοπιαστικούς) ή και της πρακτικής γνωσεολογίας του (Α - αρχή του κόσμου κ.λπ.).

Στη νεοελληνική παροιμιολογία, πολλές φράσεις και παροιμίες χρησιμοποιούνται, παρμένες από τα κείμενα των τροπαρίων και των ύμνων του Ακαθίστου: "Εξίσταμαι και ίσταμαι", "Χαίρε βάθος αμέτρητον", "Απορώ και εξίσταμαι", "Η γη της επαγγελίας", "Μέλι και γάλα", "άκουσμα και ήλλημα", "εφθάσαμε στο άφταστο", "ομοίω γαρ το όμοιον" κ.α. Από το ίδιο το όνομα του Υμνου, "Χαιρετισμοί" ή "Ακάθιστος", ο λαός εσυνήθισε να διατυπώνει φράσεις περιστατικές, όπως π.χ. "Ηρθε να μας ψάλλει τους Χαιρετισμούς!" (δηλ. να μας πολυλογήσει ή κολλοκέψει). "Στάθηκε από πάνω μου σαν άγγελος πρωτοστάτης!" (αιφνιδιστικά ή απαιτητικά) και, ακόμα πιο παραστατικά: "έχει τον Ακάθιστο!" δηλ. είναι νευρικός και αεικίνητος, δεν μπορεί να κάτσει σε καρέκλα.

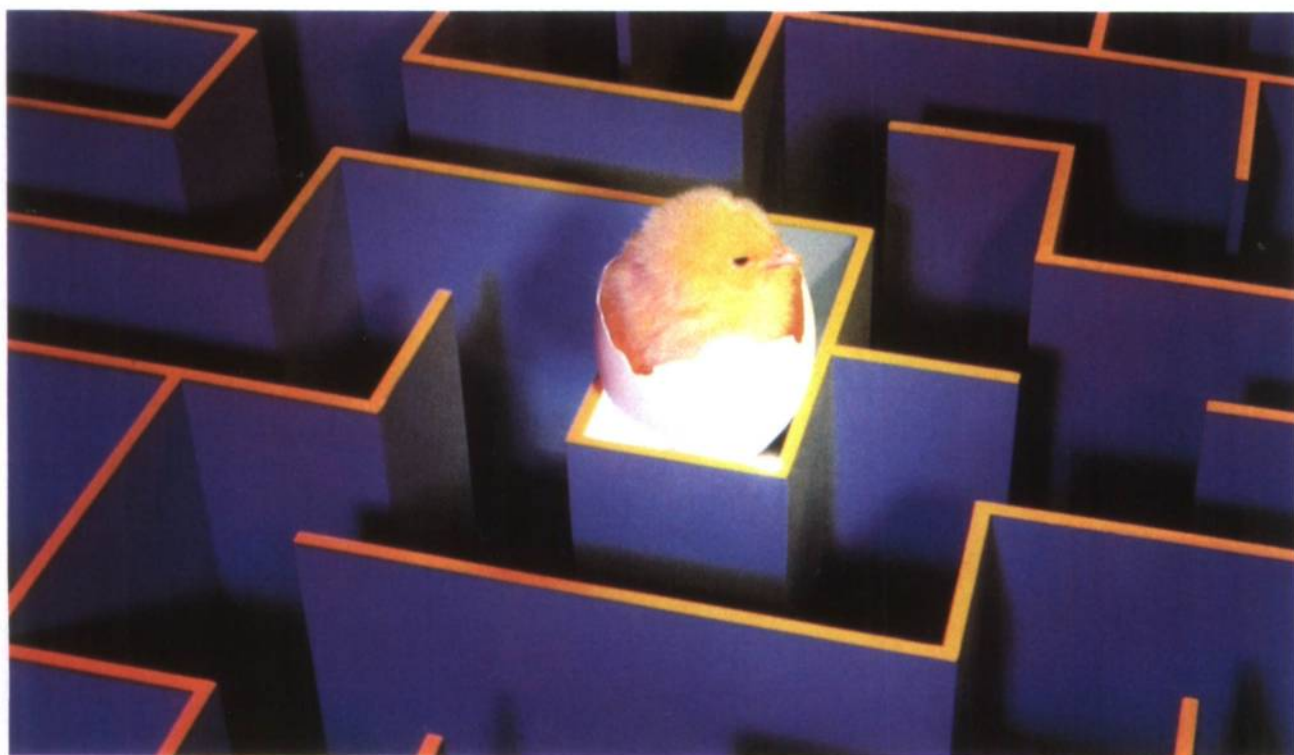
Σημειώνω ότι και η τιμώμενη Παναγία ονομάζεται από τον λαό "Ακαθή" ή "Ακάθιστος" ⁽³⁾.

Σημειώσεις:

1. Πλήρη φιλολογικά και ιστορικά για την Ακολουθία αυτή έχει γράψει ο Νικ. Β. Τωμαδάκης στον Α' τόμο της "Θρησκευτικής και Ηθικής Εγκυκλοπαίδειας" (Ακάθιστος Ύμνος, Κανών, Ακολουθία), Αθήναι (εκδ. Α.Μαρτίνη) 1962, σ. 1147-1164. Στις ίδιες σελίδες δίνονται παραστατικότερες εικόνες της αγογραφίας των 24 "οίκων".

2. Ελληνικότερος αρχαίος χαιρετισμός το "χαίρε" και "χαίρετε", που χρησιμοποιείται και στο Ευαγγέλιο, με την άριστη ευχή του, και που διατηρήθηκε στα βυζαντινά και στα ύστερα χρόνια. Κινδυνεύει όμως σιγά - σιγά να εκλείψει, με τα ποικίλα υποκατάστατα που ακούγονται σήμερα.

3. Βλ. περισσότερα στο βιογραφικό άρθρο του συγγραφέα για τον Ακάθιστο Ύμνο, στη "Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια", Α' (1962), σ. 1164-1165. □

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Του Αστυνόμου Β' Γεωργίου ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΗ
Πτυχιούχου Οικονομικού Τμήματος Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιά
και Παιδαγωγικού Τμήματος Πανεπιστημίου Κρήτης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην εργασία αυτή θα ασχοληθούμε με τη συσχέτιση της οικονομικής ανάπτυξης με την εκπαίδευση. Οπωσδήποτε η εργασία αυτή δε φιλοδοξεί να χαρακτηριστεί - και δεν είναι άρτια - ερευνητική διαδικασία, αλλά αποτελεί μια προσπάθεια προσέγγισης του θέματος και διερεύνησης των προβλημάτων που εμπεριέχει.

Η ανάγκη συσχέτισης της εκπαίδευσης με την οικονομική ανάπτυξη, έχει να κάνει με τη συνοδική προσπάθεια έρευνας όλων των πλευρών της εκπαίδευσης και ειδικότερα με τη σημασία που έχουν γι' αυτή οι διάφορες οικονομικές παράμετροι. Τα πλάγια αναφοράς της εργασίας οριοθετούνται στην παράθεση απόψεων από την έγκυρη βιβλιογραφία, αλλά ταυτόχρονα προσδιορίζουν και μια

προσπάθεια λογικών συνθέσεων θεωριών, αξιωμάτων και καταστάσεων, που πιθανό να οδηγούν σε παρουσίαση νέων προβλημάτων για παραπέρα διερεύνηση.

Είναι γεγονός ότι εφ' όσον αναφερόμαστε σε οικονομικές έννοιες αλλά και έννοιες της εκπαίδευσης που περιέχουν κοινωνική δυναμική, αρκετά στοιχεία έχουν κοινωνιολογική προέλευση, ενώ κρίσεις και αξιολογήσεις που πιθανά διαφαίνονται, δεν έγινε δυνατό να αποκλειστούν.

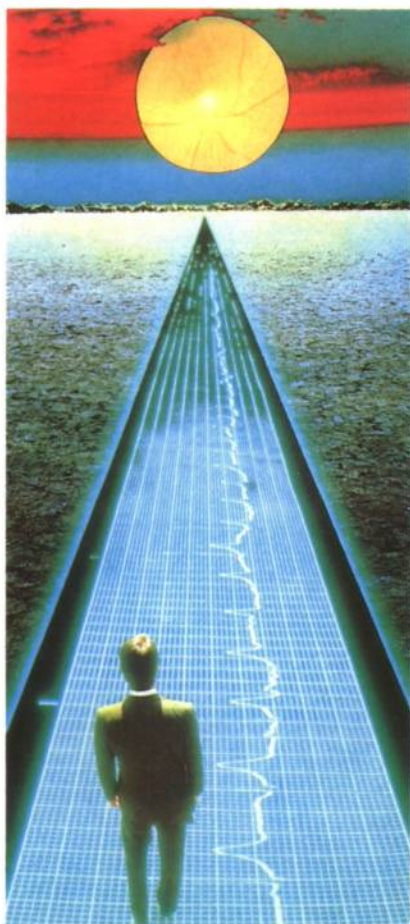
ΕΝΝΟΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Με τον όρο οικονομική ανάπτυξη, εννοούμε τη διαδικασία με την οποία το πραγματικό κατά κεφαλή εισόδημα μιας χώρας αυξάνεται κατά τη διάρκεια μιας

μακράς χρονικής περιόδου (πρβλ. Θ. Σκούντζου "Εισαγωγή στην οικονομική της ανάπτυξεως" τομ. 1, εκδ. Καραμπενόπουλος, κ.κ., στη σελ. 17). Στον ορισμό αυτό δίνουμε έμφαση στη λέξη διαδικασία, γιατί αυτή δηλώνει την ύπαρξη και λειτουργία ορισμένων δυνάμεων που αλληλοσυσχετίζονται και οι οποίες μας αποκαλύπτουν τη "λογική" ή εσωτερική δομή της ανάπτυξης μιας οικονομίας.

Η οικονομική ανάπτυξη είναι ένα από τα τέσσερα ζητήματα της οικονομίας (τα άλλα τρία είναι: (α) Το πρόβλημά του τι θα παραχθεί, (β) το πώς θα παραχθεί και (γ) πώς θα διανεμηθεί αυτό που παράγεται). Για ορισμένες χώρες η ανάπτυξη είναι για αρκετά χρόνια παγιωμένη κατάσταση, αφού έχουν περάσει το λεγόμενο "στάδιο της απογείωσης".

Η οικονομική ανάπτυξη επηρεάζει στη βάση τους, όλες τις άλλες μορφές ανά-

πτυξης όπως κοινωνική, πολιτική, πολιτιστική, διοικητική, κ.λπ. Κυριότερος δείκτης οικονομικής ανάπτυξης είναι το κατά κεφαλή εισόδημα, δηλαδή ο λόγος του εθνικού εισοδήματος προς τον πληθυσμό (ηρβή. θ. Σκούντζου "Εισαγωγή στην οικονομική της ανάπτυξεως" том. 1, εκδόσεις Καραμπελιόπουλος χ.χ., στη σελ. 18). Μια ανοδική τάση του κατά κεφαλή εισοδήματος κατά τη διάρκεια δύο ή τριών δεκαετιών (ισαν περίοδος έρευνας) είναι η σημαντικότερη ένδειξη οικονομικής ανάπτυξης. Μιλάμε για ένδειξη γιατί υπάρχει η περίπτωση να έχουμε αύξηση του κατά κεφαλή εισοδήματος αλλά στην πραγματικότητα να μην έχουμε οικονομική ανάπτυξη, όταν η αύξηση αυτή συνυπάρχει με μια σημαντική ανισοκατανομή του εισοδήματος τέτοια, ώστε να είναι, δυνατό, μια μικρή μειοψηφία μελών της συγκεκριμένης κοινωνίας - κράτους, να έχουν τεράστια εισοδήματα, ενώ η πλειοψηφία των μελών της να είναι οικονομικά εξαθλιωμένη και να μην έχει αντίστοιχη πολιτιστική, κοινωνική

κ.λπ. ανάπτυξη. Τέτοια παραδείγματα βρίσκουμε σε ορισμένα αραβικά εμιράτα. Στην οριοθέτηση της έννοιας της οικονομικής ανάπτυξης, υπάρχουν και άλλα προβλήματα όπως οι αμφισβητήσεις για τα στοιχεία που θα πρέπει να περιληφθούν στην έννοια του εισοδήματος, οι δυσκολίες σύγκρισης του πραγματικού εισοδήματος δύο χωρών ή δύο ξεχωριστών περιόδων, η αναξιопιστία στατιστικών οικονομικών στοιχείων κ.α.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η οικονομική ανάπτυξη συνεπάγεται ορισμένες μεταβολές στην οικονομική και κοινωνική δομή της χώρας. Πολλές από τις μεταβολές αυτές είναι συγχρόνως και αποτελέσματα και αιτίες, που προωθούν περαιτέρω την οικονομική ανάπτυξη. Στη διαδικασία της ανάπτυξης, η διάρθρωση της παραγωγής μεταβάλλεται. Βλέπουμε τη συμμετοχή του αγροτικού τομέα στο συνολικό προϊόν της οικονομίας να μειώνεται, ενώ η συμμετοχή του βιομηχανικού τομέα και του τομέα υπηρεσιών αυξάνεται σημαντικά. Ταυτόχρονα και το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που ασχολείται στον αγροτικό τομέα μειώνεται, ενώ αυξάνεται αντίστοιχα στους άλλους δύο τομείς (Α.Π. Κανελλόπουλου "Η οικονομική της ανάπτυξεως" τόμος 1, εκδ. Καραμπελιόπουλος χ.χ. σελ. 156-160).

Σήμερα είναι γεγονός ότι υπάρχουν αναπτυγμένες και υπανάπτυκτες χώρες. Ετσι, μπαίνει το ερώτημα ποιοί λόγοι υπήρξαν και έθεσαν σε κίνηση τη διαδικασία ανάπτυξης στις χώρες αυτές, ενώ οι ίδιοι λόγοι δεν υπήρξαν για άλλες, οι οποίοι παρέμειναν υπανάπτυκτες. Οι εξηγήσεις των οικονομολόγων υπήρξαν πολλές. Ετσι ο John Akerman, θεωρεί ότι οι ουσιώδεις κινητήριες δυνάμεις υπήρξαν:

(α) Η τεχνική πρόοδος, (β) Η αύξηση του πληθυσμού, (γ) Ο μετασχηματισμός κινητών αγαθών, τα οποία δεσπόζουν στην οικονομική δραστηριότητα, (δ) Οι πολιτικές μεταβολές, (ε) Η ανάπτυξη της οικονομικής πίστης, (στ) Η αύξηση των ομάδων, (ζ) Η μεταβολή στην κατανομή

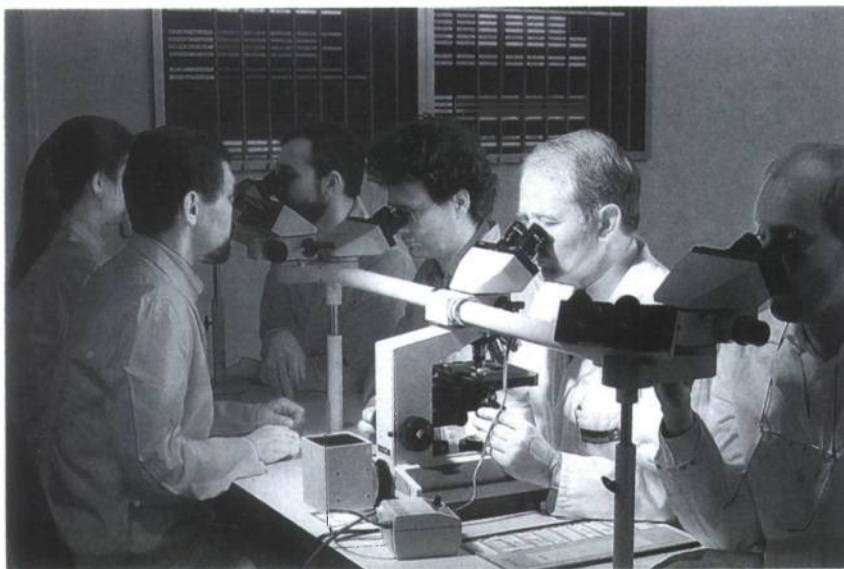
των εισοδημάτων και (η) Η σχέση της βιομηχανίας - γεωργίας.

Κατά τον W. Rostow, η ύπαρξη και ο συνδυασμός έξι ροών υπήρξε ο αποφασιστικότερος παράγοντας της ανάπτυξης και αυτές είναι: (α) Η ροή για ανάπτυξη της βασικής επιστήμης, (β) Η ροή για εφαρμογή της επιστήμης σε οικονομικούς σκοπούς, (γ) Η ροή για αποδοχή των καινοτομιών, (δ) Η ροή για αναζήτηση της υλικής προόδου, (ε) Η ροή για κατανάλωση και (στ) Η ροή για απόκτηση παιδιών. Ο F. Perroux υποστηρίζει ότι το φαινόμενο της ταχείας ανάπτυξης των αναπτυγμένων χωρών, υπήρξε το αποτέλεσμα του δημοσιογραφικού δυναμισμού, του δυναμισμού της καινοτομίας, του δυναμισμού της κυριαρχίας και του δυναμισμού των κοινωνικών ομάδων (Α.Π. Κανελλόπουλου: "Η οικονομική της Ανάπτυξεως" том. 1, εκδ. Καραμπελιόπουλος, χ.χ. σελ. 156 - 147).

Παρά τις φαινομενικές διαφορές που υπάρχουν, όλες οι παραπάνω διατυπώμενες απόψεις είναι στην ουσία σύμφωνες με τη γενική άποψη ότι η γρήγορη ανάπτυξη των αναπτυγμένων πρέπει να αποδοθεί στην ποσοτική και ποιοτική μεταβολή των συντελεστών παραγωγής και του συνδυασμού τους στη συνάρτηση παραγωγής. Ετσι, βασικοί κυρίως παράγοντες γενικά θα πρέπει να θεωρηθούν: (α) Οι νέες τεχνικές παραγωγής, (β) Η αύξηση του πληθυσμού και (γ) Η δημιουργία νέου πνεύματος και νέων φορέων ανάπτυξης (επιχειρηματίες - Managers).

Με μια προσεκτική ματιά στους παραπάνω αναφερόμενους παράγοντες θα δούμε ότι στον πυρήνα τους όλοι περιέχουν το στοιχείο της εκπαίδευσης, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά. Οι νέες τεχνικές παραγωγής, προϋποθέτουν για την ανάπτυξη τους αθηλαγές στις κατευθύνσεις της εκπαίδευσης.

Η αύξηση του πληθυσμού για να οδηγήσει σε θετικές κατευθύνσεις προϋποθέτει επέκταση της εκπαίδευσης σε όλα τα πληθυσμιακά στρώματα. Η δημιουργία νέου πνεύματος και νέων φορέων ανάπτυξης σημαίνει ιδεολογικές αθηλαγές στη λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο Kuznets, υποστηρίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη προϋποθέτει

το σχηματισμό εν είδει κεφαλαίου, αποθέματος γνώσεων και ικανότητα της κοινωνίας προς περαιτέρω εκπαίδευση του πληθυσμού και εφαρμογή των γνώσεων τούτων. (Α.Π. Κανελλοπούλου "Η οικονομική της ανάπτυξεως" τομ. 1 στη σελ. 333).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Όπως αναφέραμε προηγούμενα τα διάφορα ζητήματα και οι μεταβολές που επέρχονται στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες είναι ποικίλη και άρχισαν να φαίνονται από τις αρχές του αιώνα μας. Ετσι, παρατηρούνται τα ακόλουθα, όσον αφορά την εκπαίδευση:

(α) Σημειώθηκε μεγάλη αύξηση του αριθμού των μαθητών σε όλα τα επίπεδα.

(β) Διευρύνθηκε το ενδιαφέρον για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

(γ) Η σχέση εκπαίδευσης και υλικής ευημερίας έγινε σαφέστερη.

(δ) Έγινε αναγκαία η διαρκής επιμόρφωση - εκπαίδευση των εργαζομένων τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Επιπλέον δημιουργήθηκαν και τα παρακάτω προβλήματα:

(α) Αυξήθηκε το κόστος της εκπαίδευσης, (β) Τα μαζικά εκπαιδευτικά συστήματα, που αντικατέστησαν τα συστήματα επιλογής απαιτούν νέους τρόπους οργάνωσης και διοίκησης, (γ) Είναι αναγκαίος ο ορθός και πιο σαφής προσδιορισμός

του αντικείμενου και του τρόπου διδασκαλίας σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης, (δ) Είναι αναγκαία η διαρκής προσπάθεια για τη χρησιμοποίηση συγχρόνων μεθόδων σχεδιασμού, ώστε να γίνει η εκπαίδευση πιο παραγωγική και λιγότερο δαπανηρή, (ε) Είναι αναγκαία η μελέτη συγχρόνων τρόπων θέσπισης και οργάνωσης συστημάτων δια βίου εκπαίδευσης. Τέλος, οι νέες τεχνολογίες, δίνουν μέσα (τηλεόραση, βίντεο, μαγνητοταινίες κ.λ.π.), που παρέχουν ευκολίες αλλιά δημιουργούν και προβλήματα αξιοποίησής τους, ώστε η διδασκαλία των μαθητών να γίνει φθηνότερη και πιο αποδοτική.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν αντικείμενα της εκπαιδευτικής πολιτικής στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες. Κύριο μέλημα αυτής της εκπαιδευτικής πολιτικής είναι η επίλυση και η αξιοποίηση των παραπάνω προβλημάτων με τέτοιο τρόπο, ώστε οι αυξημένες χρηματοδοτικές δυνατότητες που δίνει η οικονομική ανάπτυξη στις χώρες αυτές για την εκπαίδευση, να αποτελούν όσο το δυνατό αποδοτικότερη επένδυση, που θα αναπαράγει σε ανώτερο επίπεδο, το ίδιο, διαρκώς βελτιούμενο σύστημα σχέσεων.

Πέρα λοιπόν από τις κατά καιρούς διακηρύξεις για την αναμφισβήτητη ηθική αξία της παιδείας, η σύγχρονη πραγματικότητα ορθώνει και περισσότερο, μας δείχνει το πρακτικό - οικονομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνται οι εκπαιδευτικές προσδοκίες. Ετσι, η εκπαιδευτική πο-

λιτική, όσον αφορά τουλάχιστον την εκπαίδευση των μαζών, κινείται τις περισσότερες φορές στο εξής τρίπτυχο: Περισσότερες γνώσεις - μεγαλύτερη εξειδίκευση - περισσότερη οικονομική απόδοση των εκπαιδευμένων. Μπορούμε να πούμε ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα των οικονομικά αναπτυγμένων χωρών, προβάλλουν εκπαιδευτικά πρότυπα σε άμεση συνάρτηση με οικονομικές σκοπιμότητες.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Είναι γεγονός ότι επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό θετικά την οικονομική ανάπτυξη, η γενίκευση της εκπαίδευσης και μόρφωσης του πληθυσμού. Η γενίκευση της μόρφωσης ξεκινά από την απόκτηση στοιχειωδών γραμματικών γνώσεων και φτάνει μέχρι την επιστημονική εξειδίκευση και την έρευνα. Μεταξύ του ποσοστού εγγεγραμμάτων στον πληθυσμό και του κατά κεφαλή εισοδήματος υπάρχει μεγάλος βαθμός θετικής συσχέτισης. Η εξάπλωση της μόρφωσης εξασφαλίζει ομοιογένεια συνθηκών, που καθιστά έτσι ευκολότερη τη μεταφορά κεφαλαίου και των ενσωματωμένων σ' αυτό γνώσεων, χωρίς ανάγκη μεγάλων προσαρμογών που απαιτούν μεγάλες δαπάνες και απώλεια χρόνου. Σημαντικό επίσης στοιχείο για μια αναπτυξιακή πολιτική, είναι το γεγονός ότι η μόρφωση περισσότερο από το κεφάλαιο και το εισόδημα, συμβάλλει στην εξισωτική διαδικασία στην κοινωνία. Ετσι στον προγραμματισμό μιας αναπτυξιακής πολιτικής, οι επενδύσεις στους ανθρώπους πρέπει να έχουν πρωτεύουσα σημασία. Η δαπάνη για την εκπαίδευση και ειδικότερα χαρακτηρίζεται σαν επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο (Α.Π.Κανελλοπούλου "Η οικονομική της ανάπτυξεως", τομ. 2, εκδ. Καραμπελιόπουλος, χ.χ. στη σελ. 608).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ενα από τα προβλήματα της οικονομίας είναι εκείνο της διανομής του εισοδήματος. Οι κλασικές θεωρίες για με-

γάθο διάστημα αντιμετώπιζαν το ζήτημα της καλύτερης διανομής σαν εξωοικονομικό πρόβλημα. Δηλαδή, σαν πρόβλημα αξιολογικό και σαν πρόβλημα αξιολογικό και σαν πρόβλημα κοινωνικής σκοπιμότητας. Σύμφωνα με αυτή την αντίληψη, η δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος μπορεί να υπαγορεύεται από ηθικούς ή κοινωνικούς λόγους, αλλά να μην έχει καμία σχέση με τις αρχές του οικονομικού λογισμού.

Είναι όμως γεγονός ότι το πρόβλημα της κατανομής του εισοδήματος στις υπανάπτυκτες χώρες εμφανίζεται με πολύ μεγαλύτερη οξύτητα σε σύγκριση με τις αναπτυγμένες.

Οι πλούσιοι των υπανάπτυκτων χωρών, είναι πλουσιότεροι πολλής φορές των αναπτυγμένων και οι φτωχοί φτωχότεροι. Εννοείται ότι οι οικονομικές ανισότητες επηρεάζουν άμεσα και τις εκπαιδευτικές ανισότητες. Αυτές παρουσιάζονται πολύ μεγαλύτερες στις υπανάπτυκτες χώρες.

Πάντως, η οικονομική ανάπτυξη δεν αποτελεί πανάκεια για την εξάλειψη των εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Οι σημαντικές οικονομικές ανισότητες επηρεάζουν την εκπαίδευση και στις οικονομικά εύρωστες χώρες. Ομως αυτές είναι σε θέση να κατανοήσουν το πρόβλημα σε όλες τις διαστάσεις, κύρια μέσα από τις αυξημένες δυνατότητες τους για επιστημονική έρευνα και στο βαθμό που η κοινωνική τους δομή το επιτρέπει να επικρατήσει η βούληση για εξομάλυνσή του. Ήδη, περισσότερο στις αναπτυγμένες χώρες ακούγονται φωνές για αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ των ασθενεστερών τάξεων, αλλά και καθιέρωση της ισότητας των ευκαιριών σε όλα τα επίπεδα για οικονομικά και κοινωνικά δρώντα άτομα. Αυτό βέβαια, συμβαδίζει και με την κοινωνική σημασία της εκπαίδευσης που ξεπερνά τα απλά οικονομικά κριτήρια στη λειτουργία της, θέτοντας νέα προβληματικά ως προς τη θεώρηση της οικονομικής ανάπτυξης.

Η νέα αυτή θεώρηση, εισάγει την έννοια της διανομής του εισοδήματος σαν πρόσθετο σημαντικό στοιχείο της οικονομικής ανάπτυξης, αφού με την ανάπτυξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλο και μεγαλύτερα πληθυσμιακά στρώ-

ματα και την εξίσωση των εκπαιδευτικών ευκαιριών που επιδιώκεται, επαναπροφοδοτείται η οικονομική ανάπτυξη και κινούνται ξανά οι μηχανισμοί αναδιανομής του εισοδήματος, σε μια παράλληλη θετική σχέση.

Στα χρόνια μας, παρουσιάζονται πολλές ευκαιρίες επαναδιατύπωσης των όρων "οικονομική ανάπτυξη" και "εκπαίδευση". Οι κλασικοί οικονομολόγοι, μέσα στις κυρίαρχες ιδεολογίες της εποχής τους, δεν ασχολήθηκαν όσο έπρεπε με τον ανθρώπινο παράγοντα στην οικονομική διαδικασία. Μέσα από την αναγκαιότητα που προέβλεπε η ανάγκη της οικονομικής ανάπτυξης για αναβάθμιση της εκπαίδευσης, ξεχώρισαν και οι τάσεις για κοινωνική καταξίωση και πολιτιστική ολοκλήρωση και κυρίως για απεξάρτηση του ατόμου από την αποκλειστικά οικονομική λειτουργία σαν παραγωγού καταναλωτή.

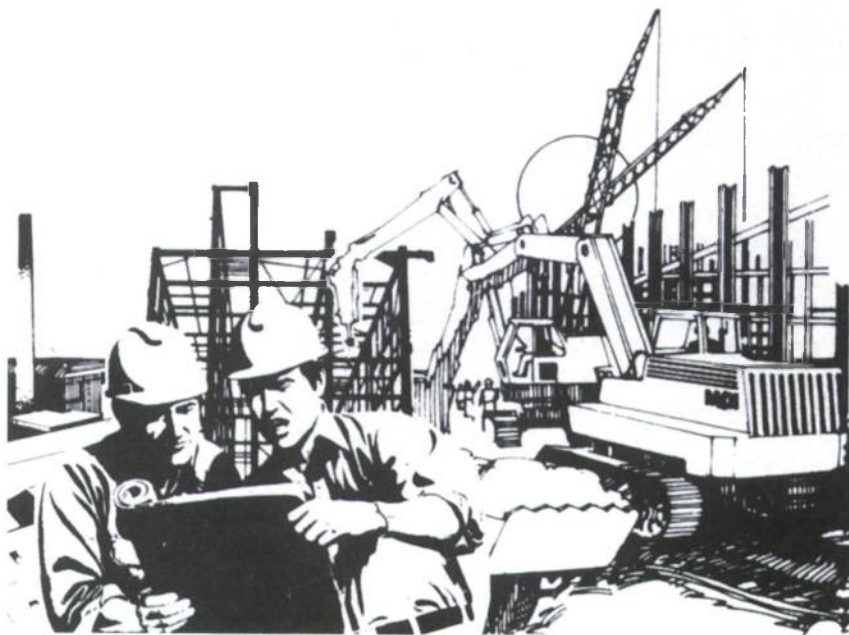
Η ανάγκη προσαρμογής της Εκπαίδευσης σε δρόμους που θα εξασφαλίζουν και την κοινωνική πολιτική, πολιτιστική και ανθρώπινη καταξίωση, πέρα από την οικονομική, προβάλλει αμείλικτη έτσι που θα αμφισβητεί και στη βάση της την ίδια την έννοια της οικονομικής ανάπτυξης. Ήδη η ανάπτυξη με την κλασική έννοια, τείνει να οδηγήσει σε κοινωνικές των δύο ή τριών ταχυτήτων και δεν έχει ακόμη οδηγήσει σε βεβαιότητα για το "πρέ-

πον" της ανθρώπινης εξέλιξης.

Πάντως η ανάγκη της εκπαίδευσης και ευρύτερα της παιδείας, σε όλες τις μορφές, είναι επιτακτικότερη από κάθε άλλη φορά. Η θεώρησή της σαν μέσον για την επίτευξη καλύτερης παραγωγικότητας, θα πρέπει να συναρτάται και με την ανάγκη της σαν αυτοσκοπό. Ετσι, κάθε αναπτυξιακή έννοια, παίρνει ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα, και εξατομικεύεται στην κοινωνική της διάσταση αφήνοντας κάθε ιδεολογική σύγκρουση στην άκρη, όσον αφορά την αξία του ανθρώπινου παράγοντα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βακαρίου Θ., "Το πρόβλημα της ανάπτυξης και η εκπαίδευση", Εκπαιδευτικά, Αθήνα, 1987, Σ 7 και 42-52.
2. Καντά Α., Το μέλλον της εργασίας και το μέλλον της εκπαίδευσης, 1988, σ. 40.
3. Κανελλοπούλου Α.Π., Η οικονομική της ανάπτυξης, τ. 1-2, Πειραιάς, εκδ. Καραμπερόπουλος, κ.κ.
4. Σκουντζου Θ., Εισαγωγή εις την οικονομική της ανάπτυξης, τ. 1-2, εκδ. Καραμπερόπουλος, Πειραιάς, κ.κ.
5. Φραγκούλη Α., Η Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1985.
6. Ηρίου Μ., Εκπαιδευτική και κοινωνική δυναμική Αθήνα, εκδ. Πορεία, 1984.
7. Πολυχρονόπουλου Π., Παιδεία και πολιτική στην Ελλάδα, τ. α'-β', εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1980. □

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

"Από το Φείδωνα στον Ερχαρντ και από το ecu στο ... ECU"

Επιμέλεια: Ανθ/μος Κων/νος Κατσινούλης

Η δραχμή είναι το αρχαιότερο νόμισμα της Ευρώπης και το μάρκο το νεότερο. Ανάμεσα σ' αυτά τα δύο απλώνεται το γενεαλογικό δένδρο των άλλων δέκα και όλα μαζί καλούνται τώρα να ενωθούν σε ένα.

Ιστορική ανασκόπηση.

Η κοπή νομίσματος είναι καρπός της μακράς εξέλιξης στη χρησιμοποίηση των μετάλλων ως μέσου συναλλαγής. Οι πρόδρομοι των νομισμάτων είναι μεταλλίνα αντικείμενα με διάφορα σχήματα. Σύμφωνα με την περισσότερο παραδεκτή άποψη, το νόμισμα είναι εφεύρεση των πόλεων της Μ. Ασίας, στο τέλος του 8ου αι. π. Χ. Κατά τον Ηρόδοτο, πρώτοι οι Λυδοί έκοψαν νόμισμα από κράμα χρυσού και αργύρου. Στην Ελλάδα χρησιμοποιήθηκε ως βάση ο άργυρος και τα πρώτα νομίσματα κόπηκαν από το Φείδωνα,

τον τύραννο του Αργους, τον 7ο αι. π.Χ. ενώ από τον 5ο αι. π. Χ. η νομισματοσκοπία επεκτάθηκε σε όλο τον Ελλαδικό χώρο.

Στη Ρώμη μετρική βάση ήταν ο χαλκός και νομισματική μονάδα αρχικά το "ασσάριο". Την εποχή του Αυγούστου επικράτησαν τα χρυσά νομίσματα, ενώ παράλληλα κόβονταν και χάλκινα, όπως ο "σεστέρτιος". Στο Βυζάντιο επικράτησαν τα μεγάλα νομίσματα, χρυσά ("σολίδος"), αργυρά ("μιθιάρησι") και χάλκινα ("νούμια" και "φόλληεις").

Στη μεσαιωνική Δύση τα πρώτα χρόνια γινόταν μίμηση των ρωμαϊκών νομισμά-

των. Από την εποχή όμως των Καρολίνγειων επικράτησε ο άργυρος.

Σήμερα

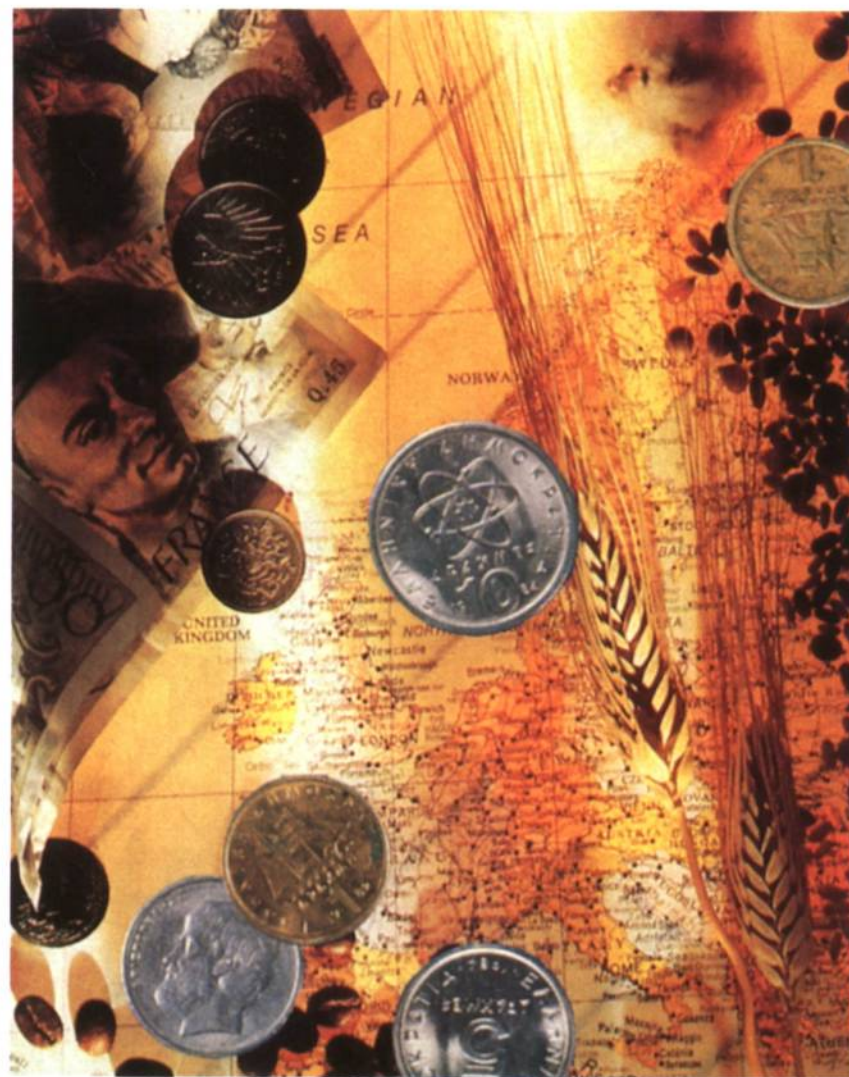
Το Μεσοαιώνα κυκλοφορούσε στη Γαλλία και την Ιταλία ένα νόμισμα που το έλεγαν ecu, που στα γαλλικά σήμαινε "ασπίδα". Ονομάστηκε έτσι, επειδή στη μία του όψη έφερε την ένδοξη ασπίδα των βασιλέων, ενώ εμείς το ξέρουμε σαν "σκούδο", από τη λατινική του ρίζα. Σχετικά πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάσισε να ονομάσει έτσι το κοινό της νόμισμα. Βέβαια το σύγχρονο ECU δεν έχει

καμία σχέση με το παλιό "σκούδο", αλλά αποτελεί ακρωνύμιο του όρου Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (European Currency Unit). Ελπίζει να αποδειχθεί ισχυρότερο και διαρκέστερο από το συνώνυμό του και φιλοδοξεί να αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα των κρατών - μελών, όταν γίνει η πολυπόθητη νομισματική ένωση. Τα ευρωπαϊκά νομίσματα, από το πιό παλιό - τη δική μας δραχμή - ως το πιό καινούργιο - το γερμανικό μάρκο, έχουν πίσω τους μία μεγάλη ιστορία, άληποτε ένδοξη και μακρά και άληποτε περιπετειώδη. Σίγουρα πάντως, πολύ σημαντική.

Ελλάδα - Δραχμή

Η δραχμή μας, παρ' όλο που είναι ένα από τα πιό αδύναμα, είναι το αρχαιότερο νόμισμα της Ευρώπης. Στις αρχές του 7ου αι. π.Χ. ο Φεΐδωνας, ο βασιλιάς του Αργούς, έκοψε στην Αίγινα την πρώτη δραχμή, που ισοδυναμούσε με μία δέσμη έξι (6) οβολών που μπορούσαν να χωρέουν στη χούφτα (δράκα) των αρχαίων προνόνων μας. Αργότερα, δραχμές κόβουν όλης οι Ελληνικές πόλεις. Ήταν σύμβολο της ανεξαρτησίας της κάθε πόλης - κράτους και έφερε τα διακριτικά εμβλήματα της πόλης από την οποία προερχόταν. Η δραχμή της Αθήνας π.Χ. στην μία της όψη είχε χαραγμένο το κεφάλι της θεάς Αθηνάς και στην άλλη την κουκουβάγια. Με την παρακμή όμως των Ελληνικών πόλεων η δραχμή χάθηκε από την κυκλοφορία.

Στη νεώτερη Ελλάδα, μέχρι το 1830, κύριο νόμισμα ήταν το τουρκικό γρόσι, που το 1828 είχε αξία ίση με 0,3452 της χρυσής δραχμής. Το 1828 με πρωτοβουλία του Καποδίστρια, άρχισε να λειτουργεί το πρώτο νεοελληνικό νομισματοκοπείο στην Αίγινα. Ως νομισματική μονάδα καθορίστηκε από τη συνέλευση στο Αργος ο "Αργυρός Φοίνικας" με βάρος 1,375 του δραμιού. Αργότερα, ο Όθωνας, με το διάταγμα της 8ης Φεβρουαρίου 1833, έκανε τη δραχμή (διαιρεμένη σε 100 λεπτά, με 9/10 καθαρού αργύρου και 1/10 χαλκού), επίσημο νόμισμα του Ελληνικού Κράτους. Το 1841 ιδρύθηκε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία ανέλαβε την έκδοση τραπεζογραμμάτων (χαρτο-

νομίσματος), ενώ το 1867 καθιερώθηκε ο διμεταλλισμός. Ως κύριο νόμισμα δηλ. καθορίστηκαν τα αργυρά πεντάδραχμα και τα χρυσά νομίσματα των εκατό, πενήντα, δέκα και πέντε δραχμών. Με το διάταγμα όμως της 12ης Μαΐου 1928 καταργήθηκε η διπλή αυτή νομισματική βάση.

Η κακή οικονομική κατάσταση της Ελλάδος, που την επέτειναν οι πόλεμοι και οι καταστροφές, επηρέαζε την αγοραστική αξία της δραχμής, με αποτέλεσμα κατά τη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής η αξία της να εκμηδενιστεί. Το 1944 η νέα δραχμή που κυκλοφόρησε, ισοδυναμούσε με πενήντα δισεκατομμύρια δραχμές της κατοχικής περιόδου. Αλλά και η νέα αυτή δραχμή έχασε γρήγορα την αγοραστική της δύναμη από το βάρος των πληθωριστικών πιέσεων. Έτσι το 1953 κυκλοφόρησε πάλι νέα δραχμή,

που ισοδυναμούσε με χίλιες της μεταπλεуθερωτικής περιόδου. Τον Απρίλιο του ίδιου χρόνου άλλαξε με νόμο η ισοτιμία της δραχμής προς το δολλάριο που ισοδυναμούσε προς 30 δραχμές αντί 15 που ήταν ως τότε.

Μ. Βρετανία - Στερλίνα

Δεύτερο σε αρχαιότητα νόμισμα στην Ευρώπη μετά τη δραχμή είναι η βρετανική λίρα. Πατέρας της θεωρείται ο Οφρα, βασιλιάς της Μερσίας (περιοχή όπου σήμερα βρίσκονται τα Μίντλαντς), και η "γέννησή" της ανάγεται στο 760 μ.Χ. Η μεγάλη ανάπτυξη του εμπορίου ανάγκασε τον μονάρχη Οφρα να νομιμοποιήσει και να κατοχυρώσει τις συναλλαγές με ένα νόμισμα, το οποίο αποδείχθηκε ιδιαίτερα επιτυχημένο. Τον 9ο αι. μ.Χ. αποφασίστηκε από όλα τα σαξωνικά βασίλεια, τα

οποία είχαν υιοθετήσει ήδη τη λίρα, ότι 240 από αυτά τα νομίσματα θα αποτελούσαν μία λίρα (round), σε συνάρτηση με το βάρος τους που κυμαίνεται από 350 ως 580 γραμμάρια. Το πράγμα επισημοποιήθηκε ακόμα περισσότερο το 1266 με ένα διάταγμα, το οποίο καθόριζε ότι μία πένα (pence) θα πρέπει να ζυγίζει όσο 32 κόκκοι σταριού βγαλμένοι από το κεντρικό τμήμα του στάχυος. Βέβαια, η λίρα άρχισε να κερδίζει έδαφος στα τέλη του 13ου αιώνα μ.Χ., αφού μέχρι τότε ουσιαστικά κυκλοφορούσαν μόνο οι πένες. Στην αρχή, μία λίρα είχε 4 πένες, μετά 5 και τελευταία δώδεκα, όπου το 1971 υιοθετήθηκε το δεκαδικό σύστημα. Οι βρετανοί πάντως, άρνησαν να κομίσουν τα νομίσματά τους με απεικονίσεις βασιλιάδων, αφού αυτές άρχισαν να εμφανίζονται από 18ο αι. και ύστερα και μόνον στη μία όψη.

Γαλλία - Φράγκο

Το γαλλικό νόμισμα έχει μία ιστορία κάπως παράξενη. Το 1356 ο Ιωάννης ο Αγαθός, αφού νικήθηκε στο Πουατιέ, πιάστηκε αιχμάλωτος από τους Αγγλους, οι οποίοι ζήτησαν τρία εκατομμύρια χρυσά σκούδα για λύτρα. Για να τα πληρώσουν οι Γάλλοι έκοψαν, ένα νόμισμα όπου ο βασιλιάς απεικονιζόταν καθάρις σ' ένα ά-

λογο και όχι στο θρόνο του. Πληρώνοντας τα λύτρα, ο Ιωάννης επέστρεψε στην πατρίδα του "franc", δηλαδή "απελευθερός". Από τότε το "φράγκο" έγινε συνώνυμο με το παλαιό, τη λίρα, μέχρι που μετά τη Γαλλική Επανάσταση (1795), την υποσκελίσε οσηκληρωτικά και έγινε το επίσημο νόμισμα της Γαλλίας. Βασίστηκε στο δεκαδικό σύστημα, υποδιαιρούμενο σε δεκάρες (decimes) και λεπτά (cen times). Το 1960 εισήχθη το "νέο" ή "βαρύ" φράγκο (nouveau franc ή franc lourd), ίσο με το εκατονταπλάσιο του παλαιού, και η αξία του προσδιορίστηκε με βάση την τιμή του δολλαρίου.

Ολλανδία - Φιορίνι

Το φιορίνι "γεννήθηκε" το 1252, όχι όμως στην Ολλανδία, όπως θα περίμενε κανείς, αλλά στην Ιταλία και συγκεκριμένα στη Φλωρεντία. Οι Ιταλοί το αποκαλούσαν "fiorino" και ήταν ένα χρυσό νόμισμα που απεικόνιζε ένα λουλούδι. Σιγά - σιγά άρχισε να διαδίδεται και σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη και πόλεις και το 1350 εισήχθη στη Γερμανία και στις Κάτω Χώρες, ενώ το 1521 κηρύχθηκε επίσημο νόμισμα της Ολλανδίας από τον αυτοκράτορα Κάρολο Ε'. Στην αρχή, οι Ολλανδοί το ονόμασαν "φιορίνι" και αργότερα "γκούλτεν", που είναι και η σημερινή επί-

σημη ονομασία του, από το "γκούλτεν μούντ" που σημαίνει στα Ολλανδικά "χρυσό νόμισμα".

Δανία - Κορόνα

Επίσημο νόμισμα της Δανίας είναι η κορόνα, και ονομάστηκε έτσι το 1600 επί Χριστιανού Δ'. Τρεις αιώνες νωρίτερα και συγκεκριμένα το 1294, στο τότε επίσημο νόμισμα, το "ριγκοντάλερ", προστέθηκε μία κορόνα, η οποία με την πάροδο του χρόνου κατόρθωσε να υποσκελίσει εντελώς το όνομα του νομίσματος και από ριγκοντάλερ ονομάστηκε κορόνα. Το 1874 η Δανία, η Νορβηγία και η Σουηδία, σχημάτισαν μία Ένωση και η δανική κορόνα απετέλεσε το ισχύον νόμισμα. Το 1924, όταν η Ένωση διελύθη, το καθένα από τα τρία κράτη εξέδωσε τη δικιά του κορόνα, με τη μορφή του μονάρχη του. Σήμερα η δανική κορόνα φέρει τη μορφή της βασίλισσας Μαργαρίτας.

Ιταλία - Λιρέτα

Γεννήθηκε τον 15ο αιώνα μ.Χ. και οι Ιταλοί την ήλανε λίρα, από το αντίστοιχο λατινικό libra. Στην αρχή δεν αποτελούσε ενιαίο νόμισμα, καθώς κάθε ιταλική πόλη - κράτος είχε τη δική της λίρα. Έτσι, η Λομβαρδία είχε την "παλαιά" και εν συνεχεία την "αυστριακή" λίρα, η Μόντενα τη "μοντέζε" και τα παπικά κρατίδια είχαν τη "ρομάνα" και την "παπέτα". Την εποχή του Ναπολέοντα, το Μιλάνο, η Βενετία, η Γένοβα και η Ρώμη, ένωσαν τη λίρα τους με το γαλλικό φράγκο. Το 1862, με το νόμο της 24ης Αυγούστου, εισήχθη το ενιαίο νόμισμα του βασιλείου της Ιταλίας, αλλά πολύ γρήγορα υπέστη τεράστια υποτίμηση και από το 1866 ως το 1882 σταμάτησε η έκδοση νομισμάτων. Το 1883, πήρε ένα εξωτερικό δάνειο, έκανε μεγάλη τραπεζική μεταρρύθμιση και με δρακόντια οικονομική πολιτική μπόρε με αισιοδοξία στον 20ό αιώνα. Ως τον Α' παγκόσμιο πόλεμο η λιρέτα ήταν ένα από τα σταθερότερα νομίσματα στον κόσμο.

Πορτογαλία - Εσκούδο

Το 1438, ο Ντόν Αλφόνσο Ε' κυκλοφόρησε το χρυσό εσκούδο, το όνομα με το

οποίο είναι γνωστό ακόμα και σήμερα το πορτογαλικό νόμισμα. Η λέξη είναι μετάφραση στα πορτογαλικά του "ακούδου", του νομίσματος των βασιλείων της Γαλιλίας. Το πρώτο νόμισμα της Πορτογαλίας ήταν το "dinheiro" (δινάριο) και το έβγαλε ο Ντόν Ινφάντε Ενρίκε, ο πρώτος βασιλιάς της Πορτογαλίας, αμέσως μόλις ανέκτησε τη χώρα του από τους μαυριτανούς και ισπανούς κατακτητές. Επειδή όμως η λέξη αυτή κατέληξε να σημαίνει το χρήμα γενικώς, οι διαδοχικοί του έκοψαν νομίσματα τα οποία ονόμασαν "σετίλ" και "μουραβιτίλ". Το εσκούδο ήταν στην αρχή χρυσό, μετά έγινε ασήμενιο, χάλκινο, νικέλινο, μπρούντζινο και, τέλος, διμεταλλικό όπως είναι και σήμερα τα νομίσματα των 100 και 200 εσκούδος. Η βασίλισσα Μαρία, το 1834, έκανε διαίρεση σε 1.000 ρέις (βασιλιάδες), την οποία καθήρησε η Δημοκρατία στις αρχές του αιώνα, εισάγοντας τα λεπτά. Παρ' όλη αυτά οι πορτογάλοι στην καθημερινή πρακτική εξακολουθούν να συναντάσσονται με "ρέις".

Ισπανία - Πεσέτα

Επίσημο νόμισμα της Ισπανίας είναι η πεσέτα, που στα ισπανικά σημαίνει "μικρό βάρος" (από το peso). Ο όρος αυτός εμφανίστηκε για πρώτη φορά τον ΙΗ' αιώνα στη Λατινική Αμερική και την Καταλωνία και προσδιόριζε ένα ασήμενιο ρεάλι (βασιλικό), υποδιαίρεση του χρυσού πέσο, του νομίσματος της εποχής. Εναν αιώνα αργότερα, το 1808, στη Βαρκελώνη, εμφανίστηκαν επισήμως τα πρώτα νομίσματα, που στη μιά τους όψη έφεραν το όνομα πεσέτα. Το 1814 απεσώθησαν από την κυκλοφορία, για να επιστρέψουν και πάλι θριαμβευτικά το 1868, οπότε η πεσέτα έγινε το επίσημο νόμισμα ολόκληρης της Ισπανίας. Η νομισματική αυτή μεταρρύθμιση είχε διπλό στόχο: συμβολικό, την εξαφάνιση των νομισμάτων με τη μορφή της βασιλίσσας, και πολιτικό, την ένωση των διαφορετικών νομισμάτων που ίσχυαν σε κάθε περιοχή από την εποχή των καθολικών βασιλέων. Η πεσέτα υπέστη πάρα πολλές υποτιμήσεις, αλλά παρ' όλη αυτά κατόρθωσε τελικά να επιβληθεί. Το 1939 εκδόθηκαν τα πρώτα χαρτονομίσματα, εξαιτίας ελλείψεως πολύτιμων μετάλλων.

Λουξεμβούργο - Φράγκο

Το Λουξεμβούργο, μέχρι το 1921 βρισκόταν σε πλήρη οικονομική και νομισματική ένωση με το Βέλγιο και γι' αυτό χρησιμοποιούσε το νόμισμα του Βελγίου. Μετά το 1929, το Μεγάλο Δουκάτο, απέκτησε το δικαίωμα να κόβει μεταλλικά νομίσματα, ενώ το Βελγικό χαρτονόμισμα εξακολουθεί να κυκλοφορεί. Τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει να εκδίδονται και χαρτονομίσματα του Λουξεμβούργου, τα οποία όμως δεν έχουν ισχύ στο Βέλγιο.

Βέλγιο - Φράγκο

Δύο χρόνια μετά την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του Βελγίου, το 1832, δημιουργήθηκε επισήμως το βελγικό φράγκο, επίσημο νόμισμα του Βελγίου ακόμα και σήμερα. Ονομάστηκε "φράγκο", επειδή την εποχή εκείνη η Γαλιλία ήταν "προστάτιδα δύναμη" της χώρας και οι αρχές ήθελαν να κόψουν τους δεσμούς με το "φιορίνι" των ολλανδών κατακτητών και με τα παλιά νομίσματα των Κάτω Χωρών, αλλά και γιατί ο βασιλιάς του Βελγίου, ο Λεοπόλδος Α', είχε παντρευτεί την κόρη του βασιλιά των γάλλων Λουδοβίκου - Φιλίππου. Το 1925 πάντως, οι Βελγικές αρχές προσπάθησαν να κυκλοφορήσουν ένα νέο εθνικό νόμισμα, την "μπέλγκα", το οποίο τελικά δεν επικράτησε. Το Βελγικό φράγκο έχει μία

ιδιομορφία που συνίσταται στο ότι, ενώ τα νομίσματα κόβονται στο Βασιλικό Νομισματοκοπείο, τα χαρτονομίσματα εκδίδονται από την τράπεζα του Βελγίου. Γι' αυτό και τα μεταλλικά νομίσματα φέρουν τη μορφή του βασιλιά, ενώ τα χαρτονομίσματα όχι.

Ιρλανδία - Λίρα

Η "γέννηση" της ιρλανδικής λίρας (punt), ανάγεται στα 1927, όταν η Ιρλανδία παράλληλα με το αγώνα για την ανεξαρτησία της, αποφάσισε να βγάλει και δικό της νόμισμα. Μέχρι τότε η Ιρλανδία χρησιμοποιούσε τη βρετανική στερλίνα, η οποία εξακολουθούσε να βρίσκεται σε πλήρη ισοτιμία με την ιρλανδική λίρα ως τις 30 Μαρτίου του 1979, που η Ιρλανδία αποφάσισε να αποδεσμεύσει το νόμισμά της για να μπορέσει να το εισαγάγει στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα, κάτι για το οποίο η Βρετανία δεν έδειχνε ιδιαίτερη προθυμία. Παρ' όλο την πρόσφατη υποτίμησή της η Ιρλανδική λίρα, είναι σταθερό νόμισμα και εξακολουθεί να βρίσκεται μέσα στο ΕΝΣ.

Γερμανία - Μάρκο

Είναι το νεώτερο όλων των ευρωπαϊκών νομισμάτων και αποτελεί το θεμέλιο λίθο του μεταπολεμικού γερμανικού θαύματος. Το deutschemark υιοθετήθηκε με τη νομισματική μεταρρύθμιση του 1948 - 49. Παλαιότερα ίσχυε το reichsmark, όπου "μάρκο" σήμαινε το βάρος οκτώ ουγγιών Παρισιών. Μέσα σε μία ιλιγγιώδη άνοδο του πληθωρισμού, τη δεκαετία του '20, ο οποίος άληθως υπήρξε και ένας από τους σημαντικούς παράγοντες της πτώσης της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης και της ανόδου του ναζισμού, το νόμισμα αυτό έχασε εντελώς την αξία του. Ετσι και με την καθοδήγηση του Λούντβιχ Ερχαντ, πατέρα του γερμανικού οικονομικού θαύματος, τα παλιά reichsmarks άρχισαν να ανταλλάσσονται σταδιακά με τα deutsche marks σε αναλογία δέκα προς ένα. Το γερμανικό μάρκο, είναι ένα από τα σταθερότερα νομίσματα όλων των εποχών, και αποτελεί σήμερα το σύμβολο της εθνικής υπερηφάνειας των Γερμανών.

ΜΕ ΤΟΥΣ 16.000 ΝΑΥΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ 5.152 ΠΥΡΟΒΟΛΑ

Τα "ελεύθερα πανιά" πέταξαν με τον αέρα της Επανάστασής.

ΜΕ ΝΑΥΜΑΧΙΕΣ ΕΞΟΥΔΕΤΕΡΩΣΑΝ
ΤΟΝ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΣΤΟΛΟ

Η μοίρα του Ελληνα ήταν να ζει με τη θάλασσα. Σ' αυτή να βρίσκει καταφύγιο αλλήλ και διέξοδο ώστε να μπορέσει ν' αποφύγει την καταπίεση του ξένου κατακτητή. Κάθε εμπόδιο και σ' αυτόν τον αγώνα έδειξε όλες του τις ικανότητες. Η τουρκική σκληριότητα δεν μπόρεσε να τον συνθλίψει. Να τον εκμηδενίσει. Αντίθετα τον εξόπλισε με νέα αποθέματα θάρρους, αληθιά και πείσματος. Ετοι, πολύ πριν έλθει εκείνη η Μεγάλη Ωρα του λαού μας, στη διάρκεια του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα, οι Έλληνες ναυτικοί είχαν αποδυθεί σ' ένα σκληρό αγώνα κατά των Τούρκων, που μ' απάνθρωπο τρόπο είχαν απλώσει σ' ολόκληρο το Αιγαίο τους τυραννικούς τους πλοκάμους.

Σημαντικό, πάντως, ρόλο στην οργάνωση των ναυτικών μας δυνάμεων που θα παρουσίαζαν τα λαμπρά τους κατορθώματα στην διάρκεια της εθνεγερσίας, έπαιξαν και τα δικαιώματα, που έμμεσα παρεχώρησε η Υψηλή Πύλη, με τη Συνθήκη του Κιουτσούκ - Καϊναρτζή, η οποία υπογράφηκε το 1774.

Με τη Συνθήκη αυτή, η τουρκική αυτοκρατορία ανεγνώρισε ιδιαίτερα πρόνομια στην τσαρική Ρωσία για την άσκηση προστατευτικών δικαιωμάτων στους ομοθρήσκους της. Μετά 9ετία η Τουρκία παραχώρησε στη Ρωσία και άλλα πολύ σημαντικά, δικαιώματα για τα υπό ρωσική σημαία πλοία. Μ' αυτό τον τρόπο οι ναυτικοί μας έπλεαν πλέον με τη ρωσική σημαία, γεγονός που τους επέτρεπε να διαφεύγουν τις τουρκικές διώξεις.

Το γεγονός αυτό, που έδωσε κυριολεκτικά "ελεύθερα πανιά" στους ναυτικούς μας, έγινε αφορμή ώστε το εμπορικό μας ναυτικό, μ' αυτό το υποχρεωτικό καμουφλάζ, ν' αναλάβει σχεδόν ολόκληρο το ρωσικό εξαγωγικό εμπόριο

σιτηρών. Ετοι, πριν περάσει αρκετός καιρός, ελληνικά πλοία, με ρωσική σημαία, έπλεαν σ' ολόκληρη τη Μεσόγειο, αλλήλ και τις ακτές του Ατλαντικού. Η ανάπτυξη αυτή της εμπορικής μας ναυτιλίας συντέλεσε στο άπλωμά της σε κάθε λιμάνι του τότε γνωστού κόσμου.

Παράλληλα, Έλληνες караβοκύρηδες - οι πρώτοι εφοπλιστές - άρχισαν

να δημιουργούν σε κάθε βασικό λιμάνι γραφεία, τα οποία αντιπροσώπευαν τα συμφέροντά τους.

Αυτή ήταν η αρχή του σύγχρονου ναυτιλιακού μας θαύματος, που θα έφερνε τη σημαία μας στις πρώτες θέσεις των πιο μεγάλων ναυτιλιακών δυνάμεων της γης. Κι αυτό δεν έγινε τυχαία ούτε χωρίς μεγάλης θυσίας.

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΩΝ ΠΕΙΡΑΤΩΝ

Στα κρίσιμα εκείνα χρόνια, που ο έλληνας ναυτικός άπλωνε τα φτερά του, ήταν υποχρεωμένος ν' αντιμετωπίζει και τους πειρατές, οι οποίοι θυμαίνονταν τις θάλασσες. Και η λύση ήταν μία. Ο εξοπλι-

σμός των σκαφών μας με πυροβόλα διαφόρων μετρημάτων. Κυρίως μικρών, γιατί αυτά επέτρεπαν τα μικρά, εκτοπίσματα των πλοίων μας. Ετσι άρχισαν ν' ασκούνται και στη χρήση τους. Πείρα που θα αποδεικνυόταν πολύτιμη, όχι μόνο για την αντιμετώπιση των πειρατών, αλλά και για την ανάληψη των συγκλησιατικών

επιχειρήσεων, που θα ήταν ένα σημαντικό μέρος των αγώνων του λαού μας, στα πλαίσια της Εθνεγερσίας. Ετσι οι ναυτικοί μας με τις γνώσεις που θα αποκτούσαν καθημερινά, είχαν γίνει τόσοι έμπειροι, ώστε η Υδρα, οι Σπέτσες, τα Ψαρά, η Κάσος, αλλιά και το Γαλαξείδι, είχαν αποκτήσει μεγάλη φήμη. Κι ήδη, πριν ξεσπάσει η Επανάσταση, είχαν γίνει πραγματικά πανάγιοι ναυτικοί. Θαυμαστοί απ' όλους για την πείρα και τη τόλημ τους. Πραγματικοί θαλασσοδηκοί, ικανοί όχι μόνο ν' αντιμετωπίζουν τους πειρατές, αλλιά μερικές φορές κι οι ίδιοι να επιδίδονται σε πειρατικές πράξεις. Ήταν ομοιογουμένως αψηφιστοι. Κι άφοβοι.

Με ποιά όμως ναυτική δύναμη αποδυσόταν το σκληρωμένο έθνος στο μεγάλο του αγώνα;

Η ΔΥΝΑΜΗ

Σ' υπόμνημά του ο Κοράνης ανέβαζε - το 1803 - τη συνολική δύναμη σε 556 πλοία, εκτοπίσματος 131.410 τόνων με 16.131 ναύτες και 5.152 πυροβόλα. Και φυσικά, η πιο ισχυρή μας ναυτική νήσος ήταν η Υδρα, που είχε περίπου τη μισή ναυτική δύναμη. Σ' αριθμητική σειρά ακολουθούσαν οι Σπέτσες, το Γαλαξείδι, η Ανδρος, τα Ψαρά, η Κρήτη. Αργότερα, το 1813, ο πρόξενος της Γαλλίας, στην Πάτρα, περιόριζε τη νησιωτική δύναμη του ελληνικού ναυτικού, του οποίου τη δύναμη μείωνε σε 417 πλοία, με πληρώματα που έφθαναν τους 11.805 άνδρες, ενώ τα πυροβόλα συμπλήρωναν αριθμό 4.732.

Ανεξάρτητα, πάντως, του ποιός είναι ο συνολικός αριθμός, πρέπει να τονίσουμε ότι τα ελληνικά πλοία ήταν, γενικά, πολύ μικρά. Ήταν πάρωνες, δηλαδή "μπρίκια" το εκτόπισμα των οποίων έφθανε μέχρι και 250 τόνους. Υπήρχαν όμως και μερικά μεγαλύτερα πλοία, που έφθαναν τους 500 τόνους. Ήταν οι γαβάρες, οι νάβες, οι ναβέτες. Μερικά δε απ' αυτά

είχαν πανύψηλα κατάρτια με πλήθος ιστίων, που τα χειρίζονταν οι ελλήνες με αφάνταστη δεξιοτεχνία. Τόσο εκπληκτική ήταν η ναυτοσύνη τους.

Στο μεγαλύτερο μέρος της Επανάστασης, πρέπει να το τονίσουμε αυτό, οι συνεργαζόμενοι στόλοι δεν είχαν ομοιογενή διοίκηση. Τα τρία μεγάλα ναυτικά νησιά, η Υδρα, οι Σπέτσες και τα Ψαρά, είχαν δημιουργήσει τις ναυτικές τους διοικήσεις. Και το καθένα απ' αυτά είχε το ναύαρχο και τον υποναύαρχό του. Η

κατάσταση όμως αυτή δεν ήταν δυνατόν να συνεχισθεί για πολύ. Ετσι, στις αρχές του δεύτερου έτους της Επανάστασης, ο ναύαρχος της Υδρας, ο Ανδρέας Μιαούλης ανέλαβε αρχιναύαρχος των ελληνικών ναυτικών δυνάμεων που σε μάχιμα πλοία έφθαναν τα 150 πλοία.

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ

Με την έναρξη της Επανάστασης το

ναυτικό μας όχι μόνο διεκδίκησε, αλλήλα και εξασφάλισε την κυριαρχία του Αιγαίου. Σ' αυτό το μεγάλο αγώνα αναδείχθηκαν οι νέοι ήρωες του μαχόμενου Έθνους. Ο Παπανικολής ανασταίνει με το πυρπολικό του τούρκικο δίκροτο στην Ερεσό. Ανάλογο σκάφος ανασταίνει ο Κανάρης στην Τένεδο. Στη συνέχεια ο Κανάρης πυρπολεί την τουρκική ναυαρχίδα στη Χίο κι έτσι αρχίζει ένα τιτάνιο αγώνα, που θα τον έκαμε ένα με τον θρύλο. Τ' ονομά του θα γινόταν φόβος και τρόμος. Ανάλογο -αν όχι το ίδιο εντυπωσιακά- ήταν και τα κατορθώματα του Ανδρέα Μιαούλη, που καταναυμαχεί τον τουρκικό στόλο, στη Πάτρα, την Αλικαρνασσό, τον Γέροντα, τη Σάμο, το Ηρακλίο, τη Μεθώνη. Παράλληλα υποστηρίζει τις επιχειρήσεις ξηράς, με τον εφοδιασμό φρουρών κι οχυρών θέσεων και παρεμποδίζει την απόβαση τουρκικών ενισχύσεων. Ο έλεγχος του Αιγαίου ήταν τ' αποτρεπτικό στοιχείο οι Τούρκοι να μεταφέρουν στρατεύματα και εφόδια στα κρίσιμα σημεία. Αυτό ακριβώς έγινε και στους Βαλκανικούς Πολέμους που το ηρωικό μας ναυτικό -το οποίο ήταν η μόνη ναυτική δύναμη των συμμάχων- δεν επέτρεψε τη μεταφορά ενισχύσεων απ' την ασιατική Τουρκία. Επίτευγμα τεράστιας σημασίας. Κι η έκβαση των επιχειρήσεων αυτών ήταν αποφασιστική.

Στον πέμπτο χρόνο της Επανάστασης οι ναυτικές μας δυνάμεις διήλθαν μεγάλη κρίση. Και τούτο γιατί η προσωρινή κυβέρνηση, ακολουθώντας περίεργη τακτική, περιόριζε τα κονδύλια, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των διαφόρων αναγκών, κυρίως για την επισκευή και τη συμπλήρωση των εξοπλισμών τους. Κι η φοβερή αυτή κρίση απόδειξε σ' όλους πόσο μεγάλη ήταν η συμβολή των ναυτικών μας νήσων, των οποίων οι κάτοικοι είχαν αναλάβει, μέχρις εξαντλήσεώς τους, το οικονομικό βάρος του μεγάλου ναυτικού αγώνα. Και μπρος σ' αυτή την κρίση παρουσιαζόταν ένα ακόμη πιο φοβερό. Στο πλhuis των Τούρκων έπαιρνε θέσεις το αιγυπτιακό ναυτικό, που είχε εκπαιδευθεί από Γάλλ-

ήλους αξιωματικούς. Στη στεριά οι αιγυπτιακές δυνάμεις του Ιμπραήμ σημειώνουν μεγάλες επιτυχίες, σπέρνοντας παντού την καταστροφή. Η προσωρινή κυβέρνηση καταλαβαίνει πόσο μεγάλος ήταν το λάθος της, αλλά δεν έχει πια τις απαιτούμενες δυνατότητες για να διορθώσει. Παρ' όλη αυτά προμηθεύεται μερικά γνήσια πολεμικά σκάφη -τον θρυλικό "Αρν", το "Ελλάς" και την "Καρτερία" της οποίας κυβερνήτης ήταν ο Αγγλος φιλέλληνας πλοίαρχος Ασπιγξ, που με δεξιοτεχνία κατόρθωσε να καταστρέψει στην Ιτέα την τουρκική μοίρα του Κορινθιακού. Οι απώλειές της έφθασαν τα πέντε βυθισμένα και τρία καταληφθέντα σκάφη.

Οι ώρες όμως ήταν κρίσιμες. Ο ηρωικός αγώνας είχε συντελεστεί, πάντως, ώστε να παρουσιασθεί μια γενικότερη μεταστροφή των ήσων, αλλά και των κυβερνήσεων των τότε μεγάλων δυνάμεων. Ετσι αυτές απαιτούν απ' την Υψηλή Πύλη να παραχωρήσει ανακωχή στη μαχόμενη Ελλάδα. Ταυτόχρονα δε θα έπρεπε ν' αναγνωρίσει κι ένα μικρό ελληνικό ελεύθερο κράτος. Αλλά η Οθωμανική

Αυτοκρατορία ήξερε πως να παραβιάζει την συμφωνία. Αφνε ασύδοτο τον Ιμπραήμ να την παραβιάζει. Τότε όμως ο κοινός αγγλο - γαλλο - ρωσικός στόλος, με διοικητή τον Αγγλο ναύαρχο Κόδριγκτον, εισπλήσει το Ναβαρίνο, όπου στάθμευαν οι στόλοι της Τουρκίας και της Αιγύπτου. Οι τραγικές συνέπειες αυτής της ναυμαχίας, της 20στής Οκτωβρίου του 1827 και στην οποία καταστράφηκαν οι δύο στόλοι, συνέβαλλε αποφασιστικά, ώστε μετά 400 χρόνια δυσβάστακτης σκλαβιάς, η μικρή Ελλάδα να εξασφαλίσει με το σπαθί της -και την πολύτιμη συμπαράσταση των φιλελλήνων και των φιλελευθέρων κυβερνήσεων- και να κερδίσει την ελευθερία της. Οι μικροί και οι εξασθενωμένοι μπόρεσαν να νικήσουν τους πολλούς. Τους πραγματικούς γίγαντες.

Και τα ναυτικά μας κατορθώματα, που γράφτηκαν με τα μικρά μας πλοία, προκάλεσαν τον παγκόσμιο θαυμασμό και την κατάπληξη. Οι καταξιωμένοι ήρωες του ναυτικού μας πήραν όπως ήταν φυσικό τη θέση που τους άξιζε. Κι έγιναν οι ήρωες του λαού μας. Ο Μιαούλης, ο Κα-

νάρης, ο Σαχτούρης, ο Τομπάζης, ο Κριεζής, ο Αποστόλης, ο Παπανικολής, ο Πιπίνος, ο Ματρώζος, ο Νικόδημος και τόσοι άλλοι πήραν τις πιο λαμπρές θέσεις στο πάνθεον των ηρώων μας. Ήταν οι μικροί, που απ' αυτό το συγκλονιστικό αγώνα ξεπετάχθηκαν σαν πραγματικοί γίγαντες, οι οποίοι ένεπνευσαν τον τρόπο στους εχθρούς μας, αλλά και το σεβασμό σ' όλους.

Πέτυχαν όμως κάτι εξίσου μεγάλο. Να δημιουργήσουν την αρχή της σύγχρονης μεγάλης ναυτικής μας παράδοσης. Αυτή που συνεχίζεται και σήμερα. Και θα υπάρχει πάντα όσο θα υπάρχει Ελλάδα.

Ο ναύαρχος Κάνιγχαμ, ο μεγάλος στόλος του βρετανικού ναυτικού στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, είχε πει στο ζενίθ της τραγικής μάχης της Κρήτης: "Ένα πλοίο για να ναυπηγηθεί χρειάζεται τρία χρόνια. Η ναυτική όμως παράδοση για τη δημιουργία της απαιτεί τουλάχιστον 300 χρόνια. "Να που και σ' αυτό το σημείο, οι θαλασσοδόλοι μας αποδείχθηκαν πολύ πιο γρήγοροι. Δεν είν' έτσι;

Ο ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΤΟ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

Όταν οι δύο αειμνές κόρες της Ηοιόδεας παράδοσης, η Αιδώς και η Δίκη, μπροστά στην αναίδεια και την αδικία των ανθρώπων αναγκάζονταν έντρομες να ξαναγυρίσουν στον Ολύμπο κρύβοντας από ντροπή με τα χέρια τους τα ωραία τους πρόσωπα, ο Δίας συνειδητοποίησε πως οι εσωτερικές θερμοκρασίες στο θερμοκήπιο της ανθρωπίνης ψυχής δεν συνιστούσαν το κατάλληλο κλίμα για την ευδοκίμηση των σπένων αυτών λουλουδιών.

Έτσι η Αιδώς και η Δίκη επαναθλοθετούνται για τους ανθρώπους με όρους σκληρούς και με εντολές ρητές προς τον Ερμή. "Πάντες" του είπε "μετεχόντων" και όσοι δεν προσπαθούν να τις κάμουν κτήμα τους να απομονώνονται (εξοβελίζονται) ως αρρωστημένα κύτταρα του κοινωνικού σώματος. Να τους εξοντώνουν "ως νόσον πόθω".

Από τότε ακόμη η ανθρωπίνη σοφία διείδε και κατενόησε πως η "ευρυθυμία" και η "ευαρμοσσία", την οποία χρειάζεται "άπας ο των ανθρώπων βίος" δεν είναι νοητή χωρίς τις ηθικές αυτές αξίες, αφού ο αυτοσεβασμός και ο αλληλοσεβασμός, η ελευθερία και η ευσέβεια όχι μόνο αποτελούν την ειδοποιό διαφορά ανθρώπου και ζώου, αλλ' και τους εσωτερικούς εκείνους αρμούς που εξασφαλίζουν τη συνοχή και την ευστάθεια του κοινωνικού οικοδομήματος.

Και "ήρθαν χρόνοι δίσεκτοι και μήνες οργισμένοι" και τον τόπο αυτό που γέννησε και έθρεψε τις αξίες αυτές, σκέπασε "νύχτα δουλείας", "νύχτα αιώνων"... Και όταν οι προθέσεις του "ζην" καθίστανται προβληματικές, οι προβληματισμοί για το "εϋζην" είναι κατά κανόνα ανύπαρκτοι.

Μέσα σε αυτό το μισόφωτο προβάλλει ολόφωτη η ωραία μορφή του Ρήγα για να οραματιστεί και να υλοποιήσει, για να θυμίσει και να αφυπνίσει, να συνεγείρει και να σαλπίσει, για να αγωνιστεί και να μαρτυρήσει, για να ζήσει και να πεθάνει.

Σύντομος ο βιολογικός κύκλος της ζωής του, αλλ' α μεγάλη η ηθική της διάρκειας. Πραγματικά νεκροί είναι αυτοί που δεν αφήνουν τίποτε ζωντανό πίσω τους. "Τότε οι νεκροί πεθαίνουνε, όταν τους λησμονάνε". Η ζωή δεν είναι έννοια ποσοτική ούτε αστρονομική για να αξιολογηθεί από την ποσότητα ή την διάρκειά της. Είναι πιο πολύ έννοια ηθική γι' αυτό και αξιολογείται από το εσωτερικό της περιεχόμενο, το ρυθμό και το χρώμα της.

Μια τέτοια ζωή κατ' ανάγκη θα είναι σύντομη. Σύντομη έστω και αν διαρκέσει χρόνια πολλά. Η λησμονή της ζωτικότητάς της πάντοτε θα είναι μεγαλύτερη από τη χρονική διάρ-

κεια της. Πάντοτε το εσωτερικό της εκτόπισμα θα ξεπερνά το εξωτερικό της περίγραμμα. Πάντοτε αυτά που έχει να πει θα είναι περισσότερα από αυτά που θα προφθάσει να κάμει, πάντοτε η απεραντοσύνη των προθέσεων θα συγκρούεται με το πεπερασμένο των θέσεων.

Ο Ρήγας ανήκει στις χαρισματικές εκείνες μορφές, τις προικισμένες από τη φύση με απίλοχερή αφειδώληυτη.

Νέος, ωραίος, ευφυής, μορφωμένος με γνωριμίες και διαισυνδύσεις υψηλού επιπέδου έχει τη δυνατότητα και επιτυχημένα να σταδιοδρομήσει και άνετα να ζήσει.

Αυτός όμως, ως άληθος Ηρακλής, δε διστάζει από την εύκολη ζωή και τον ακριβό πόνο να διαλέξει το τιμιότερο. Γιατί τα οράματά του για ελευθερία, για ανθρώπινη αξιοπρέπεια δεν αφήνουν περιθώρια για παροράματα. Δεν μπορεί να παραβλέψει πως αυτό που τελικά διαφοροποιεί την ανθρώπινη ζωή, την αναβαθμίζει και την αναβιβάζει από φαινόμενο βιολογικό, κοινό και στα σκουλήκια της γης, σε φαινόμενο ηθικό, αποκλειστικά ανθρώπινο, είναι το ηθικό της περιεχόμενο. Μια ζωή που δεν τη διαποτίζει και δεν τη διαπερνά το μυστηριακό αυτό ηθικό ρίγος έχει τα βιολογικά μόνο χαρακτηριστικά της ζωής αληθιά την κληνική εικόνα του ηθικού θανάτου.

Αυτήν την έστω "μιας ώρας ελευθερη ζωή" οραματιζόταν και προτιμούσε ο Ρήγας από την άλητη των σαράντα χρόνωντην αναξιοπρεπή και την ανελευθερη.

Το όραμα αυτής της ελευθερίας φαντάζεται να πληνιέται επιδοφόρο και παρήγορο πάνω από όληους τους ησούς της βαλκανικής, πάνω από όληους τους ανθρώπους που τότε στέναζαν κάτω από το τραχύ πέλημα της Μουσουλμανικής θηριωδίας. Την οραματιζόταν όχι μυωπική και μεροληπτική, μικρόψυχη και στενοκέφαλη, αληθιά πλητιά, οικουμενική, ανοιχτόμυαλη και ανοιχτόκαρδη. Ηθελε την ελευθερία του κάθε ησού όχι απηά να τελειώνει εκεί που αρχίζει η ελευθερία του αηλου, αληθιά να τελειώνεται μέσα στην ελευθερία του αηλου.

Είχε συληάβει την ιδέα ενός, θα λέγαμε, μικρού οικουμενισμού χωρίς όμως τους εθνικιστικούς παροξυσμούς και τα σωβινιστικά ξεστρατίσματα αηλων ανάηγων φαινομένων. Ηθελε τα γεωγραφικά σύνορα των κρατών όχι να χωρίζουν, αληθιά να ενώνουν τους ησούς, τα ήθελε σημεία επαφής όχι σημεία τριβής.

Οραματιζόταν την ελευθερία του κοινό κτήμα όλων εκείνων των ησών που την είχαν γνωρίσει μόνο ως κοινό πόθο, αληθιά δεν την ήθελε αχαλίνωτη και ασύδοτη. Μια τέτοια ελευθερία οδηγεί στο χάος, στην αναρχία. "Μόνο σε ένα περιορισμένο αηώνι αντέχει ο άνθρωπος να δουλέψει" θα μας πει ο Καζαντζάκης.

Η πραγματική ελευθερία όπως δεν ανέχεται εξωτερικούς περιορισμούς έτσι και δεν αντέχει χωρίς τους εσωτερικούς αυτοπεριορισμούς της. Σε αυτήν την ελευθερία ο Ρήγας θέλει "οι νόμοι νάναι ο πρώτος και μόνος οδηγός". Νόμοι όμως φωτισμένοι, καρποί αυτόβουλης συληλογικής επιηογής και όχι αυθαίρετης και κακόβουλης ατομικής επιηογής. Νόμοι που θα περιχαράκωσουν βέβαια την ελευθερία όχι όμως για να την

περιορίσουν, αλλήλ για να την οριοθετήσουν, όχι για να τη μειώσουν αλλήλ για να την κατοχυρώσουν. Μέσα σε αυτήν θα μπορεί να αισθάνεται κανείς όχι τόσο πως η ελευθερία του τελειώνει εκεί που αρχίζει η ελευθερία των άλλων, αλλήλ κυρίως πως η ελευθερία των άλλων τελειώνει εκεί που αρχίζει η δική του.

Το σπόρο αυτής της ελευθερίας έσπειρε ο Ρήγας.

Εμείς όμως υπήρξαμε αντάξιοι θεριστές του;

Βέβαια η απόλυτη ελευθερία για τον άνθρωπο, αν ατελής, είναι ανέφικτη. Απόλυτη ελευθερία, απόλυτη σοφία, όλα τα απόλυτα στην απόλυτη καθαρότητά τους είναι του Θεού μόνο ιδιότητες. Ο άνθρωπος να τα ποθεί μόνο μπορεί και χάρη στο "κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν" να τα πλησιάζει "κατά προσέγγιση". Απόλυτα σοφός, απόλυτα ελεύθερος είναι μόνο ο Θεός. Ο άνθρωπος μπορεί και οφείλει να είναι απλή φιλόσοφος, να είναι απλή φιλελεύθερος. Μέσα σε αυτά λοιπόν τα πλαίσια της σχετικής ελευθερίας πόσο ελεύθερος είναι σήμερα ο θεωρητικά φιλελεύθερος άνθρωπος;

Ο οθοκλήρωτισμός θα εισαγάγει τον όρο "πειθαρχημένη ελευθερία" και βέβαια οι έννοιες πειθαρχία και ελευθερία δεν είναι ασυμβίβαστες, ίσα-ίσα μάλιστα. Η μία προϋποθέτει την άλλη, αρκεί να πρόκειται για αυτοπειθαρχία. Μια πειθαρχία δηλαδή αυτοκαθοριζόμενη και όχι ετεροκαθοριζόμενη. Μια πειθαρχία έσωθεν εμπνεόμενη και όχι έσωθεν επιβαλλόμενη, καρπός αυταναγκασμού και όχι αποτέλεσμα εξαναγκασμού. Η πειθαρχία όμως και επομένως και η ελευθερία του οθοκλήρωτισμού δεν είναι ούτε του ύψους αυτού, δεν είναι η ελευθερία του Ρήγα ούτε στην εξωτερική της μορφή ούτε στην εσωτερική της υφή. Δεν είναι το φωτεινό όραμα της ελευθερίας που θερμαίνει τις καρδιές. Είναι το ισχνό, το καταπιεσμένο, το ακρωτηριασμένο της κακέκτυπο που παγώνει τις ψυχές.

Καμιάς μορφής γνήσια ελευθερία δεν μπορεί να συνυπάρξει με τον οθοκλήρωτισμό και την βία, αφού θα αποτελούσε πραγματικό για τα θεμέλιά του δυνάμει. Γι' αυτό την προσαρμόζει προκρουστικά στα δικά του καθήκοντα και την προωθεί και την αναπτύσσει μέσα από προκαθορισμένα κανάλια που από το στόμιο εξόδου τους θα βγει βέβαια κάποιος μορφής ελευθε-

ρία, η οποία όμως θα απέχει "παρασάγγας" από το γνήσιο και ανόθευτο πρότυπό της.

Γι' αυτό όταν ο οθοκλήρωτισμός μιλά για πειθαρχημένη ελευθερία παίζει με τις λέξεις, προσπαθώντας με την προαφιρή του μέθοδο της "μίσης αλήθειας" να αποηροσσαντοήσει και να αμβλύνει τις δυσμενείς εντυπώσεις ή να αποκρύψει τις πιθανές αντιδράσεις που θα προκαλούσε η ωμότερη, αλλήλ ειλικρινέστερη ορολογία: "φιμωμένη ελευθερία, ανελεύθερη ελευθερία". Αυτό βέβαια το οξύμωρο σχήμα απευθύνεται και ικανοποιεί τους μωρούς στο πνεύμα. Τις μόνες δεσμεύσεις που μπορεί αζήμια να δεχτεί η ελευθερία είναι οι αυτοδεσμεύσεις της.

Κάθε εξωτερική επέμβαση κάτω από οποιοδήποτε προσώπιο ή με οποιοδήποτε πρόσχημα και αν εμφανίζεται πηγάζει "εκ του πονηρού" και αποσκοπεί με παραπληκτικά συνθήματα και αμφιλεγόμενη ωραιολογία να "χρυσώσει" το χάπι του ουσιαστικού εξανδραποδισμού της ελευθερίας και της αλήθειας.

Η γνήσια ελευθερία δεν μπορεί να συνυπάρξει με τη βία, γιατί η βία γεννά τη βία και κάθε πιεζόμενος πιέζει. Κάθε μορφή εξουσίας που στηρίζεται στη βία συχνά έχει λόγους να τρέμει, αφού με τις λόγχες μπορείς να καταφέρεις το παν εκτός από το να στηριχτείς επάνω τους. Αλλήλ και στα μη οθοκλήρωτικά, στα φιλελεύθερα καθεστώτα πόσο προσιτή και πόσο εφικτή είναι η ελευθερία στο πολυεδρικό όραμά της και στο πολυδιάστατο νόημά της;

Στα καθεστώτα αυτά όχι μόνο η εθνική, αλλήλ και η ατομική ελευθερία είναι και νομοθετικά θεσμοθετημένη και τυπικά κατοχυρωμένη. Πέρα όμως από την τυπική ελευθερία του πολίτη υπάρχει η ουσιαστική, η εσωτερική, η ηθική ελευθερία του ανθρώπου. Αυτή δεν επιβάλλεται, εμπνέεται. Δεν αγοράζεται έξωθεν, αλλήλ γεννιέται και ανδρώνεται έσωθεν. Δεν είναι προσφορά, είναι κατάκτηση. Μπορεί να την οριοθετεί και να τη θεσμοθετεί ο πολιτικός, αλλήλ την υλοποιεί ο παιδαγωγός. Ο δάσκαλος μέσα στις νεανικές ψυχές θα φυτέψει και θα ποτίσει στάλα-στάλα από το περίσπασμα του νου του και από το υστέρημα της καρδιάς του το ακριβό δένδρο της. Παιδεύοντας και όχι εκπαιδεύοντας, αφού η εκπαίδευση μορφώνει, αλλήλ μόνο η παιδεία διαμορφώνει, αφού η εκπαίδευση οδηγεί

στη γνώση, αλλήλ μόνο η παιδεία στην επίγνωση, αφού η εκπαίδευση μπορεί να είναι για όλους, αλλήλ μόνο η παιδεία για τον καθένα χωριστά, θα οδηγήσει τους νέους ανθρώπους στον ποιοτικό μετασχηματισμό τους, στη βαθειά υπαρξιακή τους αυτογνωμία, στην ηθική τους ελευθερία.

Αυτή η ελευθερία, η ελευθερία του ήθους, είναι η μόνη μορφή ελευθερίας που διαβαθμίζει ποιοτικά τους ελευθερούς ανθρώπους στα φιλελεύθερα καθεστώτα αφού εκεί αύτως ή άλλως όλες οι άλλες ελευθερίες θεωρούνται δεδομένες και αυτονόητες. Αυτή όμως η ηθική ελευθερία ούτε δεδομένη είναι ούτε αυτονόητη, αυτή "θέλει αρετήν και τόλημν", αποτελεί προσωπικό ηθικό άθλημα. Ο βαθμός της είναι ανάλογος με το βαθμό της ελευθεροφροσύνης μας, με την ποιότητα του αγώνα και τη διάρκεια της αγωνίας μας. Από την ελευθερία αυτή "μόνο τον πρώτο στίχο μας χαρίζουν οι θεοί, τους άλλους τους γράφουμε με τον ιδρώτα μας".

Γιατί η φύση στον πνευματικό και ηθικό προικισμό μας φάνηκε φειδωλή. Ανισομερής και ασύμμετρη υπήρξε μέσα μας η κατανομή ανθρώπου και ζώου, γι' αυτό συχνά η φωνή του ανθρώπου νίγεται μέσα μας από την κραυγή του ζώου. Ο άνθρωπος πιο πολύ αθλοθετήθηκε παρά προσφέρθηκε. Γι' αυτό ανέκαθεν τον ψάχναμε με το φανάρι. Η δυνατότητα μόνο της ανθρωπιάς μας δόθηκε. Από την δυνατότητα όμως μέχρι την ικανότητα υπάρχει τόσο απόσταση όσο από τον άνθρωπο μέχρι τον απάνθρωπο. Η ελευθερία μας αυτή δεν εξαρτάται από την εξωτερική επικυριαρχία, αλλήλ από την εσωτερική αυτοκυριαρχία μας. Όχι από το βάρος των δεσμών που επιτάσσουν η τύχη ή η ανάγκη, αλλήλ από την ειδική πνευματική βαρύτητα που αντιτάσσουμε, όχι από το πως ή πόσο μας δεσμεύουν, αλλήλ πως ή πόσο αυτοδεσμευόμαστε. Γι' αυτό δεν είναι λίγοι οι άνθρωποι που αισθάνονται δούλοι μέσα στην ελευθερία τους ή ελευθεροί μέσα στη δουλεία τους.

Ετσι δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο στα φιλελεύθερα καθεστώτα με φιλελεύθερες διαδικασίες να προκρίνεται στο όνομα της ελευθερίας η ανελευθερία που δεν απέχει από τη δου-

λεία, την εθελοδουλεία ακριβέστερα. Η δουλεία και η ειδολολατρεία, η λατρεία του χρυσού μόσχου που λέγεται χρησιμοθηρία, αποτελεί πια για το σύγχρονο άνθρωπο τη δέκατη μούσα του.

Πόσο ελευθερός είναι ο πολίτης των φιλελεύθερων καθεστώτων να αντιδράσει, όταν βλέπει τον κοινωνικό του χώρο να δίνει την εικόνα βιβλικού χωριού, αφού όλα γκρεμίζονται, τον ηθικό χώρο να θυμίζει τοπίο κατακλιτισμού, αφού όλα είναι ρευστά. Και βέβαια λέξεις και αξίες παραχαραγμένες και υποτιμημένες όπως τα πληθωριστικά χαρτονομίσματα οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στη χρεωκοπία των διαπροσωπικών σχέσεων, στον τραγικό επίλογο της ζωής του.

Είναι η ελευθερία είναι όπως ο αέρας. Δεν νοιώθουμε την ανάγκη της παρά μόνο όταν αρχίσει να μας ρείνει. Πριν ενταθούν λοιπόν τα συμπτώματα της πνευματικής ασφυξίας έχουμε χρέος όλοι μας, να θερίσουμε και να περισώσουμε όση πιο πολλή μπορούμε από την πνευματική σοδειά του Ρήγα. Ακόμα και αν δεν μπορούμε στην πεζή εποχή μας να διαθέσουμε τον δικό του δοκιμαστικό ρομαντισμό, ας αποφύγουμε τουλάχιστον του Σάντσο Πάντσο τον αφυδατωμένο ρεαλισμό.

Επειδή δεν πρέπει να "νετάμε στα σύννεφα" δε σημαίνει πως δεν πρέπει και να κοιτάμε προς τον ουρανό. Όταν απλώνουμε τα χέρια για να πιάσουμε ένα αστέρι, θα μας ξεφύγει βέβαια το αστέρι, μα και μεις θα έχουμε αποφύγει να κλείσουμε μέσα τους ένα

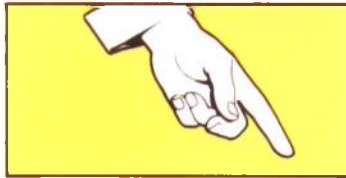
κομμάτι ήλωση. Και αν δεν μπορούμε να συντονίσουμε τον εσωτερικό μας βηματισμό με του Ρήγα τον πνευματικό διασκελισμό, να κάνουμε τον κόσμο μας όπως εκείνος τον οραματίστηκε, όπως ο ποιητής τον τραγούδησε: "όμορφο, ηθικό, αγγελικά ηλισμένο" ας μην τον αφήσουμε τουλάχιστον στανικά ναρκοθετημένο.

Σ' ένα τέτοιο κόσμο και αν ακόμη δεν μπορούμε όπως το θέλουμε να δράσουμε, τουλάχιστον δεν θα έχουμε σοβαρούς λόγους για να αποδράσουμε. Σ' ένα τέτοιο κόσμο τέλος θα μπορούμε σαν τον ποιητή να μονολογούμε "βαρύς ο κόσμος να τον ζήσεις".

Όμως για λίγη περηφάνια τάζεζε". □

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ΞΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ

Από την επίσκεψη
του Βούλγαρου πρεσβευτή.

Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης
με τον Πρεσβευτή του Λιβάνου.

Ο Καναδός Πρεσβευτής
στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης.

Πρόσφατα ο Υπουργός Δημόσιας Τάξεως κ. Στέλιος Παπαθεμελής δέχθηκε επισκέψεις πρέσβων ξένων χωρών, κατά τις οποίες ανταλλάχθηκαν απόψεις αμοιβαίου ενδιαφέροντος. Οι επισκέψεις αυτές εντάσσονται στα πλαίσια της πολιτικής του Υ.Δ.Τ. για την ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΞΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ EUROPOL

Την Τετάρτη 16-2-94 έγιναν στη Χάγη Ολλανδίας τα εγκαίνια του νέου κτιρίου της EUROPOL (Μονάδας Ναρκωτικών) παρουσία των κ.κ. Υπουργού Δικαιοσύνης Ολλανδίας κ. Ballin, του Υπουργού Εσωτερικών Ολλανδίας κ. Evan Thijl, του Δημάρχου Χάγης, του Πρέσβη της Ελλάδας στην Ολλανδία κ. Βαγενά, του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας Αντ/γου Μανόλη Χουρδάκη, καθώς και αντιπροσωπειών της Ελληνικής Αστυνομίας και λοιπών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα εγκαίνια πραγματοποίησε ο Γενικός Γραμματέας του Υ.Δ.Τ. κ. Ευάγγελος Ρογκάκος εκπροσωπώντας τον Πρόεδρο του Συμβουλίου Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υπουργό Δημόσιας Τάξης κ. Στέλιο Παπαθεμελή. Ο κ. Γενικός εκφώνησε βαρυσήμαντο λόγο και παρέδωσε συμβολικά το κλειδί του νεόδμητου κτιρίου της EURO POL στο συντονιστή Διευθυντή της κ. Storbeck.

Σχετικές ομιλίες εκφώνησαν επίσης ο Υπουργός Δικαιοσύνης Ολλανδίας, ο Δήμαρχος Χάγης και ο κ. Storbeck.

Ο κ. Ρογκάκος τόνισε τη μεγάλη σημασία της δημιουργίας της νέας Υπηρεσίας στα πλαίσια της συνεργασίας των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα της Μονάδας Ναρκωτικών της EUROPOL για την καταπολέμηση της μάστιγας του αιώνα.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΓΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Με τον Υφυπουργό Εσωτερικών της Γερμανίας κ. Κούρτ Σέιτερ συναντήθηκαν στις 25-2-1994 ο Υφυπουργός Δημο-

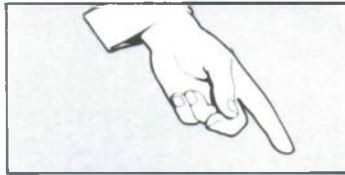
σίας Τάξεως κ. Κώστας Γείτονας και ο Γενικός Γραμματέας κ. Ευάγγελος Ρογκάκος και συζήτησαν θέματα που άπτονται

των αρμοδιοτήτων τους. Η συνάντηση στην οποία συμμετείχαν και οι αρμόδιοι υπηρεσιακοί παράγοντες πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της Ελληνικής Προεδρίας και των διμερών επαφών.

Τα θέματα που συζητήθηκαν, αφορούσαν στην ασφάλεια των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην αντιμετώπιση των κυκλωμάτων διακίνησης ναρκωτικών, στα θέματα λαθρομετανάστευσης, στους πρόσφυγες και στην EUROPOL.

Υπενθυμίζεται ότι η Γερμανία θ' αναλάβει την Προεδρία της Ένωσης τον προσεχή Ιούλιο.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΑΡΧΗΓΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Την Κύπρο επισκέφθηκε πρόσφατα ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας Αντ'γος Μανώλης Χουρδάκης, στα πλαίσια υλοποίησης της συμφωνίας που είχε υπογραφεί από τον Ελληνα Υπουργό Δημόσιας Τάξης Κ. Στέλιο Παπαθεμελή και τον ομόλογό του της Κύπρου, για συνεργασία των Αστυνομιών των δύο Χωρών, σε θέματα Ασφάλειας, πρόληψης και καταστολής του εγκλήματος, καθώς και της εμπορίας Ναρκωτικών.

Από Ελληνικής πλευράς τον κ. Αρχηγό συνόδευσαν, ο καθηγητής Πανεπιστημίου και σύμβουλος του Υπουργού Δημόσιας Τάξης κ. Χριστόδουλος Γιαθουρίδης, ο Αστυνομικός Διευθυντής Νικόλαος Παπαζαφειρίου, ο Αστυνομός Α' Χαράλαμπος Χριστοφάρεϊζης και η Υπαστυνόμος Α' Στυλιανή Κουρούτου.

Σε δεξίωση που έγινε προς τιμήν του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας στο Χίλτον Λευκωσίας, παραβρέθηκαν από πλευράς Κυπριακών Αρχών, ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης κ. Αλέκος Ευαγγέλιου, ο Υφυπουργός παρά τω Προέδρω κ. Κούρος, ο Πρέσβης της Ελλάδας στην Κύπρο κ. Αλέξανδρος Σαν-

δής, ο Αρχηγός της Αστυνομίας της Κύπρου κ. Ανδρέας Ποταμάρης, ο Υπαρχηγός κ. Κων/νος Παπακώστας καθώς και άλλοι επίσημοι.

Σε αντιφώνησή του προς τον Αρχηγό της Κυπριακής Αστυνομίας, ο κ. Χουρδάκης είπε τα εξής:

**Αγαπτιέ Κύριε Αρχηγέ*

Σας εκφράζουμε τις θερμές μας ευχαριστίες, για τη συγκινητική υποδοχή που μας επιφυλάξατε, από τη στιγμή που πατήσαμε τα ιερά χώματα του ακριτικού Ελληνικού νότου.

Η συνεργασία, ανάμεσα στα δύο Ελληνικά Αστυνομικά Σώματα, που άρχισε, ή πιο σωστά, αναθερμάνθηκε με την πρόσφατη επίσκεψη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, κ. Στέλιου Παπαθεμελή, αποκτά σήμερα, με την επίσκεψή μας, πρακτικό περιεχόμενο υλοποίησης και πραγμάτωσης.

Εμείς, Κύριε Αρχηγέ, είμαστε αποφασισμένοι, όχι μόνο να υλοποιήσουμε τη συμφωνία συνεργασίας, όχι μόνο να την εντατικοποιήσουμε αλλή και να την υπερβούμε.

Ηλθε η ώρα, η Ελληνική και η Κυ-

πριακή Αστυνομία, να ακολουθήσουν από κοινού την πορεία, όπως την χάραξε και την επιτάσσει η ιστορία, οι αγώνες και τα πεπρωμένα του Έθνους μας.

Εμείς, θα σταθούμε δίπλα σας, αγαπητοί συνάδελφοι και φίλοι, θα στηρίξουμε, με όλα τα μέσα και τις δυνάμεις μας, τον αγώνα της ηρωϊκής μας Κύπρου, για λευτεριά και δικαίωση.

Με το πνεύμα αυτό, μεταφέρουμε προς όλους σας την αγάπη και τους αγωνιστικούς χαιρετισμούς, της Πολιτικής Ηγεσίας του Υπουργείου μας και όλων των ανδρών και γυναικών που εργάζονται στο χώρο της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η σημερινή μας συνάντηση εδώ είχε σαν αποτέλεσμα να συσφιχθούν περισσότερο οι φυσικοί δεσμοί που υπάρχουν ανάμεσα στις δύο Αστυνομίες.

Και είναι βέβαιο, ότι η σύσφιγξη των δεσμών αλληλεγγύης και αδεϊφικής φιλίας δεν έμεινε σε θεωρητικό επίπεδο. Συναποφασίσθηκε και συμφωνήθηκε απόλυτα, να υλοποιηθεί με συγκεκριμένα μέτρα συνεργασίας στους ποικίλους τομείς αστυνομικού ενδιαφέροντος.

Τέτοιοι τομείς, είναι ιδιαίτερα, η πρόληψη και η καταστολή της εγκληματικότητας, η δίωξη των ναρκωτικών και η πρόληψη και καταστολή του κοινού και του διεθνούς εγκλήματος.

Αυτό θα επιδιώξουμε να το επιτύχουμε με κοινά εκπαιδευτικά και ερευνητικά προγράμματα, με συχνή ανταλλαγή εμπειρογνομώνων και ειδικών επιστημόνων, με συνεχή ροή και ανταλλαγή πληροφοριών - σε κάθε είδους θέματα και ιδιαίτερα σε θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης - με κοινή διοργάνωση Σεμιναρίων, Διαλέξεων κ.λπ. και με κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο.

Σκοπός μας είναι η ανάπτυξη και η προαγωγή της μεταξύ μας εκπαιδευτικής, τεχνολογικής και επιστημονικής συνεργασίας για την εξυπηρέτηση του αμοιβαίου υπηρεσιακού ενδιαφέροντος.

Είμαι βέβαιος ότι η συνεργασία αυτή

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

θα μας δώσει μεγάλες δυνατότητες και ευρύτατες προοπτικές, στα πλαίσια της διαφύλαξης της έννομης τάξης.

Ιδιαίτερα για την Κύπρο, όπου, όπως είναι φανερό, η Αστυνομία διαδραματίζει έναν, όχι μόνο κοινωνικό αλλά και εξαιρετικά ευαίσθητο εθνικό ρόλο, η συνεργασία που αποφασίσθηκε θα ενισχύσει ουσιαστικότερα τον αγώνα του Κυπριακού λαού, για ελευθερία και ολόκληρου του Ελληνικού λαού για εθνική υπερηφάνεια και αξιοπρέπεια.

Η προσπάθεια αυτή απαιτεί ηεπτούς και κατάλληλους χειρισμούς και, προ πάντων, καθημερινή υπομονή και επιμονή.

Παράλληλα με τους αγώνες της εθνικής έξαρσης, υπάρχουν άπειρες στιγμές της καθημερινής ζωής, κατά τις οποίες ο αστυνομικός πρέπει να δίνει συνεχώς το παρόν, ως βασικός παράγοντας της κοινωνικής ζωής και της εξασφάλισης της έννομης τάξης.

Η Κύπρος μας, που βρίσκεται στον προθάλαμο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει πολλή να ωφεληθεί από την προβολή, στο διεθνές προσκήνιο της εικόνας ενός ευνομούμενου και πολιτισμένου Κράτους, την οποία πράγματι έχει. Στον

τομέα αυτόν η Ελληνική Αστυνομία θα εργασθεί με όλες τις δυνάμεις για την ενίσχυση και προβολή της εικόνας αυτής και θα συμβάλει έτσι στην πραγμάτωση των Εθνικών επιδιώξεων του αδεήφου Κυπριακού λαού.

Όμως η Κυπριακή Αστυνομία έχει ήδη τις περγαμνές της. Είναι γνωστή για την άρτια οργάνωση, εκπαίδευση και αποτελεσματικότητα, όχι μόνο στην αντιμετώπιση του κοινού εγκλήματος αλλά και στην ουσιαστική συμβολή της κατά την αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων της κοινωνικής και εθνικής ζωής.

Συνεπώς, δεν ήρθαμε εδώ για να σας διδάξουμε. Είμαστε, απεναντίας, βέβαιοι ότι και εμείς θα έχουμε πάρα πολλά να ωφεληθούμε από την πείρα, τη γνώση και τη βοήθηση της Κυπριακής Αστυνομίας.

Πάνω όμως απ' όλα, εκείνο που ωφελείται, όποιος έρχεται σε επαφή με την Κύπρο, είναι να παραδειγματίζεται από το υψηλό αγωνιστικό φρόνημα του Κυπριακού λαού, από τους καθημερινούς του αγώνες να διαφυλάσσει ελεύθερη αυτή την ακρόπολη, αυτό το φάρο του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού, που υπήρξε πά-

ντοτε η Κύπρος, στη μακράν ιστορία της.

Ο Κυπριακός λαός έχει αγωνισθεί επί χιλιετίες για να κρατήσει τον Ελληνικό του χαρακτήρα. Ο πνευματικός και ο θητικός του πολιτισμός βυθίζει τις ρίζες του στους απώτατους αιώνες της προϊστορίας. Τα μνημεία λόγου και τέχνης του Κυπριακού Ελληνισμού συνιστούν μέχρι σήμερα μια μακράν παράδοση πνευματικής ζωότητας. Η ακμαία εθνική του συνείδηση είναι αντιπαθής και συνέχεια της πνευματικής ζωής του Ελληνισμού.

Στην πρωική μας Κύπρο χτυπά η καρδιά της Ελλάδας και όλοι εμείς ερχόμαστε να αφουγκρασθούμε τον παλμό της και έτσι να νοιώσουμε και να μάθουμε πολλά. Και θα είμαστε αντάξιοι του καλέσματος της Κύπρου, αν αφιερωθούμε, με όλες μας τις δυνάμεις, στην πραγματοποίηση των στόχων και των σκοπών που προωθήσαμε στην πρωινή μας συνάντηση.

Ας πούμε στην υγεία της Κυπριακής Ελευθερίας.

Σας ευχαριστώ.*

ΔΡΑΜΑ

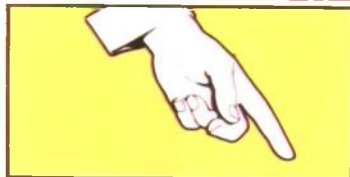
Μέσα σε κλίμα έντονης συγκινησιακής φόρτισης, παραδόθηκε από τον Αστυνομικό Διευθυντή Δράμας Γεώργιο Μπαϊραμάκη βιβλιάριο καταθέσεων του ποσού των 2.608.119 δραχμών, στη χήρα του αποβιώσαντος Ασ/κα ΡΑΦΑΗΛΙΔΗ Σπυρίδωνα, παρουσία και των τριών ανηλίκων παιδιών της.

Το ποσό αυτό συγκεντρώθηκε από προαιρετικές συνεισφορές του προσωπικού των Αστυνομικών Διευθύνσεων των Επιθεωρήσεων Αστυνομίας Κεντρικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.

Με την ευκαιρία αυτή εκφράσθηκε για μια ακόμη φορά η συμπάραση όλων των συναδέλφων τόσο στην ίδια όσο και στα ανήλικα παιδιά της. Από τη χήρα του αποβιώσαντος εκφράσθηκαν θερμές ευχαριστίες.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Ο Διευθυντής της Τροχαίας Αττικής κ. Ιωάννης Τακάκης με τους καλύτερους Τροχονόμους της Τροχαίας Αττικής για το έτος 1993 και με τους αποχωρούντες αστυνομικούς της Τροχαίας.

Στιγμιότυπο από τον Αγιασμό, κατά την έναρξη μαθημάτων των τμημάτων ξένων γλωσσών.

2η αγωνιστική του 1ου πρωταθλήματος αστυνομικών υπηρεσιών λεκανοπεδίου Αττικής και η ομάδα της Υπηρεσίας Ασφαλείας Προέδρου Δημοκρατίας αντιμετώπισε την ομάδα της Τροχαίας Αττικής. ο αποτέλεσμα 6 - 2 υπέρ της πρώτης.

ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ

ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΚΑΙ ΘΑ ΠΕΘΑΝΩ ΕΛΛΗΝΙΔΑ!

...Στις 4 το πρωί της 12 Ιουνίου 1967, χτύπησε το τηλέφωνο. Ήταν ένας δημοσιογράφος της *Daily Telegraph*, από την Αγγλία. Ο Ντασέν έλειπε από το ξενοδοχείο, ήμουνα μόνη. Πώς σας φαίνεται κα Μερκούρη, μου είπε, που δεν είσαστε πια Ελληνίδα: Με τα λίγα Αγγλικά που γνώριζα, απάντησα το γνωστό: Γεννήθηκα Ελληνίδα και θα πεθάνω Ελληνίδα, ο Παττακός γεννήθηκε φασίστας και θα πεθάνει φασίστας!

Χρειάστηκαν ώρες για να κοπάσει ο θυμός μου. Και ξαφνικά κατάλαβα πως οι συνταγματάρχες είχαν κάνει γκάφα, τους επιτίθονταν και τους γελοιοποιούσαν από όλες τις μεριές. Δυο μέρες αργότερα, τα μαγαζιά της Νέας Υόρκης πουλούσαν κονκάρδες με το σλόγκαν: Η Μελίνα είναι Ελληνίδα. Το σλόγκό μου αναφερόταν παντού...

Γεννήθηκε στις 18 Οκτωβρίου του 1920 στην Αθήνα. Σπούδασε στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου, απ' όπου αποφοίτησε το 1944.

Το 1949, κάνει την πρώτη της πρωταγωνιστική εμφάνιση, στο Θέατρο Τέχνης του Κάρολου Κουν, με το έργο του Τέννεσι Ουίλιαμς "Λεωφορείο ο Πόθος".

Το 1951, πηγαίνει στο Παρίσι, εγκαινιάζοντας τη διεθνή της καριέρα.

Το 1953, βραβεύεται με το έπαθλο "Μαρίκας Κοτοπούλη".

Το 1955, ερμηνεύει τη "Στέλλα" του Μιχάλη Κακογιάννη και καταξιώνεται διεθνώς.

Το 1957, γνωρίζει το Ζιή Ντασέν και γυρίζουν το φιλήμ "Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται".

Το 1960, κερδίζει το Βραβείο Ερμηνείας στο Φεστιβάλ Καννών, για το ρόλο της στην ταινία "Ποτέ την Κυριακή".

Το 1966, παντρεύεται το Ζιή Ντασέν.

Το 1967, μετά το πραξικόπημα, αυτοεξορίζεται και κάνει το δικό της αγώνα κατά της χούντας, στρατεύοντας το ταλέντο και το όνομά της.

Οι δικτάτορες της αφαιρούν την ελληνική ιθαγένεια. Η Μελίνα τους απαντά περήφανα: "Γεννήθηκα Ελληνίδα, θα πεθάνω Ελληνίδα".

Το 1974, επιστρέφει οριστικά στην Ελλάδα και ασχολείται με την πολιτική.

Κάνει έκτακτες εμφανίσεις στο θέατρο, με τη "Μήδεια" του Ευριπίδη, την "Όπερα της Πεντάρας" του Μπρεχτ, το "Γλυκό πουλί της Νιότης" του Τέννεσι Ουίλιαμς και την "Ορέστεια" του Αισχύλου.

Το 1977, εκλέγεται για πρώτη φορά Βουλευτής Πειραιά και έκτοτε επανεκλέγεται συνεχώς.

Το 1981, ορκίζεται Υπουργός Πολιτισμού και ξεκινάει ένα μεγάλο αγώνα για την επιστροφή των "Μαρμάρων" του Παρθενώνα.

Το 1990, εκλέγεται δημοτική σύμβουλος Αθήνας.

Τον Οκτώβριο του 1993, επιστρέφει στο Υπουργείο Πολιτισμού.

Πεθαίνει στις 6 Μαρτίου 1994, στο Νοσοκομείο Memorial της Νέας Υόρκης, χτυπημένη από την επάρατο νόσο.

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

της Μελίνας Μερκούρη

Χαίρομαι που η σημερινή ιστορική συνάντηση των γυναικών της Ευρώπης πραγματοποιείται στην Αθήνα, την πόλη που από παλιά προστάτιζε μια σοφία και δίκαιη θηλυκή θεότητα, η Αθηνά. Ήταν, όμως, τόση η σοφία της, που μόνο ένας εγκέφαλος αρσενικού Θεού -τον Δία- μπορούσε να γεννήσει! Ένας άλλος θρησκευτικός μύθος μας είπε πως η γυναίκα πλάστηκε από τα πλευρά του άντρα - η γυναίκα που ίδια γεννάει και δίνει ζωή και στο αρσενικό αλλά και στο θηλυκό... Τι προσβολή!

Τίποτε δεν μπορεί να απεικονίσει καλύτερα από τους μύθους το μέγεθος της υποτίμησης του γυναικείου φύλου σε όλη τη διάρκεια της ιστορικής διαδρομής της ανθρωπότητας. Αυτή την υποτίμηση, που βιώνει κάθε γυναίκα από τη στιγμή που γεννιέται, αντιμετωπίσα κι εγώ στη δική μου προσωπική διαδρομή, ως το πιο σοβαρό εμπόδιο. Υποτίμηση, αμφισβήτηση, καχυποψία και προκατάληψη: σε αυτές τις λέξεις συμπεριλαμβάνεται η δική μου εμπειρία ως γυναίκα καλλιτέχνης και πολιτικός.

Προερχόμενη από μια οικογένεια πολιτικών, ξεκίνησα την καριέρα μου μέσα στις δύσκολες συνθήκες της μεταπολεμικής περιόδου και σε ένα επαγγελματικό χώρο, ιδιαίτερα σκληρό και

ανταγωνιστικό. Με πίκρα και απογοήτευση διαπίστωνα συχνά πως η επιτυχία στον καλλιτεχνικό χώρο περνούσε μέσα από την αποδοχή του αντρικού συστήματος αξιών, αν όχι μέσα από τις αρσενικές επιθυμίες.

Υποτίμηση, αμφισβήτηση αλλά και υπερεκμετάλληση των γυναικών. Ως πολιτικός και Υπουργός Πολιτισμού στο διάστημα 1981-89, πάλεψα σκληρά για να αντιμετωπίσω και πάλι τη διάχυτη αμφισβήτηση και υποτίμηση των ικανοτήτων και των δημιουργικών μου δυνάμεων. Είχα και πάλι να δώσω μάχη για να αποδείξω ότι μπορούσα να είμαι μια αποτελεσματική και επιτυχημένη Υπουργός Πολιτισμού. Ως γυναίκα πολιτικός, νομίζω ότι ακολούθησα ένα διαφορετικό, ένα θηλυκό στυλ εξουσίας, που κυρίως εκφραζόταν με το να μην είναι ποτέ εξουσιαστική η δύναμη που είχα. Όμως, θέλω να σας ομολογήσω τη βαθύτερη πεποίθησή μου για τις γυναίκες σε θέσεις ισχύος: πιστεύω ότι η πρόοδος που κάναμε είναι μεγάλη, πολύ μεγάλη μάλιστα. Γιατί; Επειδή ήρθαμε από πολύ μακριά τόσο γρήγορα.

Από την αρχή της οργανωμένης κοινωνικής ζωής, η δύναμη βρίσκεται στα χέρια των ανδρών. Εκτός από σπάνιες εξαιρέσεις,

είναι μόνο στο δεύτερο μισό του αιώνα μας που επιτράπηκε στις γυναίκες να λάβουν μέρος στον αγώνα δρόμου. Και σ' αυτό το τόσο σύντομο διάστημα, είδαμε γυναίκες να γίνονται υπουργοί, πρωθυπουργοί, πρόεδροι, επίτροποι.

Είμαστε εκτός αγώνος. Κι όμως τώρα κοιτάξτε! Και επιτρέψτε μου να χρησιμοποιήσω ένα συμβολισμό από τον κόσμο των αθλητών: σήμερα, στον αγώνα δρόμου 100 μέτρων ο άνδρας τρέχει μονάχα ένα δευτερόλεπτο πιο γρήγορα από τη γυναίκα. Τους φτάνουμε. Και, ίσως, και το πιο σημαντικό, δέστε πόσες περισσότερες γυναίκες λαμβάνουν μέρος σε αγώνες δρόμου αντοχής.

Με υπερηφάνεια χαιρετίζουμε το γεγονός ότι για δύο συνεχή χρόνια, δύο γυναίκες, το 1991 η Λουνγκ Σαν Σου Κι και το 1992 η Ριγκομπέρτα Μπέντισον, βραβεύτηκαν με το Νόμπελ Ειρήνης και χαιρετίζουμε την Ναντίν Γκόρντιμερ που αφιέρωσε τη

ζωή και την πένα της στους αγώνες για τα δικαιώματα των γυναικών και τα δικαιώματα των αντρών. "Le Droits de l' Homme" σε "Δικαιώματα των ανδρών και των γυναικών". Ναι, πιστεύω ότι πάμε καλά. Αλλά όχι όσο καλά θά έπρεπε.

Ξέρω ότι απευθύνομαι εδώ στη γυναίκα με συνείδηση, εκείνη που έκανε το βήμα μπροστά, που σε ένα δευτερόλεπτο αυθόρμητης διαμαρτυρίας ανακάλυψε την προσωπικότητά της, που είπε στον εαυτό της "υπάρχω, άρα μπορώ" και βρήκε την πραγματική της ψυχή και μεταμορφώθηκε σε στρατευμένο ανεκτίμητο πολίτη.

Οι άλλες γυναίκες που δεν συνειδητοποίησαν την αληθινή τους αξία, που αποδέχτηκαν την εξωφρενική θεωρία ότι ζουν σε ένα κόσμο αντρών, έμειναν πίσω. Και εδώ πρέπει να παραδεχτούμε τις δικές μας ευθύνες. Μερικές από μας έχουν προχωρήσει, έχουν σταματήσει να απλώνουν το χέρι σε όσες έχουν μείνει πίσω, στις στερημένες, στις γυναίκες χωρίς μόρφωση. Κι εμείς εδώ θέτουμε το ερώτημα: ποιοί είναι οι φραγμοί που εμποδίζουν τις γυναίκες από το να καταλαμβάνουν θέσεις στα κέντρα αποφάσεων; Τούτη η ερώτηση προέρχεται από γυναίκες που έχουν πλησιάσει θέσεις εξουσίας. Αλλά "ως εδώ, όχι όμως παραπέρα".

Είναι στο χώρο των πολιτικών κομμάτων, όπου οι γυναίκες καταλαμβάνουν πολιτικές θέσεις και όπου συνήθως οι θέσεις - κλειδιά καθορίζονται και μοιράζονται από άνδρες. Και εδώ πρέπει να αναζητήσουμε και πάλι τις ευθύνες μας. Γιατί μόλις ενταχθούμε στο κατεστημένο, μας απορροφούν τα χρώματα και οι ρυθμοί των κομμάτων μας και χάνουμε ένα μέρος της μαχητικότητάς μας που μας είχε φέρει ως εκεί. Και τότε αφήνουμε να μας οδηγήσουν και παύουμε να οδηγούμε.

Και τώρα θέλω να στρέψω την προσοχή σε αυτή την Ευρώπη που τώρα οργανώνεται. Πόσες γυναίκες έχουν γίνει Ευρωβουλευτές; Είναι ντροπή μας και ντροπή όλων. Λιγότερο από ελάχιστα. Να ένα επείγον θέμα στην πολιτική ατζέντα των γυναικών.

Στην αρχή της ομιλίας μου αναφέρθηκα με κάποια ασέβεια για το πλεονό του Αδάμ. Συγχωρήστε μου κι άλλη μια αναίδεια. Πιστεύω, όταν αυτό το πρώτο σώμα, αυτή η πρώτη γυναίκα δάγκωσε τον απαγορευμένο καρπό έκανε καλό. Γιατί ο Θεός είπε: "Τώρα τα μάτια σας άνοιξαν, τώρα ξέρετε τη διαφορά ανάμεσα στο καλό και το κακό. Τώρα ξέρετε ότι είστε γυμνοί".

Ποτέ μου δεν κατάλαβα γιατί έπρεπε να είμαστε τόσο ανόητες που να μην ξέρουμε ότι είμαστε γυνές. Τώρα πια είμαστε ντυμένες. Και στην πολιτική αρένα αποκτάμε όλο και περισσότερα όπλα. Μαθαίνουμε και μαθαίνουν τη δύναμή μας. Αυτό είναι καλό. Πολύ καλό.

Σας ευχαριστώ που ήρθατε στην Αθήνα. Είμαστε περήφανες για σας. Είμαστε περήφανες γι' αυτά που πετύχατε. Είμαστε περήφανες για το όνομά σας. Και το όνομά μας είναι γυναίκα. Εμπρός λοιπόν γυναίκες. Με σύνεση και πάθος θα νικήσουμε. Η νίκη είναι γένους θηλυκού.

(Από το συνέδριο "Γυναίκες στην εξουσία", Αθήνα 5/11/92)

Συνηθίζεται να λέγεται, όποτε πεθαίνει κάποια σημαντική προσωπικότητα, πως ο τόπος έγινε πιο φτωχός. Στην περίπτωση της Μελίνας, όμως, η έκφραση αυτή είναι κάτι παραπάνω από σχήμα λόγου. Είναι μια εικόνα της πραγματικότητας και της σύγχρονης Ελλάδας. Που έχασε όχι μόνο μια υπουργό ή μια κορυφαία ηθοποιό, αλλά μια μορφή που πολέμησε τόσο για τον πολιτισμό, ώστε έφτασε να ταυτιστεί μαζί του, να δώσει πρόσωπο -ακόμα και με τα αναπόφευκτα λάθη- σ' αυτό το ασαφές και αόριστο που ονομάζουμε σύγχρονη πολιτιστική ζωή του τόπου.

Εκείνο, όμως, που περισσότερο ίσως αξίζει να επισημανθεί, είναι η ασίγηστη ορμή που είχε στην υλοποίηση του οράματος για ένα πλουσιότερο και ουσιαστικότερο πολιτισμό ανάμεσα στους συνανθρώπους της. Πολιτισμό, με την ευρύτερη σημασία του όρου, με τη σημασία που αφορά πια όχι μόνο τις τέχνες, μα τη βελτίωση του ίδιου του ανθρώπινου είδους.

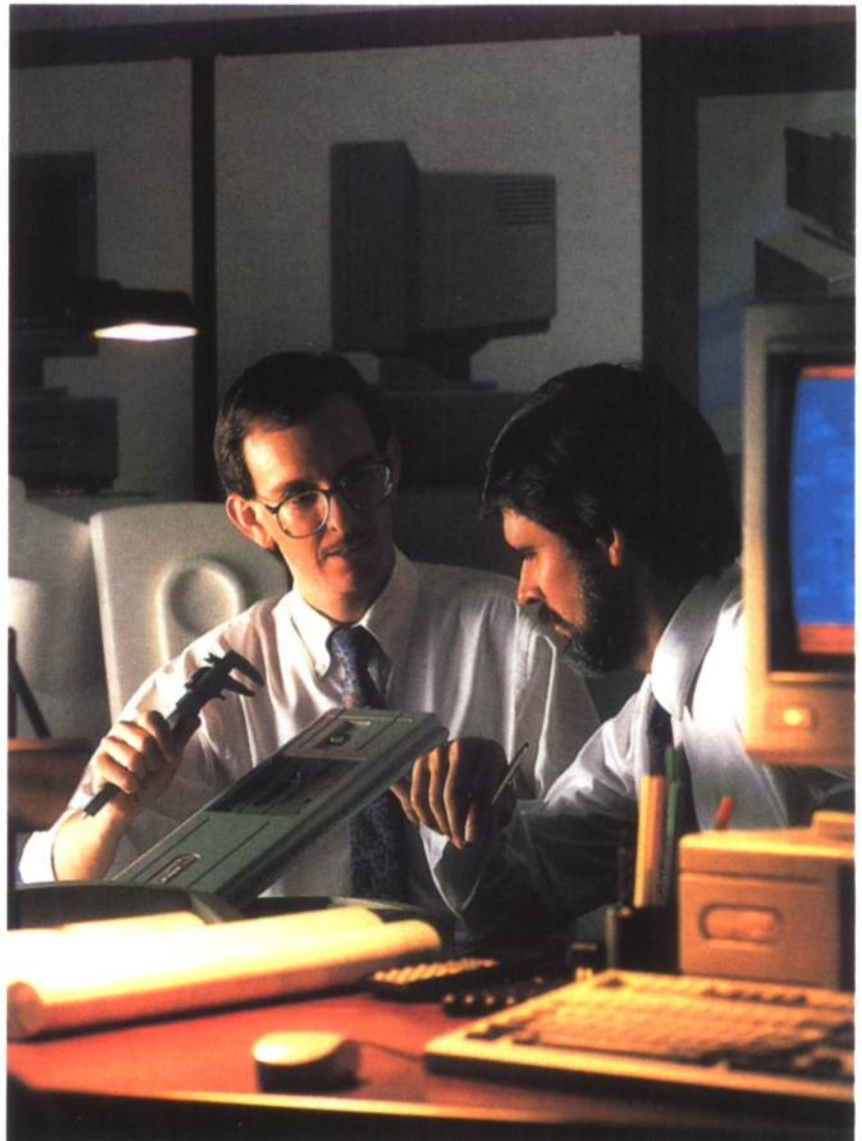
Η ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ*

"Εχουμε απαλλαγεί από την απαρχαιωμένη πίστη
ότι το σύνολο των φαινομένων του πολιτισμού
μπορεί να εξαχθεί ως προϊόν ή ως λειτουργία "υλικών" καταστάσεων συμφερόντων.
Ωστόσο πιστεύουμε ότι η ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων και των γεγονότων του πολιτισμού
-από την ειδική άποψη του οικονομικού προσδιορισμού και της σπουδαιότητάς τους-
ήταν μια επιστημονική αρχή δημιουργικής γονιμότητας και
-με προσεκτική εφαρμογή και χωρίς δογματικές δεσμεύσεις-
πρόκειται να παραμείνει τέτοια όλο το δυνάμενο να προβλεφθεί χρόνο.
Η λεγόμενη "υλιστική" αντίληψη της ιστορίας, ως "κοσμοθεωρίας"
ή ως κοινός παρονομαστής αιτιακής εξήγησης της ιστορικής πραγματικότητας,
πρέπει να αποκρουσθεί με τον κατηγορηματικότερο τρόπο".

Max Weber, GAZWL, 166

Οι βεμπεριανές προτάσεις πάνω στο
πρόβλημα της σχέσης ανάμεσα στη θεωρία
και την πράξη, μπορούν να συνοψισθούν ως
εξής: 1) η θεωρία δεν μπορεί να βοηθήσει
σε τίποτε για την επιλογή ανάμεσα στις ύψι-
στες αξίες, 2) η θεωρία μπορεί να χρησι-
μεύσει στην πράξη, εφ' όσον είναι σε θέση
να αναλύσει τις αξιολογήσεις, οι οποίες κα-
θορίζουν το νόημα των πρακτικών αποφά-
σεων, και παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις
για τη διάγνωση της πραγματικότητας.

Κατά τη βεμπεριανή άποψη, δεν είναι
μόνον η θεωρία των εμπειρικών επιστημών
που μπορεί να οδηγήσει στη διάγνωση του
συνόλου της πραγματικότητας, αλλά εξ ί-
σου και η κοινωνική φιλοσοφία, εφόσον α-
ναλύει τις σημασίες των πρακτικών αξι-
ολογήσεων. Η εμπειρική επιστήμη, όπως η
κοινωνιολογία, δεν μπορεί σε τίποτε να
βοηθήσει για την επιλογή κάποιας πρα-
κτικής αξίας, γιατί υπάρχει "αγεφύρωτη δια-
φορά" ανάμεσα στην εμπειρική αλήθεια και
στην απόφαση για την πρακτική δραστηριό-
τητα. Η εμπειρική αλήθεια αφορά συγκεκρι-
μένα γεγονότα και την πραγματική αιτιακή
πορεία τους στο παρελθόν ή στο μέλλον
ως αναμενόμενα, ενώ οι αποφάσεις για τις
πρακτικές δραστηριότητες προσανατολίζο-
νται στο δέον γενέσθαι, για το οποίο δεν εί-
ναι αναγκαίο να συμφωνεί η παρούσα ή η
μελλοντική πραγματικότητα. Δεν μπο-
ρούμε, λοιπόν, να διδαχθούμε το νόημα
του κόσμου ούτε ακόμα και από το πόρισμα,
στο οποίο κατέληξε η πιο τέλεια έρευνα. Α-
πεναντίας οφείλουμε εμείς οι ίδιοι να είμα-
στε σε θέση να δημιουργήσουμε αυτό το
νόημα. Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι οι
"κοσμοθεωρίες" δεν μπορούν ποτέ να είναι

το προϊόν μιας προχωρημένης εμπειρικής γνώσης και ότι τα ύψιστα ιδεώδη τα οποία μας κινούν ισχυρότατα, διαμορφώνονται πάντοτε -για κάθε εποχή- στον αγώνα με άλλα ιδεώδη, τα οποία είναι για τους άλλους το ίδιο ιερό, όσο είναι τα δικά μας για μας.

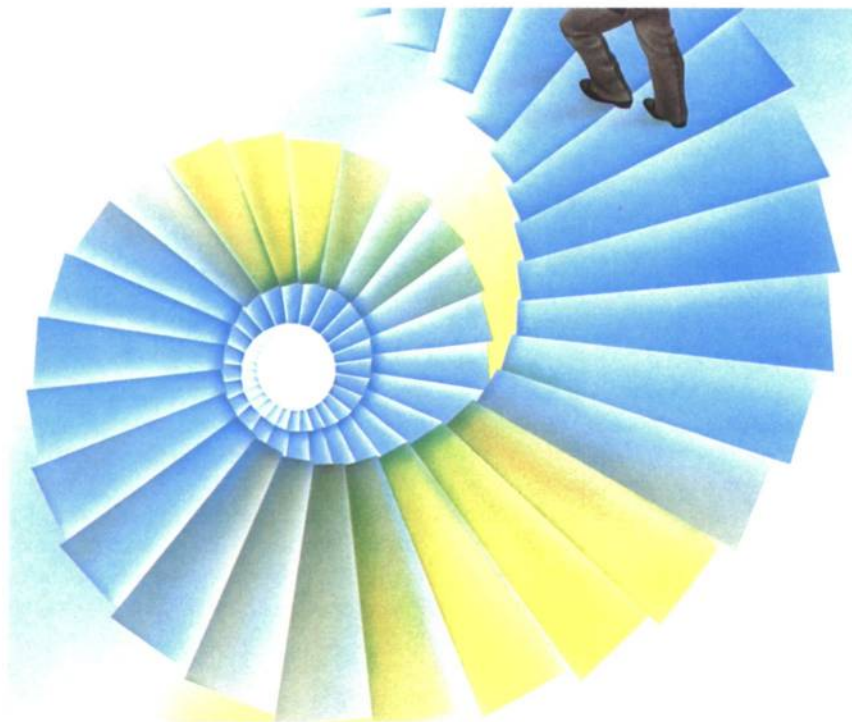
Ο πρακτικός άνθρωπος μπορεί υποκειμενικά σε κάθε περίπτωση να θεωρεί υποχρέωσή του να μεσοβαρεί ανάμεσα στις υπάρχουσες αντιθέσεις γνώμων παρά να παίρνει θέση υπέρ μιας από αυτές. Ωστόσο αυτό δεν έχει απολύτως καμία σχέση με την επιστημονική "αντικειμενικότητα". Η "μέση οδός" δεν αποτελεί ούτε κατά μια τρίχα επιστημονική αλήθεια. Τίποτε, μακροχρόνια, δεν βλάπτει χειρότερα το συμφέρον της επιστήμης από εκείνες τις καταστάσεις, στις οποίες δεν θέλει να δει κανείς τα δυσάρεστα γεγονότα και την πραγματικότητα της ζωής σε όλη τη σκληρότητά τους. Η ικανότητα να διακρίνουμε ανάμεσα στην εμπει-

ακόμη και από ένα Κινέζο ή -για να το πούμε ορθότερα- οφείλει οπωσδήποτε να προσαθεί να πραγματοποιήσει αυτό το σκοπό, ο οποίος ίσως δεν μπορεί πλήρως να πραγματοποιηθεί εξαιτίας της ανεπαρκούς υλικού. Ακόμη, είναι αλήθεια ότι η λογική ανάληψη του περιεχομένου ενός ιδεώδους και των υψίστων αξιωμάτων του καθώς και η κατάδειξη των συνεπειών, οι οποίες λογικά και πρακτικά προκύπτουν από την επιδίωξη του ιδεώδους, πρέπει να ισχύει ακόμα για ένα Κινέζο, εφόσον θεωρηθεί ότι πραγματοποιήθηκε. Ταυτόχρονα, μπορεί στον Κινέζο να λείπει η "αίσθηση" των δικών μας ηθικών προταγών και ακόμη μπορεί να αρνείται -και ασφαλή συχνά αρνείται- το ίδιο το ιδεώδες καθώς και τις συγκεκριμένες αξιολογήσεις που απορρέουν απ' αυτό, χωρίς για το λόγο αυτό να αρνείται διόλου την επιστημονική αξία που έχει εκείνη η διανοητική ανάληψη.

στη λογική ανάληψη των εμπειρικών δεδομένων, για να επιχειρήσουν να ερμηνεύσουν μεταφυσικά τον κόσμο, δεν θα μπορούσαν να εκπληρώσουν καμιά αποστολή στην υπηρεσία της γνώσης, εξαιτίας αυτού του μεταφυσικού χαρακτήρα τους. Υπάρχει, όμως, μια αρχή, την οποία πρέπει σταθερά να τηρούμε εφόσον ασχολούμαστε με την επιστήμη: να αναζητούμε σταθερά την αλήθεια, η οποία -για να μείνουμε στο παράδειγμά μας- αξιώνει και για τον Κινέζο την ισχύ μιας νοητικής τακτοποίησης της εμπειρικής πραγματικότητας.

Βέβαια, δεν μπορούμε μια για πάντα να απαγορεύσουμε στους εαυτούς μας τη δυνατότητα να εκφράσουμε με αξιολογικές κρίσεις τα ιδεώδη τα οποία τους εμψυχώνουν. Ωστόσο, απ' αυτό προκύπτουν για μας δύο σπουδαίες υποχρεώσεις: α) κατ' αρχάς, οφείλουμε σε κάθε στιγμή να συνειδητοποιούμε ακριβώς ποια είναι τα αξιολογικά κριτήρια, με τα οποία εκτιμάται η πραγματικότητα και από τα οποία προκύπτει η αξιολογική κρίση. Εάν αυτή η υποχρέωση τηρηθεί αυστηρά, τότε η πρακτική εκτίμηση μπορεί όχι μόνο να μη βλάψει το καθαρό επιστημονικό ενδιαφέρον, αλλά και να ωφεληθεί άμεσα και μάλιστα να επιβληθεί. β) ακόμα, οφείλουμε πάντοτε να κάνουμε σαφές πότε και σε ποιες περιπτώσεις παύει να μιλάει ο σκεπτόμενος ερευνητής κι αρχίζει να μιλάει ο άνθρωπος που θέλει να δράσει. Με άλλες λέξεις, οφείλουμε πάντοτε να κάνουμε σαφές πότε τα επιχειρήματά μας απευθύνονται στο νου και πότε στο αίσθημα. Η σταθερή ανάμιξη της επιστημονικής έρευνας των γεγονότων με τις αξιολογικές σκέψεις είναι ακόμη μια από τις πιο διαδεδομένες αλήθειες και τις πιο βλαβερές ιδιότητες της εργασίας της κοινωνιολογίας.

Η κοινωνική επιστήμη είναι μια επιστήμη της πραγματικότητας. Επιδιώκουμε να κατανοήσουμε την ιδιομορφία της πραγματικότητας της ζωής, η οποία μας περιβάλλει και στην οποία βρισκόμαστε. Έχουμε σκοπό να κατανοήσουμε αφ' ενός τη σχέση και τη σημασία των διαφόρων φαινομένων του πολιτισμού, όπως έχουν σήμερα διαμορφωθεί, και αφ' ετέρου τις αιτίες, οι οποίες ιστορικά προκάλεσαν τα γεγονότα έτσι και όχι αλλιώς. Τώρα, εφ' όσον προσπαθούμε να συνειδητοποιήσουμε τον τρόπο με τον οποίο η ζωή άμεσα προβάλλει απέναντί μας, μας προσφέρεται μια απόλυτα άπειρη πολλαπλότητα από γεγονότα, τα οποία παρουσιάζονται και εξαφανίζονται διαδοχικά και παράλληλα "εντός" μας και "έξω" μας. Και αυτή η απόλυτα άπειρη πολλαπλότητα

ρική γνώση και στην αξιολογική κρίση, καθώς και η εκπλήρωση του επιστημονικού καθήκοντος να βλέπουμε την αλήθεια των γεγονότων, όσο και το πρακτικό χρέος μας να υποστηρίζουμε τα δικά μας ιδεώδη, συνιστούν το πρόγραμμα, το οποίο πρέπει να εφαρμόσουμε με τη μεγαλύτερη δυνατή σταθερότητα.

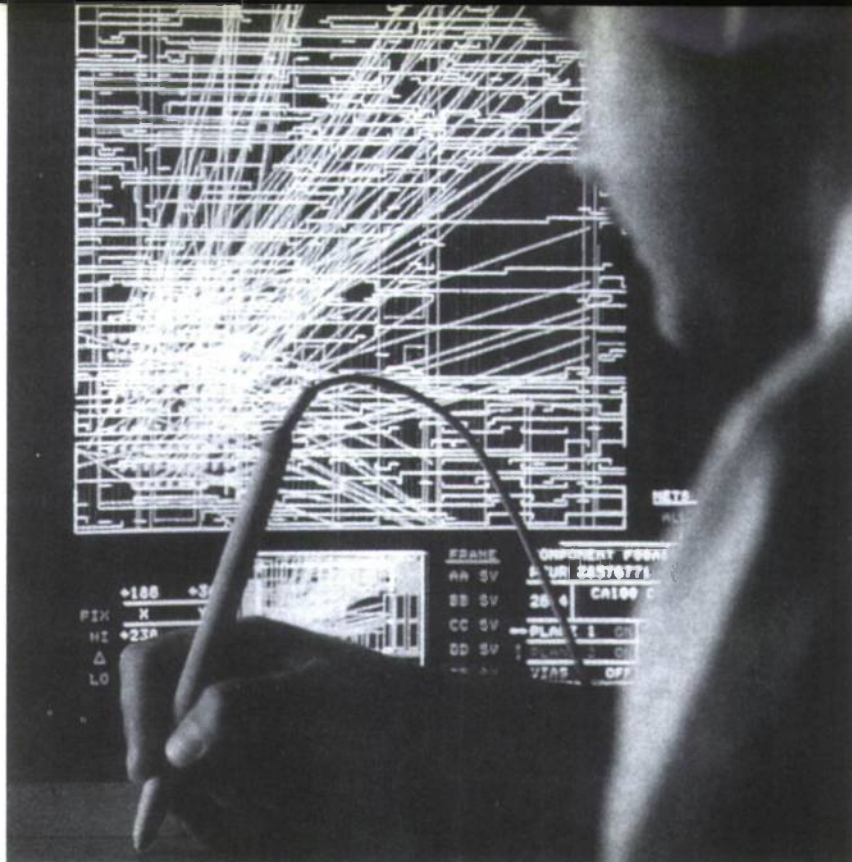
Ήταν -και εξακολουθεί να είναι- αλήθεια ότι στην περιοχή των κοινωνικών επιστημών μια μεθοδολογικά ορθή επιστημονική απόδειξη, εάν θέλει να πραγματοποιήσει το σκοπό της, πρέπει ν' αναγνωριστεί ως ορθή

Ασφαλή δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τις συνεχώς και αναπόφευκτα επαναλαμβανόμενες προσπάθειες να καθορισθεί με σαφήνεια το νόημα της ζωής του πολιτισμού. Απεναντίας, οι προσπάθειες αυτές ανήκουν μάλιστα στα σπουδαιότερα επιτεύγματα αυτής ακριβώς της ζωής του πολιτισμού και -κατά τις περιστάσεις- στις ισχυρότερες προωθητικές δυνάμεις του. Μάλιστα, ακόμα περισσότερο, δεν πρέπει να υπάρχει απολύτως καμιά προκατάληψη, η οποία να υποστηρίζει ότι σκέψεις για τη ζωή του πολιτισμού που δεν στηρίζονται

παρμένει εντελώς αμείωτη σε ένταση, ακόμα και όταν συγκεντρώνουμε την προσοχή μας σ' ένα μοναδικό αντικείμενο, μόλις δηλαδή προσπαθήσουμε σοβαρά μόνο να περιγράψουμε εξαντλητικά όλη τα ατομικά συστατικά στοιχεία αυτού του "μοναδικού" γεγονότος, για να μην πούμε τίποτε αν θελήσουμε να συλλήβουμε τον αιτιώδη προσδιορισμό του.

Κάθε λογική γνώση της άπειρης πραγματικότητας από το πεπερασμένο ανθρώπινο πνεύμα στηρίζεται συνεπώς στη σωτηρή προϋπόθεση ότι, εκάστοτε, μόνο ένα πεπερασμένο τμήμα της πραγματικότητας αυτής μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο της επιστημονικής γνώσης και ότι μόνον αυτό το τμήμα είναι "ουσιαστικό" με την έννοια ότι αξίζει να γνωσθεί. Επομένως, το ιδεώδες το οποίο επιδιώκουν όλες οι επιστήμες, και το οποίο θα έπρεπε να επιδιώκουν ακόμα και στο μακρινό μέλλον, είναι σύστημα προτάσεων, από το οποίο θα μπορούσε να εξαχθεί η πραγματικότητα. Αναμφίβολη, λοιπόν, αφετηρία του κοινωνικο-επιστημονικού ενδιαφέροντος είναι η πραγματική, δηλαδή η ατομική διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής του πολιτισμού, που μας περιβάλλει στις καθολικές σχέσεις της, οι οποίες δεν είναι φυσικά για το λόγο αυτό λιγότερο ατομικά διαμορφωμένες. Επίσης, είναι αυτονόητο ότι η ζωή του εν λόγω πολιτισμού προκύπτει στην εξέλιξη της πάλης από άλλες, ατομικά διαμορφωμένες καταστάσεις του πολιτισμού.

Ο αριθμός και το είδος των αιτίων, τα οποία προσδιόρισαν ένα οποιοδήποτε ατομικό γεγονός, είναι πάντοτε άπειρα και δεν υπάρχει κανένα χαρακτηριστικό στα πράγματα καθ'εαυτά, με το οποίο θα μπορούσαμε να αποχωρίσουμε ένα τμήμα από αυτά, ώστε μόνον αυτό να πρέπει να εξετάσουμε. Το μοναδικό αποτέλεσμα, το οποίο θα είχε μια σοβαρή προσπάθεια για τη γνώση της πραγματικότητας "χωρίς προϋποθέσεις", θα ήταν ένα χάος "υπαρξιακών κρίσεων" για αναρίθμητες ατομικές παραστάσεις. Και μάλιστα το αποτέλεσμα αυτό θα ήταν μόνο φαινομενικά δυνατό, γιατί η πραγματικότητα κάθε ατομικής παράστασης, όταν εξετάζεται εγγύτερα, παρουσιάζει πάντοτε ένα άπειρο πλήθος ατομικών συστατικών στοιχείων, τα οποία δεν μπορούν ποτέ να διατυπωθούν εξαντλητικά με κρίσεις που αφορούν ατομικές παραστάσεις. Στο χάος αυτό μπορεί να επιβάλλει τάξη μόνο το γεγονός ότι, σε κάθε περίπτωση, μόνον ένα τμήμα της ατομικής πραγματικότητας έχει για μας ενδιαφέρον και σημασία, γιατί μόνον το τμήμα αυτό συνδέεται με πολιτισμικές αξιό-

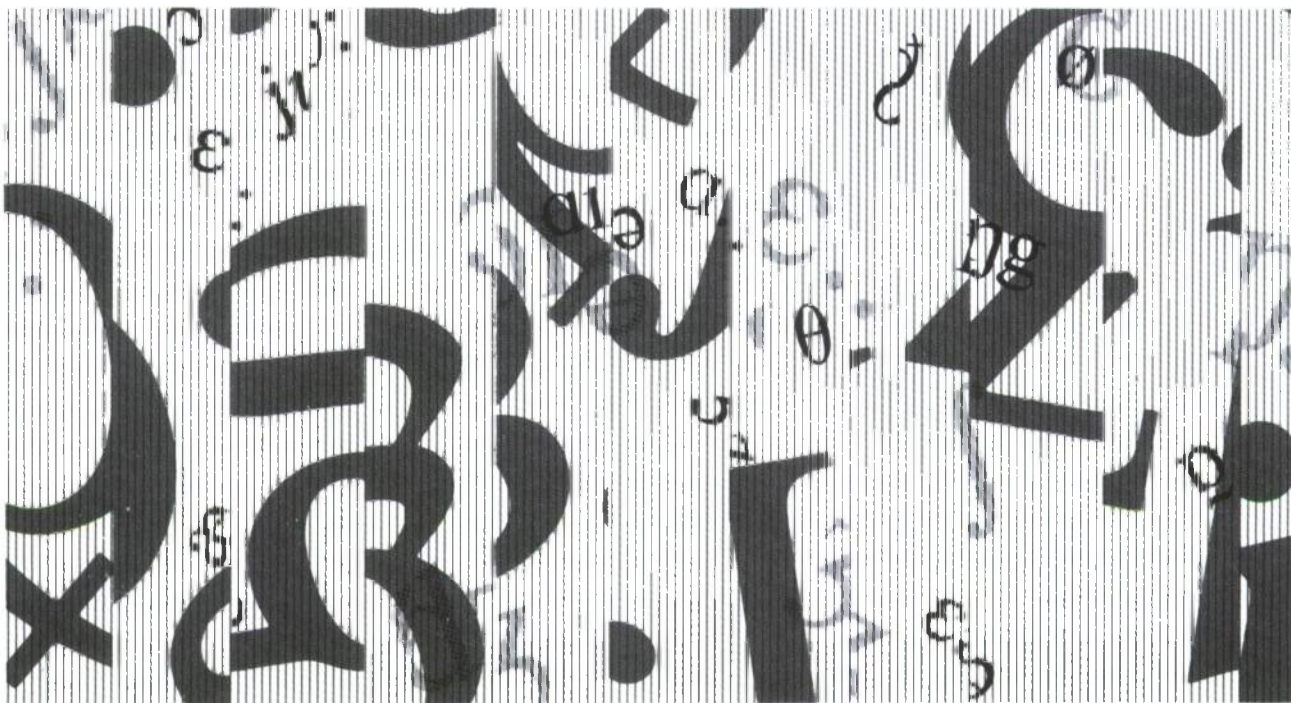
λογικές ιδέες, με τις οποίες αντιμετωπίζουμε την πραγματικότητα.

Η χρήση των αδιαφοροποιήτων συλλογικών εννοιών, με τις οποίες εκφράζεται η καθημερινή γλώσσα, είναι πάντα ο μονόαξ για τις ασάφειες της σκέψης και της θέλησης και πολύ συχνά το όργανο επικίνδυνων απειλητικών αποκρύψεων - και πάντοτε ένα μέσον, με το οποίο εμποδίζεται η ανάπτυξη της ορθής θέσης των προβλημάτων. Μόνο με ιδεατοτυπικές εννοιολογικές κατασκευές γίνονται πραγματικά σαφείς οι απόψεις, οι οποίες σε κάθε περίπτωση μας απασχολούν στην ιδιομορφία τους. Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας τους φανερώνεται αν αντιμετωπίσουμε την εμπειρική πραγματικότητα με τον "ιδεατό τύπο". Ο ιδεατός τύπος σχηματίζεται με μια μονόπλευρη έξαρση μιας ή μερικών απόψεων και με σύνθεση ενός πλήθους πραγματικά υπαρχόντων φαινομένων, τα οποία είναι διάχυτα και καλυμμένα, αληθού περισσότερο και αληθού λιγότερο, σε ορισμένες δε περιπτώσεις δεν υπάρχουν διόλου. Τα φαινόμενα αυτά εντάσσονται, σύμφωνα μ' εκείνες τις απόψεις οι οποίες έχουν μονόπλευρα εξαρθεί, σε μια ενιαία νοητή κατασκευή. Αυτή η νοητή κατασκευή στην εννοιολογική καθαρότητά της, δεν μπορεί εμπειρικά να βρεθεί πουθενά στην πραγματικότητα. Είναι μία ουτοπία. Η ιστορική έρευνα έχει το χρέος σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση να καθορίσει πόσο προσεγγίζει ή πόσο απομακρύνεται η πραγματικότητα από εκείνη την ιδεατή κατασκευή. Όταν, όμως, εκείνη η έννοια χρησιμοποιηθεί προσεκτικά, προσφέρει ειδικές

υπηρεσίες για το σκοπό της έρευνας και της σαφάνειας στην κατανόηση της ιδιομορφίας των κοινωνικών σχέσεων και φαινομένων.

Η αντικειμενική ισχύς κάθε εμπειρικής γνώσης στηρίζεται αποκλειστικά μόνο στο ότι η δεδομένη πραγματικότητα έχει τακτοποιηθεί σύμφωνα με κατηγορίες, οι οποίες είναι υποκειμενικές με μια ορισμένη έννοια, δηλαδή παρουσιάζουν τις προϋποθέσεις της γνώσης μας και συνδέονται με την προϋπόθεση της αξίας της αλήθειας εκείνης, την οποία μόνον η εμπειρική γνώση μπορεί να μας δώσει. Σε εκείνον που θεωρεί ότι η αλήθεια αυτή δεν έχει αξία - και η πίστη στην αξία της επιστημονικής αλήθειας είναι προϊόν ορισμένων επιστημών και δεν υπάρχει στη φύση του ανθρώπου - δεν μπορούμε να προσφέρουμε τίποτε με τα μέσα της επιστήμης. Βέβαια, μάταια θα αναζητήσει μια αλήτη αλήθεια, η οποία μπορεί να αναπληρώσει την επιστήμη σ' αυτό που μόνον αυτή μπορεί να προσφέρει, δηλαδή έννοιες και κρίσεις, οι οποίες δεν αποτελούν την εμπειρική πραγματικότητα, ούτε και την απεικονίζουν, αλλά κάνουν δυνατή τη διανοητική τακτοποίησή της με έγκυρο τρόπο.

Στην περιοχή των εμπειρικών κοινωνικών επιστημών του πολιτισμού, όπως είδαμε, η δυνατότητα νοηματικής γνώσης του γεγονότος, που είναι για μας ουσιαστικό από το άπειρο πλήθος των γεγονότων, συνδέεται με τη συνεχή χρήση απόψεων με ένα ειδικό ιδιαίτερο χαρακτήρα. Όλες αυτές οι απόψεις σε τελική ανάλυση προσανατολίζονται

ζονται σε αξιολογικές ιδέες, οι οποίες από την πλευρά τους, και μάλιστα μπορούν να διαπιστωθούν και να βιωθούν εμπειρικά ως στοιχεία κάθε ανθρώπινης νοηματικής συμπεριφοράς, αλλά δεν μπορεί να θεμελιωθεί η ισχύς τους στο εμπειρικό υλικό. Η "αντικειμενικότητα" της κοινωνικο-επιστημονικής γνώσης εξαρτάται μάλλον από το γεγονός ότι το εμπειρικά δεδομένο συνδέεται συνεχώς με εκείνες τις αξιολογικές ιδέες, οι οποίες μόνον του παρέχουν γνωστική αξία και η σημασία του εμπειρικά, δεδομένου ότι προκύπτει από αυτές τις αξιολογικές ιδέες. Ωστόσο, αυτό το εμπειρικά δεδομένο δεν μπορεί ποτέ να γίνει το βάθος για την εμπειρικά αδύνατη απόδειξη της ισχύος των αξιολογικών ιδεών.

Η πίστη που ενυπάρχει σε όλους μας, μ' οποιαδήποτε μορφή, στην υπερεμπειρική ισχύ των τελικών και υψίστων αξιολογικών ιδεών, με τις οποίες συνδέουμε άρρηκτα το νόημα της ύπαρξής μας, όχι μόνον δεν αποκλείει τη συνεχή δυνατότητα μεταβολής των συγκεκριμένων απόψεων, από τις οποίες η εμπειρική πραγματικότητα αποκτά σημασία, αλλά αντίθετα και οι δύο αρμονικά συνυπάρχουν. Η ζωή με την άλογη πραγματικότητα της και το περιεχόμενό της με πιθανές σημασίες είναι ανεξάντηλη. Ως εκ τούτου, η συγκεκριμένη διαμόρφωση των αξιολογικών σχέσεων παραμένει ρευστή και υπόκειται σε μεταβολή στο σκοτεινό μέλλον του ανθρώπινου πολιτισμού. Το φως, το οποίο σκορπίζουν εκείνες οι ύψιστες αξιολογικές ιδέες πέφτει κάθε φορά σ' ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο τελικό τμήμα

του τεράστιου χαοτικού ρεύματος των γεγονότων, το οποίο κυλάει στριφογυρίζοντας μέσα στη δίνη του χρόνου.

Όλα αυτά δεν θα έπρεπε να παρεξηγηθούν, ώστε να νομισθεί ότι το πραγματικό έργο της κοινωνικής επιστήμης θα έπρεπε να είναι ένα αδιάκοπο κυνήγι για νέες απόψεις και εννοιολογικές κατασκευές. Απεναντίας, τίποτε δεν θα έπρεπε εδώ να τονισθεί περισσότερο κατηγορηματικά από την πρόταση, ότι η υπηρεσία για τη γνώση της πολιτισμικής σημασίας συγκεκριμένων ιστορικών σχέσεων είναι αποκλειστικά και μόνον ο τελικός σκοπός, τον οποίο, παράλληλα με άλλα μέσα, επιδιώκει να υπηρετήσει και η εργασία για την κατασκευή και την κριτική εννοιών. Υπάρχουν και εδώ "κατασκευαστές υλικού" και "κατασκευαστές νοήματος". Το ήλιμαργο για γεγονότα στομάχι των πρώτων μπορεί να γεμίσει μόνον με υλικό εγγράφων, με στατιστικά στοιχεία και έρευνες, αλλά παραμένει αδιάφορο για τη λεπτότητα της νέας σκέψης. Η ήλιμαργία των δεύτερων καταστρέφει τη γέυση των γεγονότων πάντοτε με απόσταση νέων σκέψεων. Η γνήσια καλλιτεχνική αίσθηση φανερώνεται ακριβώς στην ικανότητα με τη σύνδεση γνωστών γεγονότων με γνωστές απόψεις να δημιουργεί ωστόσο νέα γνώση.

Κάθε έρευνα στις κοινωνικές επιστήμες σε μια εποχή ειδικεύσεως, αφού προσανατολισθεί σε ορισμένο υλικό με τη θέση ορισμένων προβλημάτων και αφού έχει δημιουργήσει τις μεθοδολογικές αρχές της, θα θεωρήσει ως αυτοσκοπό της την επεξεργασία αυτού του υλικού, χωρίς να ελέγ-

χει πάντοτε συνειδητά τη γνωστική αξία των συγκεκριμένων γεγονότων σε σχέση με τις τελικές αξιολογικές ιδέες, χωρίς ακόμα γενικά να παραμένει αγκιστρωμένη συνειδητά σ' αυτές τις αξιολογικές ιδέες. Και αυτό είναι καλό. Ωστόσο, έρχεται κάποια στιγμή που αλλάζουν τα χρώματα: η σημασία των απόψεων, που απεριόριστα έχουν χρησιμοποιηθεί, γίνεται αβέβαιη και ο δρόμος χάνεται στο ήλεκω. Το φως των μεγάλων προβλημάτων του πολιτισμού τραβιέται μακρύτερα. Τότε και η επιστήμη προετοιμάζεται πάλι να αλλάξει τη θέση της και τα εννοιολογικά εργαλεία της, για να παρατηρήσει από τα ύψη της σκέψης το ρεύμα των γεγονότων. Ακολουθεί εκείνα τα αστέρια, τα οποία μόνον μπορούν να δώσουν νόημα και κατεύθυνση στην εργασία της:

*Μόνη ξυπνάει η καινούργια ορμή,
τρέχω να πω το φως το αιώνα.*

Η ημέρα μπρος μου είναι, πίσω μου η νύχτα,

επάνω μου ο ουρανός και κάτω μου τα κύματα.

(Από το Φάουστ του Γκάιτε, μέρος πρώτο, πράξη Α', σκηνή ΙΙ).

* Από το βιβλίο του Max Weber "Η μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών", μέρος Β' "Η αντικειμενικότητα της γνώσης στις Κοινωνικές Επιστήμες και στην Κοινωνική Πολιτική" (Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1991).

Επιμέλεια:
Ανθ/μος Κωνσταντίνος Καραγιάννης

Αστυνόμοι εναντίον "χοίρων" στην Αθήνα του 1850

Του Υπαστυνόμου Α' Κώστα Δανούση

Αμέσως μετά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους η άσκηση της τοπικής αστυνομίας ανατέθηκε στους Δήμους¹. Οι λεπτομέρειες όμως της λειτουργίας της Δημοτικής Αστυνομίας ρυθμίσθηκαν λίγο αργότερα με το ΒΔ της 31.12.1836 "Περί Δημοτικής Αστυνομίας", οι διατάξεις του οποίου αποτέλεσαν το βασικό περίγραμμα άσκησης των αστυνομικών καθηκόντων στη χώρα ως τις αρχές του 20ού αι.²

Η ιδιαιτερότητα της αστυνόμευσης της Αθήνας και του Πειραιά προσέληκσαν από την αρχή το ενδιαφέρον της κυβέρνησης. Το 1834 έγινε προσπάθεια συγχώνευσης των αστυνομικών υπηρεσιών της πρωτεύουσας και της Νομαρχίας Αττικοβοιωτίας σε μια υπηρεσία με τον τίτλο "Διεύθυνσις Αστυνομίας Αθηνών", πλην όμως το σύστημα αυτό δεν ευδοκίμησε³.

Ετσι στα 1849, μετά από μακρές συζητήσεις, με το ΒΔ της 13.3.1849⁴ καθορίσθηκε πως "Εις τον Δήμον της πρω-

τεύουσας του Βασιλείου και εις τον του Πειραιώς η αστυνομία ενεργείται του λοιπού δια δημοσίων υπαλλήλων διορισμένων απευθείας υπό της Κυβερνήσεως, αι δε δημοτικά αρχαί των ειρημένων δήμων απαλλήσσονται των αστυνομικών καθηκόντων". Αυτή υπήρξε η γενέθλια πράξη της Διοικητικής Αστυνομίας Αθηνών και Πειραιώς, η οποία υπαγόταν απευθείας στο Υπ. Εσωτερικών. Ο Διευθυντής της είχε βαθμό Νομάρχη και η βασική της στελέχωση ήταν: Στην Αθήνα 4 Υπαστυνόμοι επικεφαλής των αντιστοίχων Τμημάτων⁵, 1 Υπαστυνόμος "επί της καταδιώξεως των πταισμάτων", 1 Υπαστυνόμος "επί της αγροτικής αστυνομίας" και 50 αστυνομικοί κλητήρες, ενώ στον Πειραιά 1 Υπαστυνόμος και 5 κλητήρες.

Με αυτή τη σύνθεση και κάτω από ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες η Διοικητική Αστυνομία άρχισε το έργο της. Η Αθήνα των μέσων του 19ου αιώνα ήταν ακόμη μια μεγάλη κωμόπολη με αναρίθμητα προβλήματα. Ένα από αυτά και η υγιεινή της

πόλης. Χοίροι και σκύλοι περιφέρονταν "υπερφανώς" στους δρόμους της πόλης, ενώ οι "απανταχού" ακαθαρσίες έδιναν το στίγμα της πολιτιστικής στάθμης της πρωτεύουσας του νεότευκτου κράτους. Φαίνεται ίσως περίεργο σήμερα, αλλ'α για αιώνες ο ρόλος της αποκομιδής των ακαθαρσιών των πόλεων είχε ανατεθεί στους χοίρους!

Η Διοικητική Αστυνομία είχε άμεση ευθύνη στον τομέα αυτό. Συγκεκριμένα στα καθήκοντα των Υπαστυνόμων περιλαμβάνονταν και η εκτέλεση των νόμων και αστυνομικών διατάξεων σχετικών με την υγεία. "Την προσοχήν και αυστηράν επαγρύπνησίν των οφείλουν να εφιστώσιν προ πάντων: (α) Επὶ του ακριβοῦς καθαρισμοῦ των οδῶν, αγγιῶν και πηγατιῶν..., και (β) Να φροντίζωσι περί της εκτελέσεως των περί κυνῶν και χοίρων αστυν. διατάξεων και να εμποδίζωσι να πλανῶνται ζῶα εις τους δρόμους..."⁶ Ο πρώτος της Διευθυντής, ο Π. Μοναστηριώτης⁷, έσπευσε πάραυτα να εκδόσει

τις αναγκαίες Αστυνομικές Διατάξεις. Μια απ' αυτές⁸ ρυθμίζει τα θέματα καθαριότητας της εποχής. Ανάμεσα στις διατάξεις της, αντιπροσωπευτικές της θλιβερής κατάστασης, διαβάζουμε: "7. Απαγορεύεται η εις τας οδούς και εις τα κοινά μέρη των πόλεων Αθηνών και Πειραιώς εκτέλεισι των αναγκών, ήτις θέλει γίνεσθαι του ριοπού εν τοις ανεγερθησομένοις δημοσίοις αποπάτοις, 8. Δεν επιτρέπεται το να έχουσι τα αναγκαία⁹ τας εκχοάς ουδέ την έξοδόν των προς την οδόν...". Λίγους μήνες πρινμια άλλη διάταξη¹⁰ καθόριζε πως "Απαγορεύεται η εις τας δημοσίας οδούς περιπλάνησις οποιουδήποτε κτήνους ή ζώου, το οποίον είναι επικίνδυνον εις την ασφάλειαν των κατοίκων. Ιδίως δε η περιπλάνησις ίππων, ταύρων, βοών, αγελάδων, κριών και χοίρων". Για τους τελευταίους μάλιστα τα πράγματα ήσαν δυσχερότερα, καθόσον υπήρχε νομοθετική πρόβλεψη για την εξόντωσή τους¹¹.

Η άθλια υγιεινή κατάσταση της πόλης, καθώς και η αδυναμία ή αδιαφορία των υπευθύνων έγινε πολλές φορές αντικείμενο αυστηρής κριτικής από μέρους του τύπου. Ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά της όλης κατάστασης σχόλια είναι και εκείνο της εφημερίδας "Εθρίς" της 13.1.1847. Γράφει λοιπόν ο ανώνυμος συντάκτης:

"Όταν ο Ξένος εισέλθῃ εις τας Αθήνας, νομίζει ότι η πρωτεύουσα είναι γενικόν χοιροτροφείον. Εις όλης τας οδούς, μικράς και μεγάλας, απαντά χοίρους. Ο κ.

Νομάρχης μας, όστις έζησεν, αν δεν απαιτώμεθα εις Ευρωπαϊκάς πόλεις, δεν αισθάνεται το απαίσιον της τοιαύτης εν αυτή τη πρωτεύουση πανόδημου οικειότητος των χοίρων μετά των ανθρώπων; Μας είπον τινές, ότι ο κ. Νομάρχης, φίλος του σημερινού κυβερνητικού συστήματος, επιθυμών να προηλασθή την κακήν εντύπωσιν την οποίαν εις τους ενταύθα περιγησέως χάριν ερχομένους Γάλλους ήθελεν κάμει η συνέντευξις των με τους ηλείστους των φίλων της Γαλλίας, τους οποίους απαντών εις τας αιθούσας του Πρέσβεως της Γαλλίας, συγχωρεί την εις τας οδούς περιφοράν των χοίρων, ώστε προκαταλαμβανόμενοι τοιοιτοτρόπως οι Γάλλοι περιγηταί κατά την πρώτην εις Αθήνας είσοδόν των να ευρίσκουν έπειτα tres - aimables¹² τους στενούς φίλους της Γαλλικής πολιτικής. Αλλοι πάλην μας διαβεβαίωσαν, ότι η Αστυνομική αρχή μας, μη έχουσα τα χρηματικά μέσα να διατηρή καθαριστάς της πόλεως, ανέθεσε την υπηρεσίαν ταύτην εις τους χοίρους, οίτινες περιφερόμενοι εις τους δρόμους τρώγουσιν τας εν αυτοίς ακαθαρίας. Αν τούτο είναι αληθές, παρατηρούμεν εις την Αστυνομικήν μας αρχήν ότι οφείλει να προτείνη να δοθή εις τους χοίρους το δικαίωμα της ψήφου εις τας δημοτικάς και βουλευτικάς εκλογάς, διότι αν δεν είναι μάλλον φορολογούμενοι, τουλάχιστον εργάζονται, εν ω μεταξύ των λογιζομένων μάλλον φορολογουμένων είναι άνθρωποι, οίτινες ίσως οβολόν φόρου δεν επλήρωσαν από πέντε

ήδη ετών και άλλο δεν πράττουσι παρά να βλάπτωσι την κοινωνίαν..."

Φαίνεται πως τα σχόλια "αυξηθέντα και πληθυνθέντα" προβλημάτισαν την Κυβέρνηση. Ετσι στις 7 Σεπτεμβρίου 1853 ο τότε Υπουργός Εσωτερικών Ι. Αμβροσιάδης κεραυνοβολεί με την "απανταχούσα" του το Διευθυντή της Διοικητικής Αστυνομίας. Εντοπίσαμε το άκρως ενδεικτικό της όλης κατάστασης κείμενό της στα Γενικά Αρχεία του Κράτους¹³ και το παραθέτουμε στη συνέχεια αυτολεξεί:

*Αρ. 19.320

Προς

τον Διευθυντήν της Διοικητικής
Αστυνομίας Αθηνών και Πειραιώς
Εν Αθήναις την 8 7βρίου 1853
"Περί υγιεινής"

Με ρύπην μας παρετηρήσαμεν σήμερον κατά την οποίαν, ως γνωρίζετε, εκάμαμεν επιτοπίως περί την πόλιν έρευνα, ότι η εκτέλεισι των Νομων, των Β. Διαταγμάτων και των Αστυνομικών Διατάξεων περί καθαριότητος και περί θανάσεως των χοίρων παραμελείται μεγάλως. Εν των ουσιωδεστέρων καθηκόντων της Αστυνομίας, ως δεν αγνοείτε, είναι και η απομάκρυνσις παντός δυναμένου να προσβάλη την υγείαν των πολιτών ή να επενέγκη κίνδυνον εις την ζωήν αυτών. Χρέος λοιπόν έχει αύτη προς τοις άλλοις να προσδιορίζη και τα μέρη, εις τα οποία θέλουσιν εναποτίθεσθε αι ακαθαρσίαι της πόλεως και τα οποία πρέπει να απέχωσιν αυτής επί τοσοούτον, ώστε να μη προέρχεται εκ της συσσωρεύσεως των ακαθαρσιών βλάβη εις την υγείαν των κατοίκων, ώστε να μη προσβάληται η ευπρέπεια, ούτε των δημοσίων περιπάτων, ούτε άλλων συχναζομένων υπό των πολιτών μερών.

Δεν αρκεί όμως, κύριε Διευθυντά, μόνον ο προσδιορισμός των μερών προς εναποθέσιν των ακαθαρσιών, αλλ' απαιτείται να λαμβάνηται και η δέουσα πρόνοια προς εκτέλεισιν του μέτρου τούτου. Εντούτοις, ως παρετηρήσαμεν σήμερον, κατά παραγνώρισιν ίσως των αστυνομικών νόμων και ιδίως του περί θανάσεως των περιπλανωμένων χοίρων και αιγών νόμου του 1848, διατηρούνται εν τη πόλει συφόρβια και περιπλανώνται χοίροι περί την πόλιν και εντός αυτής, αι

δε ακαθαροίαι εισί ερριμμένοι πλησίον της πόλεως ως έτυχον και παρά τη οικία μάλιστα του κυρίου Τράϊμπερ¹⁴ διατηρούνται και συσσωρεύονται όλοι αι δια της μεγάλης υπονόμου της πόλεως εκρέουσαι ακαθαρσίαι.

Η άυπηρά αύτη κατάστασις, κύριε Διευθυντά, πρέπει να παύση, διότι, εκτός της επιγενομένης βλάβης εις την υγιάν των κατοίκων προσβάλλεται και η υπόληψις της εξουσίας απέναντι των καθ'εκάστην εις Αθήνας συρρέοντων ξένων, παρατηρούντων την αθλίαν ταύτην της πρωτεύουσας του Βασιλείου υγιεινήν κατάστασιν, ήτις δεν έπρεπε να σας διαφεύγη, ως υποχρεωμένου υπό των καθκόντων σας να λαμβάνετε γνώσιν των τοιούτων ατοπημάτων και να επιφέρτε αυθωρεί την επανόρθωσιν, προσκαλούντες εις την εκπλήρωσιν των καθκόντων τα υπό την διεύθυνσίν σας αστυνομικά διατελούντα αστυνομικά όργανα. Επειδή δε δεν επράξατε μέχρι τούδε τούτο, αναγκάζομεθα με ήųην μας να σας υπενθυμίσωμεν την εκπλήρωσιν του καθήκοντός σας τούτου και να σας προκαθήσωμεν:

Α^{ον} / Να απομακρύνετε πέραν της πόλεως τα σφύρβια¹⁵ και τούς χοίρους διατάσσοντες την θανάτωσιν των περιπλανωμένων εντός και εις τα περίξ αυτής.

Β^{ον} / Να προσδιορίσετε τα κατάλληλα μέρη εις εναπόθεσιν των ακαθαρσιών της πόλεως και να φροντίζητε να γίνηται ακριβώς εις ταύτα η εναπόθεσις. Ενωείται δε ότι τα μέρη ταύτα δεν πρέπει να είναι πλησίον των μερών εκείνων, εις τα οποία συχνάζουσι ποτίζται ή τα οποία περιέχουσιν αρχαιότητας ή έτερα αξιοθέατα αντικείμενα.¹⁶

Γ^{ον} / Να απαγορεύσετε να καθαρίζονται εν τη πόλει και περί ταύτην οινόδοχεία (βουτζιά) ή άληθα τοιούτου είδους αγγεία, περιέχοντα ακαθαρσίας εκούσας επιρροήν εις την υγιάν των ποτίζων ή εμποδίζοντα την ελευθέραν δίοδον.

Δ^{ον} / Δια να δυνηθήτε να εφαρμόσετε τας διατάξεις σας αποτελεσματικώς είναι ανάγκη να προσδιορίσετε περί την πόλιν εις ικανήν απόστασιν όρια, εκτός των οποίων δεν επιτρέπεται να διατηρώνται χοίροι ή μεταφέρονται ακαθαροίαι προς λίπανσιν κήπων ή περιβολίων.

Ε^{ον} / Επειδή και πέραν των προσδιορισσομένων η αγροτική αστυνομία έχει επίσης καθήκοντα υγιεινής αστυνομίας, οφείλεται να διατάξητε και δημοσιεύσετε διατάξεις κανονιζούσας και κατά τα μέρη ταύτα τα περί της διατηρήσεως σφύρβιων, περί περιπλανωμένων αιγών και χοίρων και περί καθαριότητας.

ΣΤ^{ον} / Κατά εκάστην δεκαημερίαν τουλάχιστον οφείλεται να περιέρχεσθε όλην την περιφέρειαν της πόλεως δια να βεβαιούσθε αυτοπροσώπως, εάν τηρώνται ακριβώς αι διατάξεις σας και φροντίζητε να πληροφορήσθε, ιδίαις αισθήσεσι κατά διαλείμματα και περί της εκτελέσεως των περί της υγιεινής αστυνομίας διατάξεων κατά τους αγρούς.

Ζ^{ον} / Ομοίως διατάξεις κατ' αναλόγως των περιστάσεων θέητε εκδώσει και δια την πόλιν Πειραιώς.

Τας οδηγίας ταύτας δίδοντες υμίν πεποιθάμεν, κύριε Διευθυντά, ότι θέητε σπεύσει να τας εκτελέσετε άνευ ελαχίστης αναβολής και αναμένωμεν να μας αναφέρτε περί τούτων. Σας προσκαλούμεν δε επί τέλους να επιπλήξετε δι' επισήμου διαταγής σας εξ ονόματος του

Υπουργείου τους Υπαστυνόμους, δι' ην έδεδξαν μέχρι τούδε ασύγγνωστον αμέλειαν περί την εφαρμογήν των περί υγιεινής αστυνομίας και των περιηλανωμένων χοίρων διατάξεων.-

Ο Υπουργός

Ι. Αμβροσιάδης

Η αρχαική έρευνα δεν μας έδωσε περισσότερες πληροφορίες για την εξέλιξη της υπόθεσης. Τα πράγματα όμως μετ' ολίγον εξελίχθηκαν ραγδαία προς το χειρότερο. Ο Κριμαϊκός πόλεμος (1853 - 1856) και η γαλλική κατοχή της Αθήνας και του Πειραιά έφεραν τη βροτολοιγία κοίερα του 1854, η οποία αποδεκάτισε τον πληθυσμό και δημιούργησε σοβαρότατα προβλήματα από τα οποία η πρωτεύουσα άργησε να αναλάβει.-

Σημειώσεις:

1. Άρθρα 15, 17, 19, 40, 42 και 91 - 95 του ΒΔ της 27.12.1833/Β.1.1834 "Περί συστάσεως Δήμων" (ΕτΚ, 3/1834).

2. ΕτΚ, 85/1836.

3. ΒΔ της 15 (27).12.1834 "Περί Διευθύνσεως της Αστυνομίας Αθηνών" (ΕτΚ, 1/1835).

4. ΕτΚ, 15.3.1849.

5. Τα Αστυνομικά Τμήματα της Αθήνας αρχικά ήσαν 4: Α' της Πλάκας, Β' του Λέκα, Γ' του Ψυρή και Δ' των Γύφτικων, το οποίο περιλάμβανε και την αγορά. Αργότερα, προς το τέλος του αιώνα, τα Τμήματα αυξήθηκαν σε 6, δηλ. Ε' Νεάπολη και Κολλωνάκι και ΣΤ' η ΒΔ περιοχή της πόλης μεταξύ των οδών Πατησίων και Πειραιώς.

6. Άρθρα 3 και 4 του Κανονισμού Υπηρεσίας των Υπαστυνόμων, Κλητήρων και Αγροφυλάκων της Διοικητικής Αστυνομίας. Βλέπετε Κ.Γ. Νοταρά, Αστυνομικών Εγχειρίδιον δια την υπηρεσίαν της Διοικητικής Αστυνομίας Αθηνών και Πειραιώς, Αθήναι 1850, σσ. 1-3.

7. Π. Μοναστηριώτης (1782 - 1875), αγωνιστής του 1821 και πολιτικός από την Ακαρνανία. Παρέμεινε Διευθυντής της Διοικητικής Αστυνομίας ως το 1854, όταν αντικαταστάθηκε από το βουλευτή Εμμανουήλ Τζουήλο και διορίστηκε Νομάρχης Αρκαδίας (ΒΔ της 18.5.1854, ΕτΚ 14/1854). Βλέπετε και Νίκου Αναστασίου, Χρονικό Λακωνίας Καθαβρύτων, Αθήνα 1992, σ. 209.

8. Η υπ' αρ. 3.556 της 20.11.1849 "Περί καθαριότητας εν γένει".

9. Αναγκία = αποχωρητήρια. Ο όρος απαντάται και στα αστυνομικά έγγραφα της εποχής της Παλιγγενεσίας.

10. Η υπ' αρ. 930 της 30.5.1849 "Περί του περιορισμού των κυνών και άλλων κτηνών επικινδύνων".

11. Νόμος ΟΣΤ' της 16.2.1848 (ΕτΚ 1848, σ. 4), κατά τον οποίο "...επιτρέπεται το δικαίωμα εις τους αστυνομικούς και δημοτικούς κλητήρας και εις τους χωροφύλακας να θανατώνωσι τους χοίρους, οτινες ήθελον περιηλάνθωσι εντός των πόλεων...". Σχετικά με το θέμα αυτό εκδόθηκε η 37 της 11.3.1848 εγκύκλιος του Υπ. Εσωτερικών. Βλέπετε Ηλία Λακοπούλου, Κώδις της Ελληνικής Νομοθεσίας, χ.τ.χ., σσ. 192 - 194. Σύμφωνα με την εγκύκλιο αυτή "Οσάκις επομένως ήθελε θανατωθί χοίρος ή σεί, πρέπει αμέσως να μεταφέρται εις την αστυνομικήν αρχήν. Αύτη δε οφείλει να καταβάλη πώσαν προσπάθειαν δια εύρεσιν του ιδιοκτήτου και παράδοσιν προς αυ-

τόν του θανατωθέντος ζώου του. Εν περιπτώσει δε καθ' ην δεν ήθελεν ανακαλύψει τον ιδιοκτήτην εντός ευλόγου χρόνου, θέλει πωλεί το θανατωθέν ζώον δι' εκπλειστηρίασεως, το δε αντίστοιχον θέλει κατατίθωσι εις το ειρηνοδικείον...".

12. Tres - aimables = Πολύ αγαπητούς.

13. Γενικά Αρχεία του Κράτους, Οθωνικών Αρχείων, Υπουργείον των Εσωτερικών, φάκελλος 144.

14. Πρόκειται για τον Ερρίκο Τρόιμπερ (1796 - 1882), το φιλέλληνα Γερμανό γιατρό από το Μάινγκεν της Σαξωνίας, που πρόσφερε σημαντικές υπηρεσίες στο ελληνικό έθνος.

15. Συφόρβια = Αγέλιες ή εκτροφεία χοίρων. Λέξη σύνθετη από τις λέξεις σός (= χοίρος) και φορβή. Απαντάται στον Όμηρο (Ιλιάδα, Φ 282, Οδύσσεια, Ξ 504) και σε μεταγενέστερους συγγραφείς (Αριστοτέλης, Περί τα Ζώα Ιστορία, 571b, 19. Πολύαινος 4, 19, κ.ά.). Συφορβός = χοιροβοσκός.

16. Ο Ιησός ήταν ο κατ' εξοχήν τόπος εναπόθεσης των ακαθαρσιών και απορριμμάτων στα μέσα του 18' αιώνα. Αργότερα, όταν στον Ιησό θα εγκατασταθούν τα κέντρα διασκέδασης με τα "τολμηρά θεάματα" -τα γνωστά "παρλιόσια" καταστήματα- οι τόποι εναπόθεσης θα απομακρυνθούν περισσότερο. Ετσι στα 1927 οι ακαθαρσίες απορρίπτονταν στη θέση "Άσπρα Χώματα" ή "Κανόλη", ενώ τα λοιπά απορρίμματα στο "Περιστερί". Βλέπετε την 41 από 27.7.1927 Αστυνομική Διάταξη του Διευθυντή της Αστυνομίας Πόλεως Αθηνών και του Διευθυντή της Δημόσιας Ασφάλειας Αθηνών (Γεωργίου Α. Σαμουήλ, Αστυνομικές διατάξεις Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων 1919 - 1929, Εν Αθήναις 1929, σσ. 73 - 76.

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ και ΠΟΛΙΤΗΣ

του Αρχ/κα Κων/νου Κούρου

Η ποιότητα της σχέσης "Αστυνομίας και πολίτη"
αποτελεί σημαντικό παράγοντα και σημείο αναφοράς
για τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του αστυνομικού έργου
και την καλύτερη εξυπηρέτηση του ίδιου του πολίτη.

Οι κίνδυνοι που συνεπάγονται από το σύγχρονο τρόπο ζωής, είναι πολλαπλοί και ποικιλοτρόποι, είναι πολλαπλότεροι και ποικιλοτρότεροι στη σύνθεσή τους. Γι' αυτό και επιβάλλεται σύγκριση και ανάπτυξη στις σχέσεις Αστυνομίας και πολίτη, για την ασφαλέστερη αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων, που είναι άμεσοι και αποτελούν απόρροια του τεχνολογικού πολιτισμού μας, της υφιστάμενης κοινωνικής δομής και του αστικού τρόπου ζωής.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση του εγκλήματος σ' όλες του τις διαβαθμίσεις και τις κλίμακες και, ως εκ τούτου, η προστασία της ευνομούμενης πολιτείας, είναι ο ουσιαστικός σκοπός ύπαρξης και λειτουργίας της Αστυνομίας.

Η βελτίωση της ποιότητας των σχέσεων "Αστυνομία και Πολίτη" δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά έναυσμα για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στον τομέα της πάταξης του εγκλήματος.

Μια σημαντική παράμετρος, που επιβάλλει τη σύγκριση και συνεργασία Αστυνομίας και πολίτη, είναι η σύγχρονη μορφή του πολιτεύματος, η οποία απαιτεί για τη σωστή λειτουργία των δομών, αρμονική συνεργασία των δρώντων κυτ-

τάρων στο εσωτερικό της κοινωνίας.

Με λίγα λόγια, στη σύγχρονη κοινωνία, πρέπει να κατανοήσει ο πολίτης, και φυσικά ο Αστυνομικός, ως άτομο ενταγμένο στην κοινωνία, ότι τα προβλήματα που καθημερινά αναφύονται και

τα οποία συνεχώς γίνονται πολυπληκό-
τερα, χρειάζονται απαραίτητα την αγα-
στή σύμπνοια και συνεργασία από των και
φορέων για να επιλυθούν.

Παντού στον κόσμο υπάρχει μια υπο-
βόσκουσα "διαφωνία" μεταξύ Αστυνο-
μίας και πολιτών που για διαφόρους λό-
γους, ενίοτε, δημιουργεί αντιπαράθε-
σεις, μιας και η Αστυνομία ως θεσμός
θεωρείται εκφραστής της κρατικής εξου-
σίας.

Αν εξετάσουμε την κοινωνικο-οικονο-
μική πραγματικότητα επισταμένως, θα
διαπιστώσουμε μια διάχυτη προσπάθεια
αποδυνάμωσης του ρόλου της Αστυνο-
μίας, είτε εξ αιτίας ειδικών τοπικών συν-
θηκών είτε για λόγους αρχής ή ιδιοσυ-
γκρασίας, είτε για λόγους ονομητισμού
και μνημιοτισμού.

Δεν παραβλέπουμε, φυσικά, ότι σε μι-
ά χώρα όπως η δική μας, με τις δικές της
ιδιαιτερότητες, η συμπεριφορά ελάχι-
στων Αστυνομικών αφήνει περιθώρια για
τη δημιουργία κακής εικόνας. Σ' αυτό το
σημείο μπορούν κάλλιστα να υπάρξουν
κρίσεις και συγκρίσεις με τις Αστυνομίες
άλλων χωρών, οι οποίες σε τελική ανά-
λυση είναι απόλυτα θεμιτές και σχεδόν
πάντα αποβαίνουν υπέρ της Ελληνικής Α-
στυνομίας.

Γενικοποιώντας θα μπορούσαμε να
πούμε ότι υπάρχει μια "ασυμφωνία" στις
σχέσεις Πολίτη και Αστυνομίας.

Τα όποια συναισθήματα του πολίτη
αλλιάζουν, κατά κανόνα, μόνον όταν βρε-
θεί σε δεινή θέση και χρειαστεί απαραί-
τητα την αρωγή του αρμόδιου κρατικού
φορέα και -στην περίπτωση μας- της Α-

στυνομίας. Όταν δηλαδή απειλείται ή πέ-
σει θύμα κάποιας έκνομης ή φυσικής ε-
νέργειας και αδυνατεί να υπερασπιστεί
τον εαυτό του ή τους οικείους του και μο-
ναδικό καταφύγιο και φυσικό σύμμαχο έ-
χει πλέον την Αστυνομία, τότε ο συναι-
σθηματικός του κόσμος αλλιάζει αυτομά-
τως. Ξεχνά ως δια μαγείας, τις υποτιμη-
τικές κρίσεις και συγκρίσεις, την περιφρό-
νηση και την απόστροφη που μέσα του
τρέφει ή την αδιαφορία. Τότε που ο πο-
λίτης έχει ανάγκη από προστασία και
βοήθεια και βρίσκεται σε θέση αδυνα-
μίας, όλη αλλιάζουν, είναι υποχρεωμέ-
νος να δει την πραγματικότητα κατάμα-
τα, τίποτα δεν είναι όπως πριν.

Είναι ταυτοχρόνως η ώρα που η Αστυ-
νομία καλείται να λειτουργήσει και ο πο-
λίτης να δεχθεί τις υπηρεσίες που η ίδια
η πολιτεία υποχρεούται να του παράσχει.
Είναι η ώρα της αλήθειας.

Τότε και ίσως μόνο τότε, ο πολίτης α-
ντιμετωπίζοντας "ιδίους όμους" τη
σκληρή πραγματικότητα, θα δει τον Α-
στυνομικό όπως ακριβώς είναι. Ένας άν-
θρωπος ταγμένος "ψυχρή τε και σώματι"
στην προστασία του πολίτη και της κοι-
νωνίας. Θα αποκαλυφθούν οι αντιξοότη-
τες του λειτουργημάτων του και οι υπε-
ράνθρωπες προσπάθειες, που συχνά κα-
ταβάλλει στην προσπάθειά του να ανατα-
πεξέληθει στις απαιτήσεις της κοινωνίας.
Στα μάτια του πολίτη τώρα, είναι ο
"σωτήρας-άγγελος" και δεν έχει δικαίωμα
να διαψεύσει αυτή την εικόνα. Ένας
"σωτήρας" που πρέπει να έχει τεράστιες
γνώσεις, ικανότητες και δυνατότητες.

Μια επίσης σημαντική πλευρά της α-

νάπτυξης των σχέσεων μεταξύ Πολίτη
και Αστυνομίας, είναι οι προσωπικές κοι-
νωνικές σχέσεις. Είναι μια πλευρά της
ζωής προς την οποία πρέπει να ενταθούν
οι προσπάθειες για την επίτευξη θεμιτών
αποτελεσμάτων.

Παλαιότερα η επαφή αυτή θεω-
ρούνταν κάτι το αδιανόητο. Η οργανωτική
δομή της Αστυνομίας απέτρεπε την ευ-
ρεία κοινωνικότητα του Αστυνομικού α-
ποβλέποντας φυσικά στην προστασία
του έργου της Αστυνομίας που έληπε
να μείνει ανεξάρτητο από κάθε είδους ε-
πιρροή. Το ίδιο συνέβαινε και με άλλα
σώματα όπως το Δικαστικό.

Σήμερα όμως η πραγματικότητα έχει
αλλιάξει και επιβάλλεται εκ των πραγμά-
των η κοινωνικότητα του αστυνομικού
και ως στόμου και ως επαγγελματία. Επι-
βάλλεται η δημιουργία κοινωνικών σχέ-
σεων, φιλιών και γνωριμιών σε ανιδιο-
τελή πάντα βάση.

Η διαπλοκή και σύσφιξη των κοινο-
νικών σχέσεων μέσα στα κοινωνικά
στρώματα είναι η μι-ά πλευρά του νομί-
σματος που θα δημιουργήσει ευνοϊκό
κλίμα αποδοχής, κατανόησης, συμπά-
θειας και συμπαράστασης στο δύσκολο
έργο της Αστυνομίας.

Η άλλη όψη του νομίσματος είναι
αυτή που θέλει τον πολίτη κοινωνό και
αρωγό του αστυνομικού στην εκτέλεση
του έργου του, ενός έργου που σε τελική
ανάλυση γίνεται προς όφελος του πολί-
τη.

Παράλληλα με όλα αυτά χρειάζονται
ειδικά προγράμματα, που να εκπορεύο-
νται από την κορυφή της ιεραρχίας και θα
αποσκοπούν απόκλειστικά στη δημιουρ-
γία ανάπτυξης και σύσφιξης των σχέ-
σεων Αστυνομίας - Πολίτη.

Κατά καιρούς γίνονται κάποιες προ-
σπάθειες που όμως πολύ γρήγορα στο-
νούν. Χρειάζεται εντατική και συνεχής
προσπάθεια.

Η Αστυνομία ως σώμα και από τη
φύση της αποστολής της είναι υπόθεση
όλων μας και γι' αυτό και στον τομέα των
δημοσίων σχέσεων η πολιτική που πρέ-
πει να ακολουθηθεί σωστό είναι να ρυθ-
μίζεται και να αναπροσαρμόζεται κατά
τακτικά χρονικά διαστήματα μετά από
μακρά μελέτη και επεξεργασία όλων των
δεδομένων. □

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

του Γιώργου Χονδροματίδη

Η μεγάλη γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου από τους Νεοτούρκους άρχισε με την έναρξη του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου το 1914 και ολοκληρώθηκε με τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922. Στο παραπάνω διάστημα εξοντώθηκε συνολικά το 42% περίπου του ολικού πληθυσμού των Ελλήνων του Πόντου κατά τον Πανάρετο Τοπαλίδη, ενώ κατά το Γεώργιο Βαθαβάνη οι απώλειες των Ποντίων σύμφωνα με τη μαύρη βίβλο του Κεντρικού Συμβουλίου των Ποντίων στην Αθήνα ανέρχεται ως το Μάρτιο του 1924, σε ποσοστό που ξεπερνάει το 50% του συνολικού πληθυσμού.

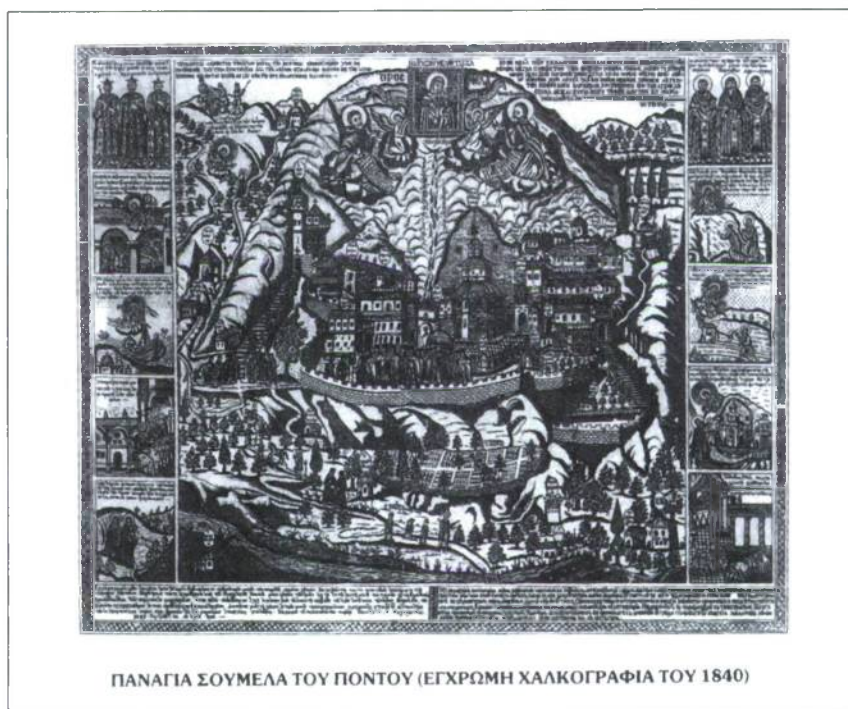
ΟΝΟΜΑΣΙΑ - ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Πόντος είναι το παραλιακό τμήμα της Β.Α. Μικράς Ασίας, που απλώνεται από την περιοχή της Σινώπης έως το Ανατολικό άκρο του Ευξεινού Πόντου (Βατούμ) σε έκταση 71.500 τ.μ. και με συνολικό αριθμό Ελλήνων Ορθοδόξων 697.000, σε σύνολο κατοίκων 2.048.250.

Η ιστορία του Πόντου χάνεται στα βάθη των αιώνων με την αργοναυτική εκστρατεία και τις πρώτες εγκαταστάσεις των Ελλήνων στα μέρη αυτά αμέσως μετά τον Τρωικό πόλεμο (1100 π.Χ.).

Η καθαυτού ιστορία του διαφαίνεται από τις αρχές του 8ου π.Χ. αιώνα με την ίδρυση της Σινώπης από τους Μιλήσιους αποίκους το 785 π.Χ. και αργότερα των άλλων πόλεων: Τραπεζούντα (756 π.Χ.), Κερασούντα (700 π.Χ.) Κοττώρων (Ορντού), Αμισού (Σαμψούντας 600 π.Χ.) κ.λ.π.

Από όλη τη μακρόχρονη διάρκεια της ζωής του (1100 π.Χ. - 1922 μ.Χ.), ένα διάστημα 3000 χρόνων, ο Πόντος υπήρξε ένα από τα σπουδαιότερα τμήματα του Ελληνικού Έθνους, στο οποίο ο Ελληνισμός της περιοχής αυτής, τόσο στα χρόνια της αρχαιότητας και του Μ. Αλεξάνδρου, όσο και της Ρωμαιοκρατίας και του Βυζαντίου και αυτής της Τουρκοκρατίας (1461 - 1922) δεν έπαυσε να διατηρεί αλώβητη την Εθνική του συνείδηση και ακμαίο και περήφανο το εθνικό του φρόνη-

μα, μ' ακλόνητη την πίστη στις ακατάλυτες προγονικές του παραδόσεις.

Μετά τη λήξη του Α' παγκοσμίου πολέμου (1914 - 1918) και την διακήρυξη των νικητών συμμάχων της ENTENTE για αυτοδιάθεση των λαών, εξέχοντες Πόντιοι (κ. Κων/νίδης κλ.π.) συνέλαβαν τη δημιουργία Ανεξάρτητης Δημοκρατίας του Πόντου με υπομνήματα και παραστάσεις προς τους εκπροσώπους των μεγάλων δυνάμεων, σχεδιάζοντας και

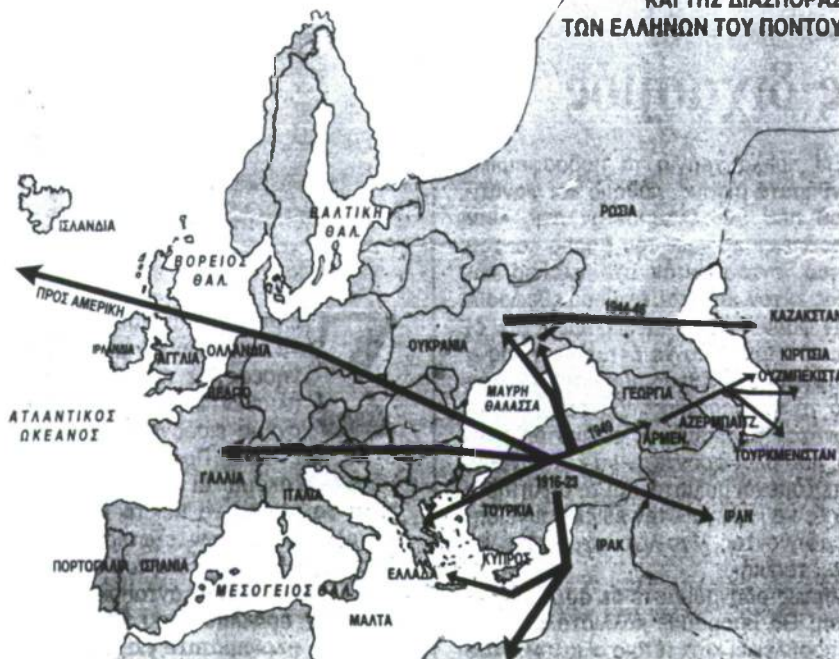
χάρτη του "διεκδικουμένου Πόντου".

Δυστυχώς το όνειρο αυτό δεν πραγματοποιήθηκε εξαιτίας κυρίως της αντίδρασης των Μεγάλων Δυνάμεων.

ΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ ΚΑΙ Η ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Από την έκρηξη του Α' παγκοσμίου πολέμου ως τη μικρασιατική καταστροφή οι Νεότουρκοι με τα σκληρά μέ-

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

τρα που έλαβαν εναντίων των Ελλήνων του Πόντου με τη μέθοδο των εξορίων, βιασμών, σφαγών, εξανδραποδισμών και απαγχονισμών (κατά τον Πανάρετο Τοπαλίδη) εξόντωσαν:

α. κατά την περίοδο	
1914 - 1918.....	170.576 Ποντίους
β. κατά την περίοδο	
1918 - 1922.....	119.122 Ποντίους
δηλαδή συνολικά	289.698 Ποντίους

ποσοστό δηλαδή 41,56% σε σύνολο 697.000 Ελλήνων κατοίκων, ενώ κατά το Γ. Βαθαβάνη οι απώλειες των Ποντίων σύμφωνα με τη Μαύρη Βίβλο του Κεντρικού Συμβουλίου των Ποντίων στην Αθήνα ανέρχονται σε 303.238 ως το 1922, και 353.000 ως το Μάρτιο του 1924, ποσοστό που ξεπερνάει το 50% του ολικού πληθυσμού των Ελλήνων του Πόντου.

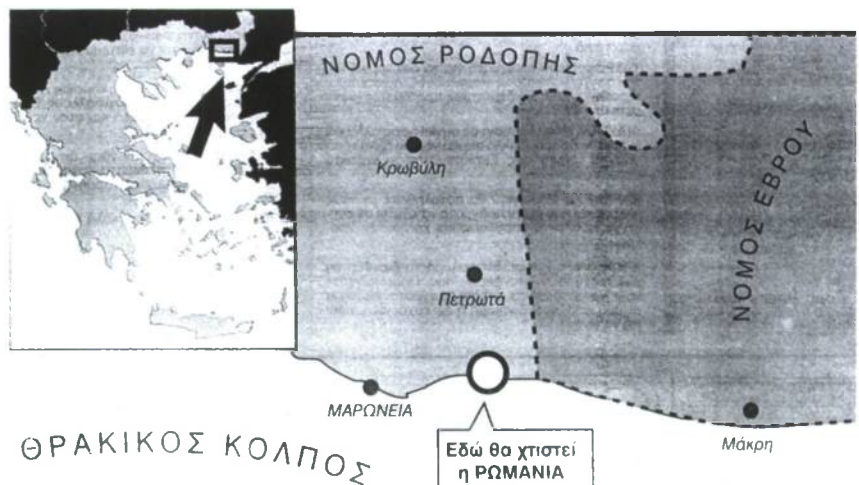
ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ

Σε πρόσφατη συνέντευξη τύπου που έδωσε η Ομοσπονδία Ποντιακών Σωματείων Νότιας Ελλάδος στα γραφεία της

ΕΣΗΕΑ, πρώτος μίλησε ο πρόεδρος της κος Στολιτίδης ο οποίος και αναφέρθηκε στα σημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι Πρόσφυγες -Πόντιοι από την πρώην Σοβιετική Ένωση κάνοντας και ένα απολογισμό μέχρι σήμερα.

Στη συνέχεια μίλησε ο κος Μιχάλης Χαραθαμπίδης, ο οποίος ανέπτυξε την προτασή του, για τη δημιουργία μιάς " Πόλης στη Θράκη " ιδέα που είχε ξεκινήσει και τεθεί και κατά το δεύτερο Παγκόσμιο Ποντιακό Συνέδριο, το 1988.

Ο κος Στολιτίδης, επικέντρωσε την ομιλία του σε κάποια καυτά προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι συμπατριώτες μας και στην ανάγκη για γρήγορη επίλυσή τους.

Αναφερόμενος στα 5 χρόνια μετά τον ερχομό τους στην Πατρίδα, επεσήμανε ότι, οποιoσδήποτε κάνει ένα απολογισμό θα καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το αποτέλεσμα δεν τιμά κανέναν γιατί ούλους τους τομείς είναι αρνητικό.

Σαν πρώτο καυτό πρόβλημα παρουσίασε τις ήλιγες εκατοντάδες ηλικιωμένων προσφύγων απομάχων της ζωής, οι οποίοι εντελώς μόνοι, χωρίς σύνταξη και χωρίς καμμία φροντίδα προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες και τα προβλήματα της ζωής απεγνωσμένα.

Στη συνέχεια αναφέρθηκε στους υπάρχοντες καταξωμένους επιστήμονες με μεγάλη πείρα στις προηγούμενες πατρίδες τους, οι οποίοι εδώ υφίστανται την υποβάθμιση των πτυχίων τους και την άνιση μεταχείριση. Σαν χαρακτηριστικό παράδειγμα ανέφερε το Ταμείο Υγειονομικών, το οποίο για την αναγνώριση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων προηγούμενων ετών απαιτεί από τους πρόσφυγες συμπατριώτες μας γιατρούς την καταβολή όλου του ποσού (πολήτης φόρες υπερβαίνει ακόμη και τα 2.000.000), ενώ στους ντόπιους μπορεί να γίνει διακανονισμός σε 30 - 40 δόσεις.

Κατόπιν έθεσε το πρόβλημα των χιλιάδων νέων από τους οποίους αφαιρείται ουσιαστικά το δικαίωμα της διεκδίκησης μιάς θέσης στα Α.Ε.Ι. Μίλησε για τις μεταγραφές των φοιτητών για τους μαθητές και μαθήτριες όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης και πρόσθεσε: Όλοι αυτοί, αντιμετωπίζονται σαν να γεννήθηκαν εδώ, σαν να έζησαν εδώ, σαν να μην υπάρχει ανάγκη για καμιά ειδική μέριμνα.

Μετά αναφέρθηκε στους καλλιτέχνες

στο χώρο της μουσικής, των εικαστικών τεχνών, αθλητές κ.α. οι οποίοι πραγματικά μένουν αναξιοποίητοι την ώρα που η Πατρίδα μας τους έχει ανάγκη.

Τελειώνοντας ο πρόεδρος αναφέρθηκε στους δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες άνεργους και άστεγους, οι οποίοι είναι απροστάτευτοι σε κάθε μορφή εκμετάλλευση και κατέληξε λέγοντας ότι απαιτείται μια άμεση αλληλαγνή πορείας και υιοθέτηση μιας δυναμικής δημιουργικής πολιτικής αποκατάστασης.

Πρότεινε τη συμμετοχή εκπροσώπων των Ποντίων στη διοίκηση του ιδρύματος αποκατάστασης "Παλινοστούντων" (ΕΙΥΑΠΟΕ) ως αναγκαίο όρο για την εξασφάλιση διαφάνειας, αξιοπιστίας και αξιοποίηση των πόρων, καθώς και την άμεση επίλυση όλων εκείνων των προβλημάτων των οποίων το κόστος είναι μηδαμινό.

Εκτίσισε την ομιλία του αφού προηγουμένως αναφέρθηκε στην ανάγκη να χτιστεί μια πόλη στη Θράκη με ζωντανούς και παραγωγικούς οικισμούς όπου θα διαφυλαχθεί και θα συνεχιστεί η δημιουργική πορεία και ο ηθούσιος πολιτισμός των προσφύγων Ποντίων. Μιά πόλη με όραμα και όχι γραφειοκρατική με αφυδατωμένη αντίληψη. Αυτά χρειάζεται η Πατρίδα μας και γι' αυτά θα αγωνιστούμε, είπε.

Η ΝΕΑ ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΑ Η ΡΩΜΑΝΙΑ

*ΘΑ ΧΤΙΣΟΥΜΕ ΜΙΑ ΠΟΛΗ
ΣΤΑ ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ
ΩΣΤΕ Η ΝΕΑ ΟΔΥΣΣΕΙΑ
ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΝΑ ΒΡΕΙ ΕΥΚΟΛΑ ΜΙΑ ΙΘΑΚΗ.*

Μιχάλης Χαραλαμπίδης

Ο δεύτερος ομιλητής, ο Κος Χαραλαμπίδης, αναφέρθηκε εξ' ολοκλήρου στη δημιουργία αυτής της Πόλης, στις λογικές, πολιτικές και πρακτικές αφετερίες αυτής της πρότασης, καθώς και στους πόρους ζωής της.

Αποσπάσματα από την ομιλία του παραθέτουμε στη συνέχεια:

" Τον Ιούλιο του 1993", είπε: " συγκεντρωθήκαμε πάνω από χίλιοι Πόντιοι στη θαλάσσια περιοχή Πετρωτά, ανάμεσα στην αρχαία Μεσημβρία και την αρχαία Μαρώνεια στη Δυτική Θράκη. Στον τόπο όπου προσδοκούμε και προγραμματί-

Από το παιδικό Ποντιακό χορευτικό συγκρότημα "ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ" Μεταμόρφωσης Αττικής

ζουμε να χτίσουμε μία νέα Πόλη. Την ΝΕΑ ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΑ ή τη ΡΩΜΑΝΙΑ όπως την ονομάσαμε. Η ιδέα αυτή διαπερνάει πλέον, εμπνέει, ενθουσιάζει και ενεργοποιεί τα εκατομμύρια των Ποντίων σε όλο τον κόσμο και τις Ομοσπονδίες τους. Αλλά όχι μόνο τους Ποντίους."

Όταν ένα κομμάτι του Ελληνισμού κινδυνεύει, τότε γινόμαστε όλοι Πόντιοι, όλοι Θρακιώτες ή όλοι Ηπειρώτες ή όλοι Κύπριοι. Ο Πρώτος όμως συμπαράστατης μας είναι σύσσωμος ο λαός της Θράκης, ανεξάρτητα από κόμματα.

Η επανακατοίκηση της Θράκης από Ποντίους και Θρακιώτες, θα ολοκληρώσει τους βαθείς και ισχυρούς δεσμούς αυτών των δύο κομματιών του Ευξείνου ελληνισμού.

Το σύμβολο αυτών των δεσμών είναι η αγαπημένη φιγούρα του Θρακιώτη - Πόντιου Μητροπολίτη Τραπεζούντος και μετέπειτα αρχιεπισκόπου Ελλάδος Χρυσανθού. Γενήθηκε στα Φίληυρα Ροδόνης αλλά απετέλεσε αργότερα την ηγεσία των Ποντίων στον αγώνα για την σωτηρία τους. Το αίτημα για την Πόλη θα είναι αίτημα του Πρώτου Παγκοσμίου Πανθρακικού Συνεδρίου, που θα πραγματοποιηθεί στις Φέρες το ερχόμενο καλοκαίρι.

Το Ποντιακό δεν πρέπει να εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται σαν ένα λογογραφικό, φιλελθρικό, συνδικαλιστικό πρόβλημα ή ζήτημα εκλογικής πελατείας, παρά σαν ένα άλυτο εθνικό και διεθνές πολιτικό ζήτημα του πλέον μαρτυ-

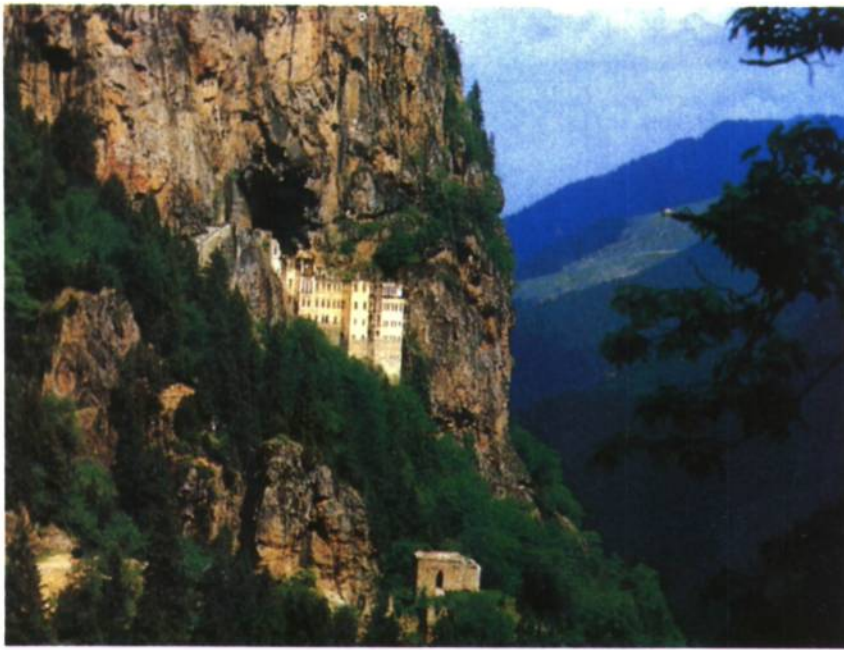
ρικού κομματιού του Ελληνισμού, των Ποντίων.

Ετσι αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει την ιστορική ευκαιρία για την ανασυγκρότηση των δυνάμεων του Ελληνισμού για την αναβαθμισή του στην ιστορία, τη γεωγραφία και την οικονομία της περιοχής της Θράκης και του Ευξείνου και να μη καταλήξει σε αποδιάρθρωση, προσφυγοποίηση, περιθωριοποίηση, ταπείνωση και εξευτελισμό.

Όπως έκανε η Ελλάδα του Βενιζέλου και του Παπαναστασίου. Ανασύνθεσε τις ποντιακές κοινότητες. Ετσι διατηρήθηκαν οι Πόντιοι. Ετσι διατηρήθηκε η Βόρεια Ελλάδα που ήταν η κιβωτός της ποντιακής ταυτότητας και του ποντιακού πολιτισμού. Ετσι κρατήθηκε η ήρα και ο χορός.

Η φυσική εξόντωση των Ποντίων, ο ξεριζωμός από την ιστορική τους πατρίδα και οι μετέπειτα αλληλεπλήρηδες αποδιάρθρωσεις των νέων κοινοτήτων που δημιουργήθηκαν το 1937 -1949 στην πρώην ΕΣΣΔ και τις δεκαετίες 1950, 1960 στην Ελλάδα, καθώς και η αφαίρεση για λόγους γεωπολιτικούς του δικαιώματος στην ιστορική μνήμη, δημιουργήσαν συνθήκες που βάζουν σε κίνδυνο, αλλοιώνουν και απειλούν την ποντιακή ταυτότητα, ύπαρξη και συνέχεια.

Μετά από μία ιδιαίτερα επώδυνη εβδομηκονταετή διαδρομή η ιστορία επανέφερε ερωτήματα και διλήμματα που οι Πόντιοι αντιμετώπισαν σε άλλες περιό-

Η Μονή της Παναγίας Σουμελά.

δους της ιστορίας τους. Τι πρέπει να κάνουμε για να μη χαθούμε; Τι πρέπει να κάνουμε για να συνεχίσουμε να υπάρχουμε; Προβληματισμοί και ανησυχίες που πιθανόνται σήμερα πάνω από όλο τον ελληνικό χώρο και εκφράζουν το κοινό αίσθημα των Ελλήνων.

Η πρότασή μας λοιπόν για το χτίσιμο μιας πόλης στην θράκη ήταν η απάντηση στην ποντιακή αλήθια και ευρύτερη εθνική υπαρξιακή ανησυχία και αγωνία για την συνέχειά μας ως ιδιαίτερη ομάδα και ως Έθνος.

Όπως η δημιουργία της πόλης Σοχούμι επάνω στα ερείπια της αρχαίας Διοσκουρίας, ήταν η απάντηση των Ποντίων σε ανάλογα διλήμματα έναν αιώνα πριν. Ετσι έκαναν το Σοχούμι Καλέ -το τούρκικο κάστρο-, πόλη.

Η ακμή και η παρακμή, ο θάνατος και η αναγέννηση ενός έθνους και ιδιαίτερα του Ελληνικού κρίθηκαν πάντοτε από την κατάσταση των πόλεων του.

Μια νέα ελληνική αναγέννηση σημαίνει το χτίσιμο νέων πόλεων ή την αποκατάσταση ιστορικών οικισμών, όπως του Βαθέος Σάμου και της Χίου, που δεν γνώρισαν την απέλαση και το κούρσεμα των γνωστών νέων κουρσάρων.

Οι αρχιτεκτονικές μορφές των κτιρίων του κέντρου της πόλης αυτής: Μουσείο, θέατρο, Κέντρο πολιτισμού, Τράπεζες κ.λπ., θα πρέπει να απορρέουν από την πα-

ραδοσιακή και πλούσια -δυστυχώς άγνωστη- ποντιακή αρχιτεκτονική. Θα μας ρωτήσουν: Πρόκειται για μια πόλη μουσείο; *Οχι, αλήθια για χώρο ανάκτησης μιας ταυτότητας, μορφών, συμβόλων που ο ρατσισμός, η βία, η βιολογική και πολιτιστική γενοκτονία μας αφαίρεσαν. Χώρος μιας ορατής, στα κτίρια της πόλης, σκέψης, ορατής επικοινωνίας με την ιστορία, τον πολιτισμό, την ταυτότητά του. Ένα μάθημα ιστορίας της τέχνης μέσα από έναν περίπατο.*

Τα χρήματα γι' αυτό το μεγαλειώδη σχέδιο μπορούν να βρεθούν. Ακόμα και αυτά που υπάρχουν στο ίδρυμα, αν αξιοποιηθούν έγκαιρα, σχεδιασμένα με όραμα και προοπτική, μπορούν να κάνουν αυτήν την ιδέα πραγματικότητα.

Οι πόροι για τη ζωή, την αναπαγωγή της πόλης, που θα αποτελέσει την αρχή της πραγμάτωσης της προσδοκίας, συμπικνώνεται στα τρία "Π":

1) Πρώτος πόρος.

Είναι ο Πόντος, που σημαίνει θάλασσα και επόμενα αθλητικές και τουριστικές δραστηριότητες. Δημιουργία υποδομών που στο άμεσο μέλλον θα κληθούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της Βαλκανίας και Ευξείνιας αγοράς μέχρι την Ουκρανία και τη Ρωσία.

Η ανάγκη κατασκευής ενός νέου μεγάλου λιμανιού στην θράκη, αφού αυτό της Αλεξανδρούπολης δε θα μπορεί να καλύψει τις ανάγκες και η επιβάρυνση

του Πόρτο Λάγος θα δημιουργούσε προβλήματα στις ευαίσθητες και ήδη διαταραγμένες οικολογικές ισορροπίες της λιμνοθάλασσας.

2) Δεύτερος πόρος.

Είναι ο Πολιτισμός. Η θράκη έχει ανάγκη, περιμένει από χρόνια τη δική της μεγάλη ανασκαφή και ανάδειξη της Αρχαίας Μαρωνείας, όπως η Μακεδονία έχει τη Βεργίνα και το Δίον, η Πελοπόννησος τις Μυκήνες, η Κρήτη την Κνωσσό, κ.λπ.

3) Ο Τρίτος και ο πιο σημαντικός πόρος, το τρίτο και τελευταίο Πι, είναι το Πανεπιστήμιο. Εάν το Σοχούμι, η πόλη που έχτισαν οι Πόντιοι καπνοπαραγωγί και καπνέμποροι, τον προηγούμενο αιώνα αποτέλεσε το εμπορικό κέντρο του Νοτιοανατολικού Εύξεινου, η Νέα Πόλη στη θράκη στοχεύουμε να αποτελέσει κύρια μια πανεπιστημιούπολη. Αν χρησιμοποιήσουμε την ιστορία σαν παρόν, τότε μπορούμε να πούμε ότι προσδοκούμε να αναλάβει το ρόλο που είχε το "ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ" Τραπεζούντος στην προηγούμενη ιστορική μας προσπάθεια για την έξοδο από τον Οθωμανικό Μεσαίωνα, την παρακμή, την εξαφάνιση και το πέρασμα στην ιστορία.

Ισως λίγοι γνωρίζουν και πολύ περισσότερο έχουν συνείδηση του ότι αν αφαιρέσουμε τον Ελληνισμό από την ιστορία του Ευξείνου Πόντου αυτός θα μείνει χωρίς ιστορία.

*πηγή στοιχείων: Επιτροπή Ποντιακών Μελετών

Η Επανάσταση του Θερίσου (10 Μαρτίου 1905)

Του Αστυνόμου Α' Βασιλείου Κ. Αποστολάκη

*"Ωραίο Θέρισο το φαράγγι σου,
άπαρτο φρούριο στην ανάγκη σου.
Σύμβολο σ' έκανε ο μήνας Μάρτης,
ιδέα σ' έκανε ένας αντάρτης.
Κι όταν στα βράχια σου
κάποιο κίνημα,
στού Βενιζέλου μας το ξεκίνημα
για Θράκη, Ηπειρο, Μακεδονία,
συ του προηλόγισες την Ιστορία.
Εκεί στα βράχια η τύχη σ' απήλωσε,
με δάφνη η δόξα σου
σε στεφάνωσε,
κι έγινες, Θέρισο, ένα στολίδι,
διαμάντι της Κρήτης το δακτυλίδι."*

Κωστής Παλαμάς

Ετσι τραγούδησε ο μεγάλος μας ποιητής τον άγιο τόπο αυτού και το μεγάλο αντάρτη, που στα κατοπινά χρόνια μεγάλωσε την Ελλάδα και σήκωσε τη δόξα της μέχρι τον ουρανό.

Το Θέρισο, το γραφικό τούτο χωριό, στα πόδια των Λευκών Ορέων, με υψόμετρο 580 μ., έμεινε ιστορικό με το ένοπλο κίνημα του Ελευθερίου Κυρ. Βενιζέλου στις 10 Μαρτίου 1905.

Εκεί, στο παλιό βυζαντινό εκκλησάκι του Αι-Γιώργη, υψώθηκε η σημαία της Επανάστασης και σκέπασε ολόκληρη την Κρήτη, από την Κίσαμο ίσαμε την Στετσία. Το μήνυμα της Ένωσης της Κρήτης με τη Μάνα Ελλάδα ξαπλώθηκε σαν αστραπή σ' όλο το Νησί. Ψηφίσματα συμπαράστασης των επαναστατών φτάνουν καθημερινά στο Αρχηγείο του Θερίσου από κάθε γωνιά της Μεγαλονήσου.

Ενδεικτικά, μεταφέρουμε ένα ψήφισμα που υπογράφηκε στις Μαργαρίτες Μυλοποτάμου: "Ο Κρητικός Λαός συνεληθών εις πάνδημον συλλογητήριον εις Μαργαρίτες Μυλοποτάμου Ρεθύμνης την 3η Απριλίου 1905, κηρύττει ενώπιον Θεού και ανθρώπων την πολιτικήν αυτού ένωσην μετά της

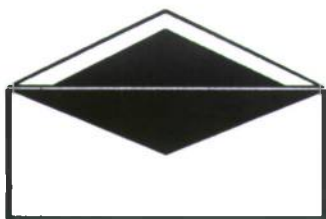
Μητρός Ελλάδος εις μίαν ιδιαίτερον, Ελευθέραν, συνταγματικήν Πολιτείαν".

Η σημαία της Επανάστασης ξεδιπλώθηκε με τα συνθήματα: "Κάτω ο δεσποτισμός", "Ζήτω η Ένωση".

Στο τέρμα του δρόμου εκείνου, που ξεκινούσε από το Θέρισο και που δεν ήταν και τόσο "καλόβολος", βρισκόταν η πολυπόθητη ένωση, όπως είχε προφητέψει ο μεγάλος ηγέτης, ο Ελευθέριος Βενιζέλος.

Κι ήρθε η αναστάσιμη μέρα. 1η Δεκεμβρίου 1913.

Κι επίσημα πλέον, πανηγυρικά και μεγαλόηρεπα, όπως ταιριάζει σε τέτοιες μεγάλες ώρες, με πρωτομάστορα το γιο του Ψηλορείτη, τον καταξιωμένο στη συνείδηση του λαού μας Εθνάρχη Ελευθέριο Κυριάκου Βενιζέλο, η στοργική μάνα Ελλάδα αγαλλιόζει τη θυγατέρα της Κρήτη. □

ΕΤΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

☞ Ο Αστυφύλακας Κωνσταντίνος Γεληνιώτης, που υπηρετεί στο **Α.Τ. Θήρας**, ευχαριστεί το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και συγκεκριμένα τους συναδέλφους των Α.Δ. Δωδεκανήσου, Κυκλάδων, Φωκίδας, Φθιώτιδας, Βοιωτίας, Ευρυτανίας και Ευβοίας, που του συμπαραστάθηκαν οικονομικά έτσι ώστε να αποκατασταθεί το πρόβλημα υγείας της συζύγου του.

☞ Η **Α.Δ. Λέσβου** στα πλαίσια της κοινωνικής και εκπαιδευτικής δράσης του Σώματος, το Β' δμνο του έτους 1993 προσέφερε αίμα (3.150 γραμ.) και το χρηματικό ποσό των 855.920 δραχμών από ερανικές συνδρομές, για κοινωνικές και φιλανθρωπικούς σκοπούς.

☞ Ο κ. Θ. Κίτσος από την Ανω Κυψέλη, εκφράζει τις ευχαριστίες και τα θερμά του συγχαρητήρια στην Άμεση Δράση Αττικής και ειδικότερα στους Αστυφύλακες **Μιχαήλ Δόσκα και Στυλιανό Πενθερουδάκη**, οι οποίοι επιδεικνύοντας εξαιρετικό ζήλο και μεθοδικότητα συνετέλεσαν στην άμεση ανεύρεση της κλεμμένης μοτοσυκλέτας του και στην σύλληψη των δραστών σε χρόνο ρεκόρ.

☞ Ο Ελληνικός Σύνδεσμος Αγώνων Δρόμου Υπεραποστάσεων, εκφράζει τις ευχαριστίες του προς τις αστυνομικές υπηρεσίες, για την προσφορά των Αστυνομικών, όσον αφορά την λήψη μέτρων τάξεως και Τροχαίας, που είχαν σαν αποτέλεσμα να διεξαχθεί με επιτυχία ο Β' Ποσειδώνιος δρόμος 70 χιλιομέτρων, Αμαρούσιο - Σούνιο, στις 11-12-1993.

☞ Ο Δήμος Κερκυραίων εκφράζει τις ευχαριστίες του προς τη **Διεύθυνση Τροχαίας Αττικής**, για τις υπηρεσιακές ενέργειές της, κατά την εκδήλωση που οργάνωσε στην Αθήνα την 6-1-1994.

☞ Οι Αφои Κρανιδιώτη από τους Γαργαλιάνους Μεσσηνίας, συγχαίρουν τους άνδρες του **Α.Τ. Γαργαλιάνων**, για την επιτυχία που είχαν με τη σύλληψη 3 Αθηνών υπηκόων, που είχαν καταληφθεί την περιοχή τους.

☞ Ο κ. Ευάγγελος Φιλόπουλος, κάτοικος Κοθωνού, με επιστολή του προς το περιοδικό μας, ευχαριστεί και συγχαίρει τους Αστυφύλακες της ομάδας ΖΗΤΑ: **Λεωνίδα Κορομπνιά και Χαρίλαο Κατσαρό**, που μπόρεσαν μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, να εντοπίσουν τους κλέφτες του αυτοκινήτου του και να το αποσπάσουν από αυτούς.

☞ Το Κοντρούπειον Εκκλησιαστικό Γηροκομείο Λεωνιδίου, εκφράζει τις θερμότερες ευχαριστίες του προς το **Α.Τ. Λεωνιδίου** για τη φιλόπρωτη δωρεά των 50.000 δρχ. που τους προσφέρθηκε από το Διοικητή και τους άνδρες του Τμήματος.

☞ Ο Ναυτικός Ομίλος Βουλιαγμένης, εκφράζει ευχαριστίες σε αστυνομικούς της **Υπηρεσίας Διασπορών του Τμήμ. Ασφ. Αερολιμένα Ελληνικού** για υπηρεσιακές ενέργειές τους.

☞ Ο κ. Παν. Μεταξάτος εκφράζει τις ευχαριστίες του, στον **Δ/ντή της Δ/νσης Τροχαίας Αττικής και στον Διοικητή του Τμήματος Τροχαίας Κοθωνού** για τις καλές υπηρεσίες που του προσέφεραν σε αίτημά του.

☞ Το Δ.Σ. του Γ.Σ. Ν. Κρώνης ο "ΑΚΡΙΤΑΣ", ευχαριστεί την **Α.Δ. Αλεξανδρούπολης** για την συμβολή της στην ομαλή διεξαγωγή του αγώνα της ομάδας της στις Φέρες με την ομώνυμη ομάδα.

☞ Ο Εμπορικός Σύμβουλος της Αυστριακής Πρεσβείας, ευχαριστεί το **Α.Τ. Γέφυρας - Κήπων και ιδιαίτερα τον Ανθυπαστυνό Γιάννη**, για την σημαντική συμβολή και βοήθειά του στο να επιλυθεί με γρήγορο και αποτελεσματικό τρόπο το πρόβλημα με τη βίβα διελεύσεως για οδηγό αυστριακού φορτηγού.

☞ Η ΠΑΕ Α.Ε.Κ. εκφράζει τις ευχαριστίες και τα συγχαρητήριά της στους **Αξιωματικούς και γενικά στην Ελληνική Αστυνομία**, που έλαβαν αποτελεσματικά μέτρα τάξης στον πρόσφατο ποδοσφαιρικό αγώνα μεταξύ των ομάδων Α.Ε.Κ. - ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΥ.

☞ Ο Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών Ξυλοκάστρου "ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ" ευχαριστεί το **Α.Τ. Ξυλοκάστρου** που σε τακτά διαστήματα οι άνδρες του προσφέρουν αίμα στις Εθελοντικές Αιμοδοσίες που κάνει ο Σύλλογος και γενικά συμπαραστέκεται στις διάφορες εκδηλώσεις για Ναρκωτικό - AIDS - Δωρεά Οργάνων Σώματος. Η συμμετοχή του Α.Τ. είναι αδύνατο να αφήσει αδιάφορο τον κόσμο του Ξυλοκάστρου.

☞ Ο Δήμαρχος της Αρχαίας Ολυμπίας κ. Γιώργος Κοσμοπούλης καθώς και το Δημοτικό Συμβούλιο της Πόλης εκφράζει τις ευχαριστίες του στον Αστυφύλακα **Ζέκο Θεόδωρο**, διότι επισήμανε σειρά από ιστορικές και αρχαιολογικές ανακρίσεις στα τουριστικά έντυπα "ΟΛΥΜΠΙΑ", σε βαθμό μάλιστα που να καθιστούν επιβεβλημένη την απόσυρση των αδιάθετων υπολοίπων.

☞ Η κ. Άννα Γερακάρη, ευχαριστεί και συγχαίρει τους Αστυνομικούς του **Α.Τ. Βούλας και ειδικότερα τον Αστυνόμο Σταύρο Φωτάκη και τον Αρχιφύλακα Ευστράτιο Κατσή** που δείχναν σπάνιο ανθρωπισμό, ευγένεια, ικανότητες και αποτελεσματικότητα στην περίπτωση της 80χρονης ξαδέλφη της και του 35χρονου ανήλικου παιδιού της.

☞ Το Διοικητικό Συμβούλιο Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του 2ου Λυκείου Αθηνών εκφράζει τις ευχαριστίες του και συγχαίρει το **Διοικητή του Δ' Α.Τ. Αθηνών κ. Κωνσταντίνο Δογιάμα**, για την αμέριστη και αποφασιστική συμπαράστασή του στη λήξη της κατάρτισης του διδασκτηρίου του 2ου Λυκείου Αθηνών από ορισμένους μαθητές.

☞ Ο κ. Σταύρος Σπυρόπουλος, καθηγητής Αγγλικών, ευχαριστεί και συγχαίρει, το **Α' Τμήμα Ασφαλείας Θεσ/νίκης και ιδιαίτερα στους Αρχιφύλακες Αθανάσιο Πολυζονόπουλο και Χρήστο Βλαχόπουλο** για τη συμπεριφορά τους, τη μεγαλοψυχία και την αγάπη τους προς τον συνάνθρωπό τους.

☞ Ο Αστυφύλακας Γεώργιος Ζαχαρόπουλος, που υπηρετεί στο **Α.Τ. Ανθούπολης**, ευχαριστεί θερμά και συγχαίρει τον Αρχίατρο Χειρουργό του 401 Γ.Σ.Ν. της Β' Ορθοπαιδικής κλινικής κ. Αντώνιο Ηλιάδη για την επέμβαση που έκανε στο πόδι του με απόλυτη επιτυχία. Επίσης για τον Εθελοντικό της Ελληνικής Αστυνομίας Αστυνόμο Β' Ιωάννη Κεφαλά, που με την ορθή διάγνωση παρέπεμψε αυτόν στο νοσοκομείο με αποτέλεσμα να αποφευχθεί ο ακρωτηριασμός του.

☞ Ο κ. Δημήτριος Κώστας, από το Φαληράκι Ρόδου, εκφράζει τις ευχαριστίες του και συγχαίρει το **προσωπικό και το Διοικητή του Α.Τ. Ιαλυσού** για την ανεύρεση της κλεμμένης μοτοσυκλέτας του.

☞ Ο κ. Φίλιππος Παπαδόπουλος, κάτοικος Μάνδρας, εκφράζει τις ευχαριστίες του και συγχαίρει τους αστυνομικούς του **Α.Τ. Μάνδρας, Αρχιφύλακα Χρήστο Μαζαράκη και Αστυφύλακες Παναγιώτη Καλογερίδη και Χρήστο Αθανασίου**, για την επ' αυτοφώρω σύλληψη δραστών κλοπής σε βάρος του.

☞ Η κα Σ. Νικοβούζου - Λιακόπουλου, ευχαριστεί το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας για τη συμπαράστασή τους στο πένθος της για τον πρόωρα χαμένο σύζυγό της.

☞ Ο Σύλλογος Γονέων Κηδεμόνων και Φίλων των Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες "ΑΓΑΠΗ" από το Ρέθυμνο, ευχαριστεί την **Τροχαία Ρεθύμνου** που προσέφερε 136.000 δρχ. για την ενίσχυση του Συλλόγου. Τα χρήματα αυτά προερχόταν από τα δικαιώματά του έτους 1993 για την εφαρμογή του Νόμου που προβλέπει την αφαίρεση των πινακίδων και της άδειας κυκλοφορίας των οχημάτων, που δεν είχαν εφοδιασθεί με ειδικό σήμα καταβολής τελών κυκλοφορίας.

☞ Το Περιοδικό της Ελληνικής Αστυνομίας, ευχαριστεί για τη συνεργασία του το **Δόκιμο Υπαστυνόμο Πασχάλη Σπυριτσόδη**.

Επίσης ευχαριστεί τον **Ανθυπαστυνό Γεώργιο Μαγκαφά (Α.Τ. Νέας Χαλκηδόνας)** για τη συνεργασία του. ☐

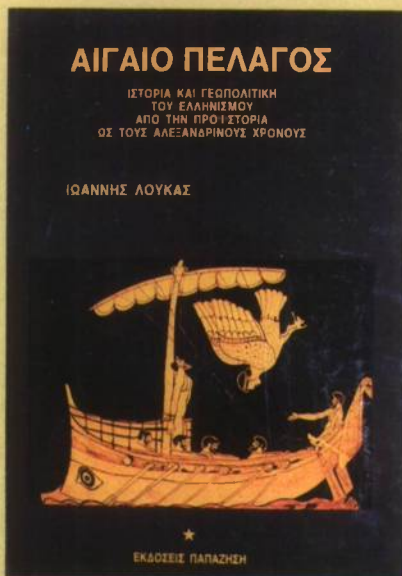
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ιωάννη Λουκά ΑΙΓΑΙΟ ΠΕΛΑΓΟΣ

Ιστορία και γεωπολιτική του Ελληνισμού από την προϊστορία ως τους Αλεξανδρινούς χρόνους
(Αθήνα 1993, σ.424)

Το βιβλίο αυτό επιδιώκει μια πολυήπλευρη προσέγγιση του αρχαίου Ελληνισμού από τους απώτατους χρόνους της νεολιθικής περιόδου ως την εξέλιξη της ασιατικής απειλής από τις στρατιές του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Παρουσιάζονται σε όλο το φάσμα τους οι κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές και ευρύτερα πολιτισμικές συνιστώσες του Ελληνισμού.

Με αναλυτικό τρόπο εξετάζονται οι διαφορές μεταξύ του εδραιωμένου στη ναυτική ισχύ, αιγαιοκεντρικού πολιτισμού της "αγοράς" και των "πολιτών" από τη μία και του στηριγμένου στη χερσαία ισχύ, ασιατικού πολιτισμού του "ανακτόρου" και των "υπηκόων" από την άλλη. Ο συγγραφέας επιχειρεί μια συστηματική ανάλυση της γένεσης και της αποκρυστάλλωσης

του πολιτισμικού φαινομένου του ελληνισμού, λαμβάνοντας υπ' όψη τόσο τα ιστορικά στοιχεία όσο και τις γεωπολιτικές-γεωστρατηγικές παραμέτρους που συνθέτουν την παρουσία και τη δράση του ελληνικού πολιτισμού στο χώρο της Μεσογείου.

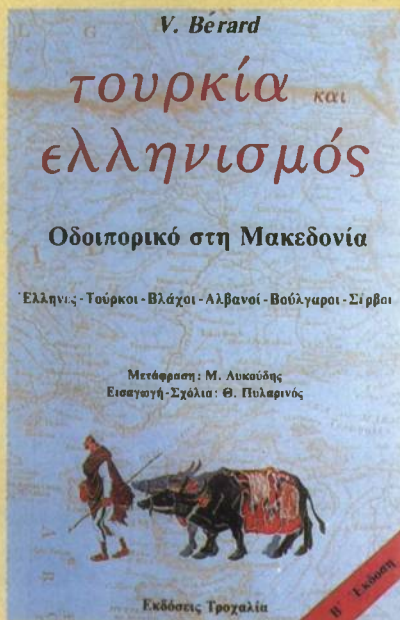
Παράλληλα, επιχειρείται μια βαθιά διείσδυση στους μηχανισμούς του ελληνογενούς συστήματος της ορθολογικής σκέψης, έτσι όπως αυτό αναδύεται τόσο από τα ομηρικά έπη όσο και από το γεωπολιτικό προσανατολισμό του ελληνισμού προς τον πλήρη έλεγχο των δυο ακτών του Αιγαίου πελάγους.

Οι εκδόσεις "Παραξήνη" προσφέρουν το βιβλίο στους Αστυνομικούς με σημαντική έκπτωση.

V. Berard ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Οδοιπορικό στη Μακεδονία Έλληνες-Τούρκοι-Βλάχοι-Αλβανοί-Βούλγαροι-Σέρβοι
(Αθήνα 1987, σ.416)

Πρόκειται για μια από τις πιο ενδιαφέρουσες εκδόσεις των τελευταίων χρόνων, όπου περιέχονται στοιχεία πολύ σημαντικά και επίκαιρα για τον Ελληνισμό. Το βιβλίο αυτό γράφτηκε με αφορμή τη διάθεση του συγγραφέα να μελετήσει επί τόπου το ανατολικό ζήτημα, ένα πρόβλημα πολύ παλιό και περίπλοκο. Αναφέρεται στα τέλη του περασμένου αιώνα και παρουσιάζει το "Μακεδονικό" πρόβλημα λίγο πριν τους Βαλκανικούς πολέμους. Σκιαγραφούνται οι προπαγάνδες των διαφόρων κρατών, που φιλοδοξούσαν να παίξουν ρόλο στο χώρο των Βαλκανίων, όπως της Ιταλίας, της Γερμανίας, της Βουλγαρίας, της Γαλλίας, της Ρουμανίας, της Αυστρίας, της Ρωσίας και του Βατικανού. Αξιολόγα είναι τα στοιχεία που παρέχει ο συγγραφέας για την κοινωνική κατάσταση της εποχής, που πε-

ρινηθήκε στη Μακεδονία. Διεισδύει στα βάθη της ψυχής κάθε εθνότητας και βγάζει επιτυχή συμπεράσματα είτε αναφερόμενος άμεσα στη νοοτροπία τους είτε έμμεσα στις αδυναμίες τους. Εκεί που πρέπει να εκτιμηθεί η προσφορά του Berard, είναι τα σημεία που αναλύει τα ελληνικά προτερήματα και ελλοττώματα. Στις περιγραφές του αναδεικνύεται βαθύς γνώστης της ελληνικής νοοτροπίας.

Το βιβλίο δεν απευθύνεται στον ειδικό επιστήμονα αλλά στο ευρύ αναγνωστικό κοινό και η έκδοσή του φιλοδοξεί να καταπολεμήσει την αδιαφορία και την άγνοια για ένα επίκαιρο και άμεσο ζήτημα, για το οποίο όλοι οι Έλληνες θα πρέπει να είναι ενημερωμένοι. Οι εκδόσεις "Τροχαλία" προσφέρουν το βιβλίο στους Αστυνομικούς με σημαντική έκπτωση.

ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ

Με το Προεδρικό Διάταγμα της 8-2-94 (Φ.Ε.Κ. 19 Γ'/9-2-94), προήχθησαν στο βαθμό του Αστυνομικού Διευθυντού οι παρακάτω Αστυνομικοί Υποδιευθυντές, για πλήρωση κενών οργανικών θέσεων του βαθμού αυτού:

Δημήτριος Μητάκος, Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος, Κωνσταντίνος Βούλγαρης, Ιωάννης Κανελλόπουλος, Ιωάννης Φωκάς, Ευάγγελος Χατζηρόδος, Παναγιώτης Λάγγαρης, Κωνσταντίνος Φιλιππάκης, Αλέξανδρος Παπαδόκης, Γεώργιος Γορανίτης, Δημήτριος Βαρελάς, Δημήτριος Τεμπέλης, Κωνσταντίνος Χαλκιαδάκης, Παύλος Βασταρούχας και Ιωάννης Εργαζάκης.

Με το Προεδρικό Διάταγμα της 3-2-94 (Φ.Ε.Κ. 14 Γ'/4-2-94):

α. επανήλθε στην ενεργό υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας και προήχθη στο βαθμό του Αστυνομικού Υποδιευθυντού αναδρομικά από 31-1-92 ο Αστυνόμος Α' Γεώργιος Βάρδας.

β. προήχθη στο βαθμό του Αστυνόμου Α' ο Αστυνόμος Β' Ειδικών Καθηκόντων (Υγειονομικού) Γρηγόριος Αλεξόπουλος.

γ. προήχθησαν στο βαθμό του Αστυνόμου Α' οι κατωτέρω Αστυνόμοι Β' (Ν.Δ. 649/70): Ηλίας Πουθακίδας, Γεώργιος Ντούμας και Δημοσθένης Τσίτσας.

δ. προήχθησαν στο βαθμό του Αστυνόμου Β' οι κατωτέρω Υπαστυνόμοι Α': Ιωάννης Δικόπουλος, Κυριάκος Σάσσαρης, Γεώργιος Βαμβακερός, Αντώνιος Γιυνός, Κωνσταντίνος Αντίοχος, Ματθαίος Γκόνις, Κωνσταντίνος Μηλεσογιάννης, Γεώργιος Κρινής, Δημήτριος Σκαρλάτος, Ευάγγελος Κόκκαλης, Ιωάννης Μεσοδιακάκης, Αθανάσιος Σπυρόπουλος, Δημήτριος Γιαννακάρας, Παναγιώτης Παμψίδης, Γεώργιος Φύκας, Ιωάννης Αθανασάκος, Ηλίας Μαντάς, Κωνσταντίνος Πισιδής, Επαμεινώνδας Μηπατζής, Θεοφάνης Μπρακούλης, Περικλής Μπέλης, Ιωάννης Κοσμοδάκης, Ιωάννης Δρόσος, Αναστάσιος Αλεξόπουλος, Αθανάσιος Κωτόπουλος, Ανδρέας Πίππος, Ιωάννης Μαντάς, Παναγιώτης Δροκίδης, Πέτρος Νηφάκος, Νικόλαος Καραούλης, Κωνσταντίνος Αθανασόπουλος, Ιωάννης Γιαννακούρης, Γεώργιος Μαλιαχάβας, Ευάγγελος Μασιάς, Δημήτριος Κατοίκος, Ευάγγελος Χριστακόπουλος, Γεώργιος Φιέσσας, Σταύρος Διαμαντάκος, Εμμανουήλ Κουκουράκης, Διονύσιος Φιλιππίδης, Δημήτριος Τσώτας, Σταύρος Γαϊτανίδης, Νικήτας Μενεξής, Δημήτριος Τσιότσιος, Πέτρος Κατσιάδας, Ιωάννης Κραβαρίτης, Λεωνίδας Ανδρεάκος, Αθανάσιος Παπαδής, Γεώργιος Πηλιάτοικας, Παναγιώτης Γοραντζιώτης, Κωνσταντίνος Χαμηλάκης, Επαμεινώνδας Γκουρής, Κωνσταντίνος Στεφανίδης, Κωνσταντίνος Ράλλης, Γεώργιος Μαρκαντωνάκης, Ηλίας Τσιβίκης, Δημήτριος Σιάχος, Ελευθέριος Εγγεζάκης, Νικόλαος Ζώνης, Πραξιτέλης Καραχάσιος, Ηλίας - Εμμανουήλ Πάτσιος, Χρήστος Μπουρής, Νικόλαος Δημητρόπουλος, Χρήστος Στεργιόπουλος, Σπυρίδων Παπασιπούρου, Διονύσιος Σχοινάς, Νικόλαος Σουπιώνης, Μιχαήλ Σιφουνάκης, Κωνσταντίνος Νούλης, Λεωνίδας Αλεξόπουλος, Κωνσταντίνος Βράκας, Θεόδωρος Βέτοος, Βασίλειος Κατσιώμας και Εμμανουήλ Στρατινάκης.

ε. προήχθησαν στο βαθμό του Αστυνόμου Β' οι κατωτέρω Υπαστυνόμοι Α' (Ν.Δ. 649/70): Γρηγόριος Ροκανάς, Κωνσταντίνος Κάππας, Γεώργιος Λιάκος, Ανδρέας Αντωνόπουλος, Εμμανουήλ Χρυσουλάκης, Ηλίας Κουτακούρης, Κωνσταντίνος Αράχωβας, Σπυρίδων Παϊνέτης και Ευγένιος Τσιτσιόπουλος.

ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ

Με την 6001/2/523 από 28-2-1994 Διαταγή του κ. Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, μετατέθηκαν - τοποθετήθηκαν - μετακινήθηκαν οι κατωτέρω Αστυνομικοί Διευθυντές, για λόγους υπηρεσιακούς και για την κάλυψη κενών οργανικών θέσεων:

Δημήτριος Βαρελάς στη Διεύθυνση Αστυνομίας Δυτ. Αττικής ως Υποδιευθυντής, Παύλος Βασταρούχας στην Α.Δ. Φλώρινας ως Διευθυντής Κωνσταντίνος Βούλγαρης στη Διεύθυνση Αστυνομίας Ανατ. Αττικής ως Υποδιευθυντής, Γεώργιος Γορανίτης στη Διεύθυνση Οικονομικών/Υ.Δ.Τ., Ιωάννης Εργαζάκης στην Υ.Α.Κ.Α. Αθηνών ως Υποδιευθυντής, Παναγιώτης Θεοδωρόπουλος στη Διεύθυνση Αστυν. Αθηνών ως Υποδιευθυντής, Ιωάννης Κανελλόπουλος στη Σχολή Επιμ/σης-Μετ/σης Ελληνικής Αστυνομίας ως Διοικητής, Παναγιώτης Λάγγαρης στη Διεύθυνση Αστυνομίας Δυτ. Αττικής ως Υποδιευθυντής, Δημήτριος Μητάκος στην Α.Δ. Σερρών ως Διευθυντής, Ηλίας Μπόζικας στη Διεύθυνση Αστυνομίας Δυτ. Αττικής ως Υποδιευθυντής, Αλέξανδρος Παπαδόκης στη Διεύθυνση Αστυνομίας Αθηνών ως Υποδιευθυντής, Δημήτριος Τεμπέλης στην Α.Δ. Χανίων ως Διευθυντής, Κωνσταντίνος Φιλιππάκης στην Υπηρεσία Ασφάλειας Βουλής των Ελλήνων, Ιωάννης Φωκάς στην Α.Δ. Μεσσηνίας, Κωνσταντίνος Χαλκιαδάκης στη Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής/Υ.Κ.Α. ως Διευθυντής, Ελευθέριος-Ευάγγελος Χατζηρόδος στη Διεύθυνση Αστυνομίας Θεσσαλονίκης ως Υποδιευθυντής.

Με την 6001/2/520 από 12-2-1994 Διαταγή του κ. Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, μετατέθηκαν - τοποθετήθηκαν - μετακινήθηκαν οι κατωτέρω Αστυνομικοί Υποδιευθυντές, για λόγους υπηρεσιακούς και για την κάλυψη κενών οργανικών θέσεων:

Νικόλαος Αγγελόπουλος στην Αστυνομική Υποδ/ση Κυπαρισσίας, Δημήτριος Αδαμόπουλος στο Τμήμα Τροχαίας Νέας Ιωνίας, Ιωάννης Αθανασιάδης στο Α.Τ. Σαλαμίνας, Ανδρέας Αϊβαλιώτης στην Αστυνομική Υποδ/ση Αιγάλεω, Πρόδρομος Αλεξανδρίδης στην Α.Δ. Σερρών, Δημήτριος Αημπάνης στη Διεύθυνση Αμεσης Δράσης Αττικής, Θεοδόσιος Αμαξόπουλος στη Δ' Υποδ/ση Αστυνομίας Θεσσαλονίκης, Διονύσιος Αναγνωστάτος στο Τ.Α. Αερολιμένα Αθηνών, Ιωάννης Αναγνωστόπουλος στην Α.Δ. Φωκίδας, Αλέξανδρος Αναστασίου στην Υποδ/ση Αστυνομίας Νέας Ιωνίας, Πλαστήρας Αντωνοβράδης στο Τμήμα Τροχαίας Καθηλιθέας, Πέτρος Ανυφαντάκης στο Τμήμα Τροχαίας Κηφισιάς, Αγγελος Αρβαντινός στο Α.Τ. Ανω Λιοσίων, Νικόλαος Αρώνης στο Ε' Α.Τ. Πατρών, Γεώργιος Βάρδας στην Α.Δ. Λασηθίου, Αθανάσιος Βάρσος στο Τμήμα Αληθοπατών Αθηνών, Παναγιώτης Βγένης στη Διεύθυνση Αστυνομίας Αθηνών, Χαράλαμπος Βλαχόπουλος στην Α.Δ. Λέσβου, Αλέξανδρος Βλάχος στη Διεύθυνση Τουριστικής Αστυνομίας/Υ.Δ.Τ., Θεόδωρος Βλάχος στη Διεύθυνση Πληροφορικής/Υ.Δ.Τ., Φώτιος Βλάχος στην Υποδ/ση Αστυνομίας Αργοσαρωνικού, Νικόλαος Γαλιάνης στη Διεύθυνση Αστυνομίας Ανατ. Αττικής, Νικόλαος Γαλατιανός στο Τ.Α.Ο.Χ., Αναστάσιος Γαστεράτος στην Α.Δ. Θεσπρωτίας, Ηλίας Γιαννακόπουλος στο Τ.Α. Γλυφάδας, Ιωάννης Γιαννακόπουλος στην Α.Δ. Λάρισας, Γεώργιος Γιαννές στην Υποδ/ση Αστυνομίας Παλαιού Φαλήρου, Ασημάκης Γκανάς στο Α.Τ. Περιοτερίων, Παναγιώτης Γκλεζάκος στο Τμήμα Μεταγωγών Δικαστηρίων Πειραιά, Χρήστος Γκοφινόπουλος στην Α.Δ. Αρτας, Δημήτριος Γκότσος στην Α.Δ. Ροδόπης, Ναπολέων Γούτσιος στο Τ.Α.Α.Χ., Αθανάσιος Δαλαμαγκίδης στη Διεύθυνση Ασφάλειας Θεσσαλονίκης/Υ.Κ.Α., Λάζαρος Δελιογιάννης στην Υποδιεύθυνση Αστυνομίας Ελευσίνας, Σπυρίδων Δελιάς στη Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας/Υ.Δ.Τ., Παναγιώτης Δελφάκης στην Α' Υποδ/ση Αστυνομίας Θεσσαλονίκης, Γεώργιος Δημόπουλος στην Α.Δ.

ίου, Νικόλαος Δήμος στην Α.Δ. Θεοπρωτίας ως Διευθυντής, Δημήτριος Δολλιώτης στην Α.Δ. Φθιώτιδας, Κωνσταντίνος Δούκας στο Τ.Α. Αχαρνών, Παύλος Δουκιάτζακης στη Γ.Α.Δ. Αττικής/Τ.Α.Π., Ανδρέας Δρακόπουλος στην Υποδ/νση Αστυνομίας Καθημέρας, Γεώργιος Δρούζας στη Διεύθυνση Αστυνομίας Ανατολικής Αττικής, Χρήστος Ευταξίας στο Α.Τ. Γλυφάδας, Θεόδωρος Ζαγκλής στην Υποδ/νση Αστυνομίας Αιγάλεω, Γεώργιος Ζαφειρόπουλος στην Α.Δ. Ροδόλης, Νικόλαος Ζιάκας στην Υποδ/νση Αστυνομίας Κυψέλης, Αλέξανδρος Ζουμπούλης στην Α.Δ. Κέρκυρας, Ευάγγελος Ζώνης στη Διεύθυνση Τροχαίας Αττικής, Χριστόφορος Θέμελης στην Α.Δ. Κυκλάδων, Αθανάσιος Θεοφιλόπουλος στη Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας/Υ.Δ.Τ., Δημήτριος Θεοχάρης στην Υποδ/νση Αστυνομίας Αγίων Αναργύρων, Νικόλαος Θεοχάρης στο Ζ' Α.Τ. Πειραιά, Κωνσταντίνος Καθαμαθής στην Υ.Τ.Ε. Βορείου Ελλάδος, Βασίλειος Καθαμπούρας στην Υπηρεσία Π.Σ.Ε.Α./Υ.Δ.Τ., Δημήτριος Καθαντζής στην Α.Δ. Σάμου, Ευάγγελος Καθαντζής στην Α.Δ. Τρικάλων, Παναγιώτης Καθοφωλιάς στο Τ.Α. Χανίων, Δημήτριος Καμουτσής στην Υποδ/νση Ασφάλειας Ρόδου, Ιωάννης Καραμήτρος στη Διεύθυνση Γενικής Αστυνομίας/Υ.Δ.Τ., Κωνσταντίνος Καρανίκας στην Α.Δ. Καστοριάς, Ευάγγελος Καραντζής στη Διεύθυνση Διαχείρισης Υλικού/Υ.Δ.Τ., Νικόλαος Καραολάκης στην Α.Δ. Καβάλας, Γεώργιος Καραθεμέας στην Α.Δ. Αρκαδίας, Διονύσιος Καρυώτης στην Υποδ/νση Αστυνομίας Νίκαιας, Χρήστος Κατογιάννης στη Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης/Υ.Δ.Τ., Χρήστος Κατομπρας στην Υποδ/νση Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης, Νικόλαος Κέφης στη Διεύθυνση Οικονομικής Επιθεώρησης/Υ.Δ.Τ., Κωνσταντίνος Κλωνάρης στη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών/Υ.Δ.Τ., Στυλιανός Κλώνος στο 50 Τ.Ε.Α./Δ.Α.Π./Υ.Δ.Τ., Δημήτριος Κόκκαλης στη Γ' Υποδ/νση Αστυνομίας Θεσσαλονίκης, Σπυρίδων Κόκκαλης στην Α.Δ. Κυκλάδων, Γεώργιος Κοκοτίνης στη Διεύθυνση Αστυνομικών Επιχειρήσεων Αττικής, Ιωάννης Κόλλιας στη Διεύθυνση Αστυνομίας Ανατ. Αττικής, Αντώνιος Κορώνης στην Α.Δ. Λάρισας, Απόστολος Κουτοροπούρος στη Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής, Γεώργιος Κρατόπουλος στην Α.Δ. Κιλκίς, Ιωάννης Κτενίδης στην Υποδ/νση Ασφάλειας Πειραιά, Κωνσταντίνος Κύρκος στην Υπηρεσία Π.Σ.Ε.Α./Υ.Δ.Τ., Δημήτριος Κωνσταντάκος στην Υποδ/νση Αστυνομίας Πειραιά, Αλέξανδρος Λαμπρινέας στο Δ' Α.Τ. Αθηνών, Αναστάσιος Λέκκας στην Α.Δ. Αργολίδας, Γεώργιος Λιάκος στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης/Υ.Δ.Τ., Κωνσταντίνος Λιανός στην Α.Δ. Αχαΐας, Χρήστος Λιβανός στην Α.Δ. Φλώρινας, Ιωάννης Μαθανδρέας στην Υποδ/νση Ασφάλειας Αθηνών, Ιάσων Μαργαρίτης στη Διεύθυνση Αστυν. Προσωπικού/Υ.Δ.Τ., Αναστάσιος Μαρινάκης στο Α.Τ. Αερολιμένα Ρόδου, Αναστάσιος Μάστορας στη Β' Υποδ/νση Αστυνομίας Αθηνών, Ιωάννης Μηλιάκης στην Υποδ/νση Ασφάλειας Κέρκυρας, Πρόδρομος Μηναιοδής στην Α.Δ. Δράμας, Γεώργιος Μιχαήλου στη Διεύθυνση Αστυνομίας Δυτικής Αττικής, Παύλος Μόσχος στη Διεύθυνση Τεχνικών/Υ.Δ.Τ., Γεώργιος Μούζουλης στην Υποδ/νση Αστυνομίας Αμπελοκήπων, Πέτρος Μπεκάκος στη Διεύθυνση Αστυνομίας Πειραιά, Κωνσταντίνος Μπέλλης στη Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής/Υποδ/νση Αρχείων Πληροφοριών, Παύλος Μυρογιάννης στην Υποδ/νση Μεταγωγών Δικαστηρίων Αθηνών, Φώτιος Νασιόκας στην Υ.Α.Ε.Ε.Βίας, Χαράλαμπος Νατσιόπουλος στην Α.Δ. Κοζάνης, Νικόλαος Νικοηακόπουλος στην Α.Δ. Ηλείας, Αριστοκλής Νικόπουλος στη Β' Υποδ/νση Αστυνομίας Θεσσαλονίκης, Κωνσταντίνος Ντόλιας στην Υποδ/νση Μεταγωγών Δικαστηρίων Αθηνών, Δημήτριος Ξύδης στη Σχολή Αστυνομικών, Κωνσταντίνος Οικονόμου στη Διεύθυνση Ασφάλειας Θεσσαλονίκης/Υ.Δ.Α., Γεώργιος Παλιαροδός στη Διεύθυνση Αστυνομίας

Δυτικής Αττικής, Σταύρος Παναγιωτακόπουλος στην Α.Δ. Δωδεκανήσου, Ιωάννης Πανηγυράκης στο Τ.Α. Χανίων, Ιωάννης Παπούσης στη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας/Υ.Δ.Τ. (Τμήμα 2ο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων), Παναγιώτης Παπούσης στην Αστυνομική Υποδ/νση Νάουσας, Γεώργιος Παντούλης στην Α.Δ. Κεφαλληνίας, Νικόλαος Παπαγεωργίου στην Α.Δ. Χανίων, Εμμανουήλ Παπαδόκης στη Διεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων/Υ.Δ.Τ., Γεώργιος Παπαδημητρίου στη Διεύθυνση Τροχαίας Αττικής, Βασίλειος Παπαδόπουλος στην Υποδ/νση Αλλοδαπών Αττικής/Δ.Α.Α., Ιωάννης Παπαϊωάννου στην Α.Δ. Φθιώτιδας, Θεόδωρος Παπαφίλης στην Υποδ/νση Αστυνομίας Αγίας Παρασκευής, Πάνος Παρασκευόπουλος στην Αστυνομική Υποδ/νση Αμαλιάδας, Βασίλειος Πασχάλης στη Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας/Υ.Δ.Τ., Πάνος Πλιώτας στην Α.Δ. Ιωαννίνων, Μιχαήλ Πόθος στην Α.Δ. Χανίων, Κωνσταντίνος Πορίτης στο Δ' Τ.Α. Αθηνών, Κωνσταντίνος Πορτιδάρης στο Α.Τ. Ψυχικού, Δημήτριος Πορτιδάρης στην Αστυνομική Υποδ/νση Θηβών, Μάρκος Πουθακάκης στη Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής/Υ.Κ.Α., Δημήτριος Πραβίτας στη Διεύθυνση Αστυνομίας Αθηνών, Αντώνιος Ραπακούσιος στην Α.Δ. Ιωαννίνων, Κωνσταντίνος Ρήνης στην Α.Δ. Ιωαννίνων, Παύλος Ρουμπής στην Α.Δ. Δωδεκανήσου, Σταύρος Ρούμπος στο Τ.Α.Α.Χ., Ιωάννης Ρουσάκης στην Α.Δ. Κορινθίας, Νικόλαος Σεβαστιάδης στην Α.Δ. Βοιωτίας, Ανδρέας Σιάκος στη Διεύθυνση Τουρισμού/Υ.Δ.Τ., Ευθύμιος Σκούρας στην Α.Δ. Αχαΐας, Γεώργιος Σπηλιόπουλος στη Διεύθυνση Ασφάλειας Αττικής, Περικλής Στεφανίδης στην Υποδ/νση Μεταγωγών Δικαστηρίων Θεσσαλονίκης, Ανδρέας Στεφάνου στην Υποδ/νση Αστυνομίας Γλυφάδας, Ανδρέας Συνοδινός στο Τμήμα Τροχαίας Πατρών, Ευτύχιος Σφηναραρόλης στην Α.Δ. Ευβοίας, Κωνσταντίνος Σωτηρίου στην Ε' Υποδ/νση Αστυνομίας Θεσσαλονίκης, Βασίλειος Σωτηρόπουλος στη Διεύθυνση Αστυνομίας Δυτικής Αττικής, Δημοσθένης Τζαβάρας στην Υποδ/νση Μεταγωγών Δικαστηρίων Αθηνών, Κωνσταντίνος Τζαλακώστας στην Α.Δ. Ακαρνανίας, Αθανάσιος Τζιαφέτας στην Α.Δ. Πέλλας, Γεώργιος Τούμπας στη Διεύθυνση Αστυνομίας Αθηνών, Γεώργιος Τριανταφύλλου στη Διεύθυνση της Γ.Α.Δ.Α., Νικόλαος Τριανταφύλλου στη Σχολή Π.Σ.Ε.Α./Υ.Δ.Τ., Σπυρίδων Τσάκος στο Α.Τ. Ηλιούπολης, Γεώργιος Τσεμετζής στην Α.Δ. Πιερίας, Κωνσταντίνος Τσιλίκας στη Διεύθυνση Αμεσης Δράσης Αττικής, Βασίλειος Τσιόδρας στην Α.Δ. Κορινθίας, Σταμάτιος Τσιτίνης στην Υποδ/νση Αστυνομίας Χαλανδρίου, Χρήστος Τσούφης στην Α.Δ. Δράμας, Ιωάννης Φιλιόπουλος στην Α.Δ. Αιτωλίας, Βασίλειος Φλώρος στην Α.Δ. Μαγνησίας, Γεώργιος Φριτζάλης στην Α.Δ. Ημαθίας, Σταύρος Φωτάκης στο Τμήμα Τροχαίας Γλυφάδας, Αθανάσιος Χαλασώρης στην Α.Δ. Ηρακλείου, Χρήστος Χαραλαμπίδης στο Ε.Τ.Ε.Χ., Χρήστος Χατζημικαηλίδης στην Υποδ/νση Εγκληματολογικών Ερευνών Βορείου Ελλάδος και Ευάγγελος Χρυσανθόπουλος στην Αστυνομική Υποδ/νση Αργούς.

ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΙΣ

Με διάφορα Προεδρικά Διατάγματα αποστρατεύθηκαν οι παρακάτω αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας:

α. Με το βαθμό του Ταξίαρχου οι Αστυνομικοί Διευθυντές Διονύσιος Τσερεγγούνης και Αχιλλέας Παπασιόπουλος λόγω συμπληρώσεως 35ετούς πραγματικής υπηρεσίας.

β. Με το βαθμό που κατείχε ο Αστυνομικός Διευθυντής Γεώργιος Βλέτης, ύστερα από αίτησή του.

γ. Ο Αστυνομικός Υποδιευθυντής Ηλίας Χρυσανθόπουλος και Αστυνόμος Α' Αλέξιος Θωμόπουλος ύστερα από αίτησή του.

δ. Με το βαθμό τέλους του Υπαστυνόμου Β' αποστρατεύθηκαν οι Ανθυπαστυνόμοι: Αναστάσιος Αγγούριος, Θωμάς Βάρδιας, Νικόλαος Κύρκος, Μιχαήλ Σαατσάκης, Νικόλαος Γκοτσόλης και Θωμάς Νίκου.

ΠΕΝΘΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

* Αστυνομικός Διευθυντής ε.α. (τέως Α.Π.) Παναγιώτης Χατζηαγόρου. Γεννήθηκε το 1902 στο Δρυμό Θεσσαλονίκης. Απεβίωσε στις 17-2-1994.

* Αστυφύλακας Δημήτριος Κατίκογλου. Γεννήθηκε το 1960 στον Άγιο Γεώργιο Γρεβενών. Τραυματίστηκε θανάσιμα από κυνηγετικό όπλο στις 13-2-1994.

* Αστυφύλακας Κωνσταντίνος Παππάς. Γεννήθηκε το 1970 στο Αίγιο. Απεβίωσε στις 17-2-1994.

ΑΜΟΙΒΑΙΕΣ ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ

Ο Αρχιφύλακας Ιωάννης Σταυριάκος, που υπηρετεί στο Α.Τ. Καστοριάς (τηλ. 4902.742 και 0467 - 23.333), επιθυμεί να μετατεθεί αμοιβαία με συνάδεσφό του από οποιαδήποτε υπηρεσία της Γ.Α.Δ.Α.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 281/8-7-93

Προϋποθέσεις χορήγησης στο αστυνομικό και πυροσβεστικό προσωπικό των εξόδων υπεράσπισης του ενώπιον των δικαστηρίων για ενέργειες του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Άρθρο 1 - Εξόδα

1. Τα εξόδα των αστυνομικών και πυροσβεστικών υπαλλήλων, στα οποία υποβάλλονται προς υπεράσπιση τους στο στάδιο της προδικασίας, και ενώπιον των δικαστηρίων, για ενέργειες ή παραλείψεις τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους στην πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος, καλύπτονται από το Δημόσιο.

2. Τα εξόδα καλύπτουν την αμοιβή του συνηγόρου της επιλογής του κατηγορούμενου για την παράσταση αυτού σε όλα τα στάδια της προδικασίας και ενώπιον των δικαστηρίων όλων των βαθμών, η οποία σε καμμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το τριπλάσιο του καθοριζόμενου κάθε φορά ελάχιστου ορίου.

Άρθρο 2 - Προϋποθέσεις

Τα εξόδα καταβάλλονται υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Να έχει ασκηθεί σε βάρος των ανωτέρω υπαλλήλων ποινική δίωξη για ενέργειες ή παραλείψεις τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους στα πλαίσια της πρόληψης και καταστολής του εγκλήματος.

2. Να έχει εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση, με την οποία οι ανωτέρω κατηγορούμενοι κηρύσσονται αθώοι ή απαλλάσσονται των κατηγοριών, ή τελεσίδικο βούλευμα, με το οποίο παύει οριστικό η ποινική δίωξη εναντίον τους ή η υπόθεση έχει τεθεί στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα.

ΝΟΜΟΣ 2168/3-9-93

**Ρύθμιση θεμάτων που αφορούν
όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες,
εκρηκτικούς μηχανισμούς και άλλες διατάξεις.**

Άρθρο 31

**Ειδικός Λογαριασμός Αρωγής
αστυνομικού και πολιτικού προσωπικού.**

1. Στο Ιδρυμα Εξοχής Ελληνικής Αστυνομίας συστατάται Ειδικός

Λογαριασμός για την παροχή εφάπαξ οικονομικής ενισχύσεως στους κατά τα κατωτέρω δικαιούχους, με την επωνυμία "Ειδικός Λογαριασμός Αρωγής Αστυνομικού και Πολιτικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας", οι οποίοι παραμένουν μέτοχοι και μετά την εξόδο τους από την Υπηρεσία εφόσον το επιθυμούν.

2. Πόρους του Λογαριασμού αποτελούν:

α. Μηνιαία υποχρεωτική εισφορά των μελών σε ποσοστό 0,5% επί του βασικού μισθού του Αστυνόμου Β'.

β. Εσοδα από καλλιτεχνικές ή αθλητικές εκδηλώσεις.

δ. Τόκοι καταθέσεων.

ε. Εσοδα από επενδύσεις κεφαλαίων ή προσόδους ακινήτων.

3. Δικαιούχοι εφάπαξ οικονομικής ενισχύσεως από το Λογαριασμό αυτόν είναι κατά σειρά προτεραιότητας οι κατωτέρω:

α. Ο ίδιος μέτοχος.

β. Ο σύζυγος και τα άγαμα και άνεργα τέκνα του μετόχου.

γ. Οι γονείς και τα άγαμα ανήλικα αδέρφια του μετόχου.

4. Η οικονομική ενίσχυση παρέχεται στους ανωτέρω προς αντιμετώπιση ιδιαίτερων οικονομικών δυσχερειών που οφείλονται:

α. Σε θάνατο του μετόχου.

β. Σε ανικανότητα λόγω τραυματισμού ή πάθησης μετόχου.

γ. Σε βαρεία νόσο του ίδιου ή μέλους της οικογενείας του, για τη θεραπεία της οποίας απαιτείται μεταφορά στο εξωτερικό ή η αντιμετώπιση της απαιτεί πρόσθετες δαπάνες, πέραν εκείνων που καλύπτονται από τους ασφαλιστικούς φορείς.

δ. Σε θεομηνίες - σεισμούς ή άλλα σοβαρά ατύχημα.

5. Το ύψος της χορηγούμενης εφάπαξ οικονομικής ενισχύσεως δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία εκατομμύρια (3.000.000) δραχμές για περίπτωση θανάτου και τα δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές για κάθε άλλη περίπτωση.

6. Το ποσό της προηγούμενης παραγράφου δύναται να αυξομειώνεται αναλόγως της οικονομικής καταστάσεως του Λογαριασμού με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας ύστερα από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος. Η απόφαση αυτή ισχύει από την πρώτη του επομένου της εκδόσεώς της έτους.

7. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίζει για την παροχή ή όχι οικονομικής ενισχύσεως το ύψος αυτής και την κατανομή της στα δικαιούμενα πρόσωπα, λαμβάνοντας υπόψη την υπάρχουσα ανάγκη και την οικονομική κατάσταση του αιτούντος με βάση τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά ύστερα από πρόταση του Διευθυντή της Διευθύνσεως Οικονομικών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

8. Τα θέματα που αφορούν την τήρηση και τον έλεγχο του Ειδικού Λογαριασμού, τη διαδικασία εισπράξεως των πόρων, τη διαχείριση, τη διαδικασία χορήγησης της οικονομικής ενισχύσεως, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια ρυθμίζονται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

9. Η κίνηση του Ειδικού Λογαριασμού υπόκειται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

10. Για τη δημιουργία αποθεματικού επιβάλλεται εφάπαξ εισφορά ύψους χιλίων (1.000) δρχ. σε έναν έκαστο των εν ενεργεία μετόχων. Στην ίδια εισφορά υπόκεινται και οι μετά τη δημοσίευση του παρόντος εγγεγραμμένοι μέτοχοι του Λογαριασμού. Η κράτηση της εφάπαξ εισφοράς γίνεται τον επόμενο μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος ή από την εγγραφή του νέου μετόχου. Από τον ίδιο χρόνο αρχίζει και η κράτηση της μηνιαίας εισφοράς.

11. Η χορήγηση οικονομικής ενισχύσεως αρχίζει μετά την παρέλευση ολοκλήρου του τρίτου μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΝΤΑ

Τα γεγονότα του μήνα που πέρασε πήραν πάλι τη μορφή και το απαίσιο πρόσωπο μιας αθηθινής καταιγίδας, που "δέρνει" μικρά παιδιά.
Με βία και βαναυσότητα αδίστακτοι εκμεταλλευτές σφραγίζουν την αθώα ψυχή τους.
Βία σωματική και ψυχολογική κατά ανηλίκων...
Το θλιβερό θέαμα των παιδιών που ζητιανεύουν στους δρόμους της Αθήνας ευαισθητοποίησε την πολιτική ηγεσία του υπουργείου μας
και δόθηκαν εντολές στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές
για την εξάρθρωση των κυκλωμάτων αυτών, που εκμεταλλεύονται τους ανηλίκους και τους ωθούν στην επαιτεία.
Το ένα μετά το άλλο εξαρθώνονται από την Αστυνομία
κυκλώματα εκμετάλλευσης ανηλίκων, σπείρες αδίστακτων κακοποιών,
που με απειλές εξωθούν μικρά παιδιά στην πορνεία και την επαιτεία
και στη συνέχεια τους αρπάζουν το "μεροκάματό" τους.

ΓΙΑ 40.000 ΔΡΑΧΜΕΣ ΤΟ "ΚΕΦΑΛΙ"

Μεγάλη σπείρα Αθβανών, που είχε στήσει βιομηχανία εκμετάλλευσης του ανθρώπινου πόνου, εξάρθρωσαν οι αστυνομικοί του Τμήματος Ανηλίκων της Υποδιευθύνσεως Δ. Ασφάλειας Αθηνών, σε συνεργασία με τους συναδέλφους, του Τμήματος Διώξεως εκβιαστών. Οι δράστες παραπλανούσαν ανηλίκους συμπατριώτες τους, τους απομάκρυναν ακούσια από την οικογενειακή τους εστία, τους έβαζαν παράνομα στη χώρα μας και τους υποχρέωναν να ζητιανεύουν στα φανάρια κεντρικών δρόμων, για να εισπράτουν το "μεροκάματό" τους.

Συνελήφθησαν πρόσφατα οι Αντρέα Ντρίγκο, Μίρκεν Πρίφτι, Σπύρο Λαζάρη, Σπύρο Ζανγκάλη, Ερλιγκίμ Κονόμι, ενώ αναζητούνται άλλοι τέσσερες συμπατριώτες τους.

Οι παραπάνω αγόρασαν από "μεσάζοντες" 40.000 δραχμές το "κεφάλι" έξι ανήλικα παιδιά από την Αθβανία, ηλικίας 10 έως 15 ετών και στη συνέχεια τα υποχρέωναν να κυκλοφορούν ρακένδουτα στους κεντρικούς δρόμους της Αθήνας, να καθαρί-

ζουν τζάμια αυτοκινήτων και να ζητιανεύουν. Τις εισπράξεις από την επαιτεία οι μικροί τις παρέδιδαν μέχρι δεκάρας στους δράστες για να ξεπληρώσουν το "χρέος" τους.

Στην κατοχή των Αθβανών βρέθηκαν 160.000 δραχμές και δύο μαχαίρια. Ο εισαγγελέας άσκησε εναντίον τους ποινική δίωξη για: αρπαγή ανηλίκων κατά συρροή, παράνομη κατακράτηση κατά συρροή από κοινού, παράνομη βία από κοινού, και κατά συρροή, σύσταση συμμορίας, παράνομη οπλοφορία και οπλοχρησία, πηλοστογραφία μετά χρήσεως, παραμέληση αποτροπής από επαιτεία και παράνομη είσοδο στη χώρα.

Η Αστυνομία γνωρίζει ότι η πηληγή της δουλειμπορίας Αθλοδαπών ανηλίκων, κυρίως Αθβανών, είναι πολύ βαθεία και οι περιπτώσεις που αντιμετωπίζονται, αποτελούν μόνο την "κορυφή του παγόβουνου". Κάνει ό,τι μπορεί ώστε τα παιδιά αυτά να απαγκιστρώνονται από τα πλοκάμια των εκμεταλλευτών τους και να τύχάνουν στο εξής καλύτερης μεταχείρισης.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - Δράστες και θύματα ήταν συγγενείς!

Το προσωπικό του Τμήματος Ανηλίκων της Υποδιευθύνσεως Δ. Ασφάλειας Θεσσαλονίκης, έκανε εξόρμηση για αναζήτηση ασυνείδητων που χρησιμοποιούν παιδιά και τα υποχρεώνουν να κυκλοφορούν ρακένδουτα και να επαιτούν στις γωνιές και στα φανάρια της πόλης.

Οι περιπτώσεις που αντιμετώπισαν οι αστυνομικοί είναι συγκλονιστικές. Δράστες και θύματα ήταν συγγενείς(!).

Συνέλαβαν την 34χρονη Μεσούρη Σ., που είχε βγάλει στους δρόμους τα παιδιά της, 11 και 7 χρόνων, να πωλούν χαρτομάνδηλα σε περαστικούς και στη συνέχεια τους έπαιρνε όσα χρήματα κέρδιζαν.

Σε διασταύρωση του περιφερειακού δρόμου της συμπρω-

τεύουσας με την οδό Λαγκαδά, συνέλαβαν την Ζινέν Χ, 31 ετών, η οποία ανάγκαζε τα παιδιά της, 11 και 9 χρόνων να ζητιανεύουν.

Το παραπάνω "στέκι" χρησιμοποιούσε και η 20χρονη Μ.Π. για να βγάξει στην επαιτεία την επτάχρονη κόρη της.

Η Ελληνική Αστυνομία με όλο το δυναμικό της προσπαθεί να βάλει τροχονέδη σε αυτήν την "βιομηχανία" εκμετάλλευσης ανηλίκων, που περιφέρουν την πείνα και τη δυστυχία τους πίσω από τα φανάρια των πολυσύχναστων δρόμων. Παρά το ότι δύσκολα τα παιδιά ξεπερνούν τα "σύνορα" του φόβου, που έντεχνα τους έχουν εμφυτεύσει οι σπείρες και να κατονομάσουν τους εκμεταλλευτές τους.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΝΤΑ

ΔΕΝ ΤΟΝ ΕΣΩΣΕ Η ΑΚΡΙΒΗ ΠΕΡΟΥΚΑ ΚΑΙ Η ΠΛΑΣΤΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Με μπλόκο που έκανε η Υποδιεύθυνση Ασφάλειας Αττικής, στην περιοχή της Κυψέλης κατάφερε να συλλάβει τον 45χρονο Βασίλη Σπ. Τσουκαλά, δρόστη της ένοπλης ληστείας στο υποκατάστημα της Τράπεζας Κρήτης στη Λαχαναγορά του Ρέντη.

Ο συλληφθείς μαζί με τον συνεργό του Κυριάκο Μ. Ναθαναήλ, διέπραξαν τη ληστεία στις 14 Δεκεμβρίου 1992. Αρπάξαν 40.500.000 δραχμές και βγαίνοντας από το υποκατάστημα πυροβόλησαν μια φορά στον αέρα, με ένα πιστόλι των 7,65 μμ.

Το πιστόλι αυτό μαζί με ένα άλλο όμοιο του βρέθηκαν στην κατοχή του Τσουκαλά. Ο Ναθαναήλ συνελήφθη σχεδόν αμέσως μετά τη ληστεία.

Ο Τσουκαλάς τον τελευταίο καιρό κυκλοφορούσε με περούκα από φυσική τρίχα -και μάλιστα από δικά του μαλλιά- και πλαστή ταυτότητα με στοιχεία Σταύρος Αν. Παπαχρήστος, τα οποία όμως δεν "έριξαν στάχτη" στα έμπειρα μάτια των Αστυνομικών.

ΡΟΥΜΑΝΟΙ ΜΕ ΠΛΑΣΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΑ

Πολυμελής οπείρα Ρουμάνων με πλούσια δράση στο ενεργητικό της εξάρθρωσε πρόσφατα η Υποδιεύθυνση Δ. Ασφάλειας Αττικής. Πρόκειται για τους Λαθρομετανάστες Νταν Μπαρονιού, Ελένα Ντράγκας, Κριστιάν Πατρούσκα, Ντανούτ Γκουράν και Ντιμίτρι Κοϊσασιτς, που είχαν εφοδιαστεί με πλαστά Ιταλικά διαβατήρια και ταυτότητες, προκειμένου να κάνουν ευκολότερη τη μετακίνησή τους στη χώρα μας.

Οι συλληφθέντες τους τελευταίους μήνες διέπραξαν πάνω από 50 κλοπές σε καταστήματα, διαμερίσματα και σπίτια της Αθήνας. Αποκόμισαν λεία περίπου 150.000.000 δραχμών. Αρπάξαν από χειροποίητα κεντήματα και σεντόνια μέχρι ράδια αυτοκινήτων. Για τη φύλαξη των κλοπιμαίων η συμμορία είχε νοικιάσει δύο αποθήκες, στην Ηλιούπολη και στον Υμηττό.

Σύμφωνα με την προανάκριση οι δρόστες διέπρατταν κλοπές με διαφορετική "σύνθεση" κάθε φορά, για να αποπροσανατολίζουν τις δικτικές Αρχές. Για την μεταφορά της λείας τους έκλεβαν φορτηγά, τα οποία αφού τα χρησιμοποιούσαν, τα εγκατέλειπαν σε μικρή απόσταση από τις αποθήκες τους. Επίσης μέρος των κλοπιμαίων διέθεταν στον Δημήτριο Ελευθεράκη και στον Βασίλειο Νάνο.

Στην κατοχή των δραστών, βρέθηκαν δύο αυτοκίνητα, τα οποία είχαν κληθεί από εκθέσεις αυτοκινήτων στη Σπάρτη και στην Αλεξάνδρεια Ημαθίας. Σε αυτά είχαν τοποθετηθεί πλαστές Ιταλικές πινακίδες, ενώ είχαν εφοδιαστεί και με πλαστές άδειες κυκλοφορίας. Τα κλοπιμαία που βρέθηκαν παραδόθηκαν στους κατόχους τους.

ΤΟ ΜΠΑΡ "ΜΠΙΣΤΡΩ" ΗΤΑΝ ΤΕΚΕΣ

Η Υποδιεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών της Δ. Ασφάλειας Αττικής αεκίνητη με αξιόπαινη δράση, είχε πληροφορίες ότι στην οδό Μιχαήλ Βόδα το μπαρ με την επωνυμία "Μπιστρώ", είχε μετατραπεί σε κέντρο διακίνησης κοκαΐνης και ακατέργαστου χασίς. Αψηφώντας τις αντιξοές καιρικές συνθήκες, οι αστυνομικοί την είχαν "στησει με ταταμμένες τις κεραίες τους".

Όταν έφθασε η κατάλληλη στιγμή, συνέλαβαν τριμελή οπείρα εμπόρων που έκανε τη διακίνηση των ναρκωτικών.

Πρόκειται για την Βαρβάρα Μέγα, ιδιοκτήτρια του μπαρ, τον Χαράλαμπο Μέγα, άτυπα συνιδιοκτήτη και τον Γιώργο Σβαρνά. Κατά την ώρα του ελέγχου, βρέθηκε στην κατοχή τους κοκαΐνη βάρους οκτώ γραμμαρίων, ακατέργαστο χασίς -φούντα- 13,5 γραμμαρίων καθώς και το χρηματικό ποσό του 1.498.000 δραχμών, που κατασχέθηκε ως προερχόμενο από την πώληση των ναρκωτικών.

ΟΙ ΛΥΚΟΙ ΚΙ ΑΝ ΕΓΕΡΑΣΑΝ...

Μεγάλη πείρα στις αρπαγές τσαντών και στα ναρκωτικά είχε ο Βασίλης Αδρακτάς, 28 χρόνων, δραπετής φυλακών Κορυδαλλού και ο Παναγιώτης Γεωργίουπουλος 37 χρόνων, δραπετής φυλακών Πάτρας. Εξέτιαν ποινή φυλάκισης οκτώ ετών ο πρώτος και πέντε ετών ο δεύτερος για ναρκωτικά και αρπαγές τσαντών.

Πρόσφατα ζήτησαν και πήραν πενήνήμερη άδεια εξόδου από τις φυλακές και έγιναν καπνός. Συναντήθηκαν και αποφασισαν να αρχίσουν την παλιά τους "τέχνη": Εμπαιναν σε υποκαταστήματα Τραπεζών παριστάνοντας τους πελάτες, παρακο-

λουθούσαν τις συναλλαγές και στη συνέχεια περίμεναν στη γωνία άτομα που είχαν κάνει αναλήψεις μεγάλων χρηματικών ποσών. Είχαν ιδιαίτερη προτίμηση στις ηλικιωμένες γυναίκες.

Αυτή τη φορά τα δύο...συνεταιριάκια την έσπασαν μέσα σε υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας στην Πετρούπολη, παρατηρώντας τις συναλλαγές. Δεν στάθηκαν όμως τυχεροί. Οι Αστυνομικοί τους αναγνώρισαν, τους συνέλαβαν και τους έστειλαν στη... "βάση" τους, φορτωμένους -φυσικά- με πρόσθετη ποινή, γι' αυτήν την τελευταία τους πράξη.

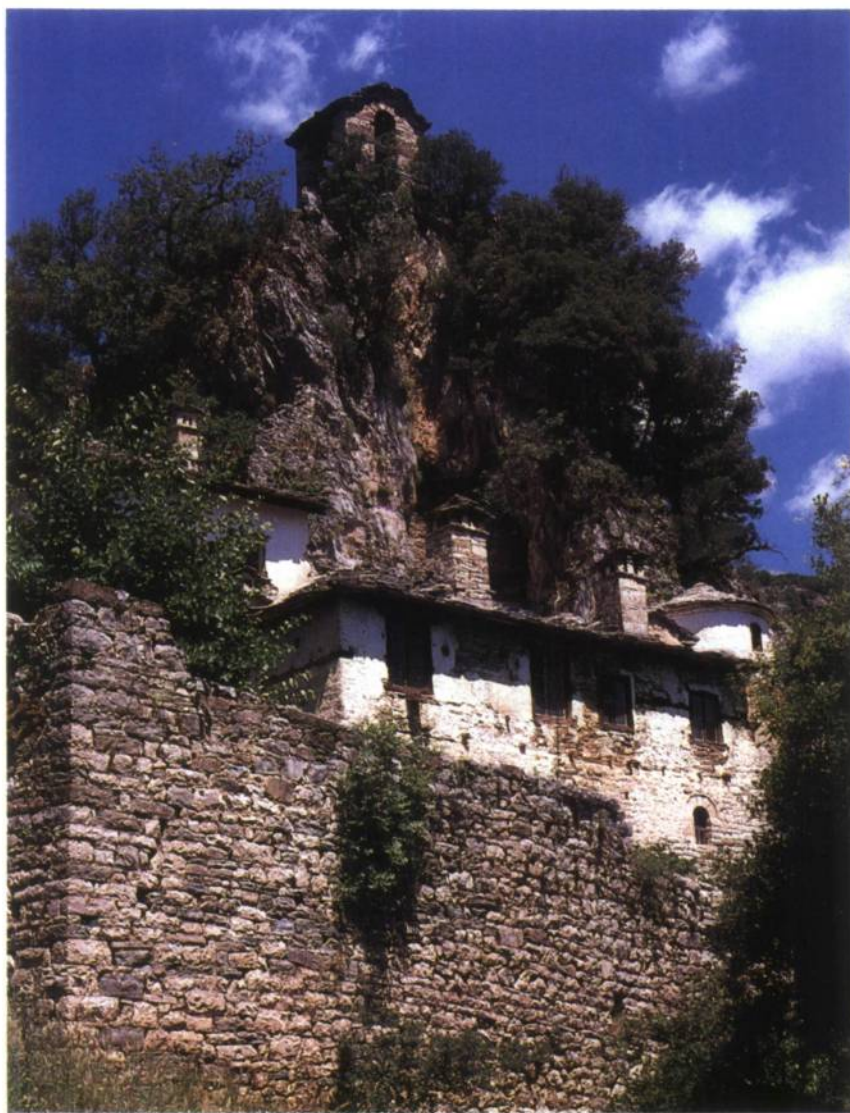
Ζαγόρια

η αποθέωση της φυσικής ομορφιάς

*Εκείθε όπου κι αν ρίζουμε
το βλέμμα κάτον,
τριγύρω μας, τι χρώμα κάθε λογής,
τι τόποι
με θέλγητρα μαγευτικά
ξανοίγονται μπροστά μας!
Βράχοι, ποτάμια και βουνά και δάση,
απ' όλα πλήθος.
Κ' ένας γαλάζιος ουρανός
δίνει αρμονία σ' όλα.
Και το τραχύ αχολόγημα
παρέκει τον χειμάρρον
μας δείχνει πού γκρεμίζεται
και ο μέγας καταρράκτης,
ορμητικός ανάμεσα
στοις αποτόμους βράχους,
που τότε ενφραίνουν τη ψυχή
και πότε την τρομάζουν...*

(Απόσπασμα από το έπος του Βύρωνα "Τσαίλντ - Χάρολντ", εμπνευσμένο από το ταξίδι του στην Ηπειρο).

Η περιοχή Ζαγόρι της Ηπείρου με τα 44 χωριά της, το ένα πιο όμορφο από τ' άλλο, κτισμένα σε απρόσιτες και θαυμαστικές τοποθεσίες, είναι ονομαστή γιατί κατόρθωσε να διατηρήσει ένα άφθαστο ελληνικό πολιτισμό και να αναπτύξει στη μακριά σκοτεινή περίοδο της σκλαβιάς μια σημαντική εθνική δράση. Μεγάλοι δασκάλοι του Γένους, θαυμαστοί συγγραφείς και ποιητές, φωτισμένοι εκπαι-

δευτικοί, έχουν την καταγωγή τους από τα Ζαγοροχώρια.

Ο ταξιδιώτης που θα πάει σήμερα στο Ζαγόρι, θα συναντήσει την ομορφιά του τοπίου, τα αρχοντικά, μα θα 'ρθει αντιμέτωπος και με τη σκληρή πραγματικότητα. Την ερημιά και την εγκατάλειψη. Οι άνθρωποι έχουν φύγει από τα Ζαγόρια, έχουν μισέψει για μια καλύτερη τύχη.

Η περιήλανση αρχίζει από το Δυτικό Ζαγόρι. Η Αρίστη, χτισμένη στη μαλακιά πηλαγιά του βουνού, αγναντεύει στα ριζά της, μέσα σε καταπράσινη κοιλάδα αναπαυμένο, το Βοϊδομάτη ποτάμι, που περνάει από το φαράγγι του Βίκου και τραβάει στην Αθίνα.

Στο βάθος, σαν κάποιο προϊστορικό φίδι, σκαρφαλώνει στην πηλαγιά ο δρόμος που οδηγεί στο Πάπιγκο κι ακόμα πιο πίσω ορθώνεται η Γκαμήλα, ένα από τα πιο ψηλά βουνά της Πίνδου, με την Αστράκα, την κορφή της, κρυμμένη μέσα στα σύννεφα. Η Γκαμήλα προσεχίζει

τους ορειβάτες ο' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Εδώ βρίσκεται και η Δρακολήμνη, μια μικρή λίμνη στο διάσελο του βουνού, τρεις ώρες περίπου δρόμο από το Πάπιγκο.

Ο επισκέπτης πρώτα φτάνει στο Μεγάλο Πάπιγκο, ένα από τα πιο γραφικά ελληνικά χωριά. Δύο χιλιόμετρα δρόμος κι ένας λιλιπούτειος ποταμός χωρίζει το Μεγάλο από το Μικρό Πάπιγκο, ένα εξίσου γοητευτικό χωριουδάκι. Ο δρόμος καταλήγει στην είσοδο του χωριού πηλά στην παλιά βυζαντινή εκκλησιά.

Συνεχίζοντας το οδοιπορικό μας θα σας μεταφέρουμε στο κεντρικό Ζαγόρι, εκεί που βρίσκονται τα πιο γνωστά Ζαγοροχώρια. Η Βίτσα, χωριό μεγάλο με μεγαλόπρεπα αρχοντικά. Εδώ υπάρχει ο

αρχαιότερος γνωστός οικισμός της Ηπείρου μαζί με το νεκροταφείο του.

Λίγο μετά τη Βίτσα βρίσκεται το Μονοδέντρι, το πιο γνωστό ζαγορίτικο χωριό. Από 'δω περνάει ο δρόμος για το ξακουστό φαράγγι του Βίκου, που είναι το μεγαλύτερο της Ευρώπης. Χαράδρα απόκοσμη με την αγριάδα που δίνει η γκρίζα πέτρα ολόγυρα. Κάτω το βάραθρο, ξανοίγεται σε βάθος 850 μέτρων όπου χορεύουν τα νερά του Βοϊδομάτη ποταμού. Τόπος δύσβατος, μεγάλη πρόκληση για τους τοιμηρούς ορειβάτες. Σ' ορισμένα στενέματά του παρουσιάζει παράξενα ηχητικά φαινόμενα. Η πενταπήλη ρχώ έχει την φυσική της εξήγηση, μα, οι μύθοι που την περιβάλλουν ποητοί και γιομάτοι φαντασία.

Εξω από το Μονοδέντρι, στην είσοδο του φαράγγιού, είναι χτισμένο το μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής. Εγκαταλειμμένο αλλιά καθοδιασπρημένο τούτο το προπύργιο της Χριστιανοσύνης, προσφέρει μαγευτική θέα προς το ποτάμι. Από το μοναστήρι ξεκινάει το μικρό μονοπάτι, που οδηγεί μέσα στο φαράγγι. Σκαμμένο μέσα στο βράχο, στενεύει αιγά - αιγά και μοιάζει να χάνεται. Μα οι πιο γενναίοι θα τ' ακολουθήσουν για να απλώσουν το χέρι στην ανέγγιχτη ομορφιά του Βίκου. Στο δρόμο για το Τσελέποβο διασταυρώνεται με το Βοϊδομάτη. Πηλά στη σημερινή γέφυρα σώζεται ακόμη η παλιά γέφυρα Κοκκόρη, χαρακτηριστική της Ζαγορίτικης αρχιτεκτονικής.

Οι εκκλησίες όμως δεν τελειώνουν εδώ. Οι δρόμοι με τις δεκάδες αποκλήσεις τους σε οδηγούν και στ' άλλα χωριά του Ζαγοριού. Στα χωριά που τα έχει σφραγίσει η αιώνια ομορφιά του Βίκου, του φαράγγιού που τώρα το χειμώνα αναπαύεται στο χιόνινο σεντόνι του.

Στα Ζαγοροχώρια μπορείτε να μείνετε σε ξενοδοχεία ή ξενώνες, που διαθέτουν ορισμένα από τα μεγαλύτερα και πιο αξιοποιημένα χωριά. Πληροφορίες μπορείτε να πάρετε από τα Αστυνομικά Τμήματα Κόνιτσας (0655-22.202) και Κήπων (0653-51.206). □

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΩΡΕΣ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Ένας από τους σημαντικότερους αρχαίους κωμωδιογράφους.
2. ...Λαντ: παλιός ηθοποιός του σινεμά - Πολεμική ιαχή του 1940.
3. Μάρκα αυτοκινήτων - Φαγητό νηπίων, αλλιά και μάρκα αποσμητικού.
4. Όταν μένουν έτσι τα μικρά παιδιά γκρινάζουν.
5. Συμβολίζει το κοβάκιο - Αλίπατος, παστωμένος.
6. Γάλλος θεατρικός συγγραφέας - Ζιζάνιο του σιταριού.
7. Άνοστο φαγητό διάπας - Γάλλος τενίστας - Έγραψε το "Πλάτωνικό Λεξικό".
8. Η συμπεριφορά του συνήθως είναι προσβλητική - ...Μαρία: μάρκα ρικέρ - Ιπτάμενα αρχικά.

9. Μπορεί να είναι και στρατιωτική (καθ.) - Εξάρτημα του αυτοκινήτου (ξεν.).
10. Τελειοποίησε το πιάνο και άρπα - Μυθική θεά, προσωποποίηση του πρώτου φωτός της ημέρας - Συμβολίζει το 500.
11. Θεός των αρχαίων Αιγυπτίων - Αμερικανικό κράτος.
12. Περήφανα πουλιά με ιδιωματική ονομασία - Μυθική χώρα - Χτύπος ρολογιού.
13. Αρχαίο μακεδονικό δόρυ - Ένα δημητριακό πολύ βασικό.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Σημαντικός Νεοέλληνας γλύπτης.
2. Χαρακτηρισμός ταξί (πληθ.).

3. Υποδιαίρεση της αγγλικής λίρας (μία γραφή) - "Δορυφόρος" του Σ.
4. Αγανοί, αραιοί
5. Γνωστός ποιητής μας (1870-1943) - Πόλη της Μ. Ασίας, η παλιά Φθιαβιούπολη, που μας θυμίζει ένα δένδρο των ψηλών βουνών.
6. Οήκιμος, σφυρηλατήσιμος - Ιδια φωνήεντα.
7. Ηρώδα του Ζοή - Υποθετικός σύνδεσμος - Χρειάζεται υγιεινή τροφή και γυμναστική για να είναι γερό.
8. Γραπτά επιχειρήματα διαδίκων στο δικαστήριο.
9. Αρχαίος Ιουδαίος βασιλιάς - Ομηρικός Αδης - Η ...ΕΡΤ της Ιταλίας.
10. Επιτακτικό μόριο - Διπλό χορευόταν - Πρόθεση διούλησθ.
11. Φαράγγι, χαράδρα - Όπερα του Βέρντι.
12. Βιβλιογραφική προστακτική (καθ.) - Λέγεται ο ηθοποιός Ουέβες - Ομηρική σύζυγος.
13. Αρχαία πόλη της Κομμαγηνής πατρίδα του Λουκιανού - Τσουβάλη, σάκος.

ΛΥΣΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. ΑΡΓΟΛΙΚΟΣ 2. ΡΙΑ - ΑΚΟΝΙ 3. ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ 4. ΕΝΑΣ - ΝΑΡΑ 5. ΒΟΝΑΣΟΣ 6. ΟΣΟΙ - ΣΙΚΕ 7. ΚΑΠΟΥ - ΣΟΙ - ΔΑΣ 8. ΑΛΑ - ΖΑ - ΙΣΤΑΡ 9. ΝΑ - ΑΙΡΑ - ΟΑ - ΑΤ 10. ΑΜΕΤΟΧΕΣ - ΚΑΒΑ 11. ΡΑΚΙ - ΕΡΑΡ - ΚΑΡ 12. ΑΝΑ - ΙΣΑΛΟΣ - ΝΤ 13. ΣΑΣΙΑ - ΣΑΚΑΚΙΑ.

ΚΑΘΕΤΑ

1. ΚΑΝΑΡΑΣ 2. ΑΛΑΜΑΝΑ 3. ΠΑ - ΕΚΑΣ 4. ΑΤΙ 5. ΑΡΚΕΒΟΥΖΙΟ - ΙΑ 6. ΡΙΑΝΟΣ - ΑΡΧΕΣ 7. ΓΑΛΑΝΟΣ - ΑΕΡΑΣ 8. ΑΣΑΙΟΙ - ΣΑΛΑ 9. ΛΑΜ - ΙΣΟ - ΡΟΚ 10. ΙΚΑΝΟΣ - ΤΑΚ - ΣΑ 11. ΚΟΡΑΣΙΔΑ - ΑΚ 12. ΟΝΑΡ - ΚΑΡΑΒΑΝΙ 13. ΣΙΣΑΝΕΣ - ΤΑΡΤΑ.

